

İKİNCİ BÖLÜM

TÖB-DER KURULUYOR

12 Mart'ın politik yönü bizce biliniyordu artık. Onlar, hapisanelerdeki ve açığındaki arkadaşlarımızı aç, öğretmenleri örgütsüz bırakmak istiyorlardı. Biz dışardaki örgütçüler, ne yapıp ederek arkadaşlarımızı kimseye muhtaç etmeyecektik. Öğretmenleri asla örgütsüz bırakmayacaktık.

TÖS yöneticilerine muhalif olan bizim grubun, Kayseri olaylarında başlayan ikiye bölünmüşlüğü 12 Mart'tan sonra iyice su yüzüne çıkmıştı, Fezullah Ertuğrul'un önderlik ettiği grup, derhal örgüt kurulmasını istiyordu. Benim öncülük ettiğim grup ise Genel Merkezimizin tavrının beklenmesini, örgütün onların öncülüğünde kurulmasını istiyorduk. Çünkü Genel Başkan Fakir Baykurt dahil örgütün bazı yöneticileri hapiste idi. Bunu fırsat bilerek disiplinsizlik etmemiz doğru olmazdı. Ayrıca daha işin başında bölünmeye sebep olurduk. Diğer taraftan, rahmetli İsmail Safa Güner'in başında bulunduğu Genel Merkez yöneticileri de örgüt kurma işine bizim grubumuzu hiç yanaştırmıyorlardı. Kendi başlarına örgüt kurmaya çalışıyorlar ama başaramıyorlardı. •

TÖS'ün dışındaki örgütlenmelere fazla dokunmayacağım. TÖS ve İLK-SEN üyesi bazı arkadaşların kurduğu ilk örgüt, Fezullah Ertuğrul, ve grubunun kurduğu "Devrimci Öğretmenler Birliği-DÖB'tü. Bize göre bu, bir nevi yangından mal kaçırmaydı. Daha "solcu" olduklarını kanıtlamak için de adının başına "devrimci" sözcüğünü koymuşlardı (Fezullah Bey, Aydınlar Dilekçesi'ni de benzer gerekçelerle imzalamamıştır.), Genel Merkezimiz de harıl harıl örgüt kurmaya çalışıyordu. Benim bildiğimce, on bir kez tüzük değiştirdiler.

Fakir Baykurt, duruma cezaevinden müdahale etti sonunda. Genel Merkezdekilere, bizim grubun örgüt kurmaya çağırılmasını, aksi halde kalıcı ve birlik içerisinde bir örgüt kurmamızın kolay olmayacağını söylemiş.

Safa Hoca bize haber gönderdi. Yanıma bazı arkadaşları olarak Genel Merkez'e gittim. Fakir Baykurt'un kendilerine haber gönderdiğini Safa Öğretmen'imizden öğrendik. Aslında böyle bir haberin gelebileceğini tahmin ediyorduk. Yöneticilerinin çoğu

içerde olan Genel Merkezdeki arkadaşların örgüt kurmakta zorlanacaklarını sezinliyorduk. Zaten biz örgüt kurmak için gerekli tüm hazırlıkları yapmıştık. Tüzüğümüz ve kadrolarımız hazırды.

Teklifi alınca sevindik, hemen yeni tüzüğü hazırlamak için bir komisyon oluşturduk. Komisyonda Nevzat Helvacı, Cemal Başbay, Tefük Yılmaz, ben ve ismini anımsayamadığım bir arkadaşımız daha vardık. Hemen toplandık. Onların hazırladıkları tüzükle, bizim hazırladığımız tüzükten yararlanarak yeni bir tüzük hazırladık. Kurucu üyeleri saptadık. İki gün içerisinde bütün işlemleri bitirerek kuruluşumuzu Ankara Valiliği'ne bildirdik: 3 Eylül 1971. İlk adımız "Türkiye Öğretmenler Birliği-TÖB" idi. İçişleri Bakanlığı, adımızdaki birlik sözünün sendikayı andırıldığını belirterek tüzüğümüzü geri gönderdi. Tüzüğün bir ay içerisinde değiştirilmesi gerekiyordu, aksi halde dernek kapatılacaktı.

Ankara Sıkıyönetim Kumandanlığına başvurularak toplantı yapmak için izin istendi. Kumandanlık izin vermedi. Avukatımız Halit Çelenk, yüzyüze görüşmek için Ankara Sıkıyönetim Kumandanı Semih Sancar'a gönderildi. Halit Çelenk, kumandana durumu anlatarak: "Eğer toplantı izni vermezseniz yasaya göre derneğimiz münfesiş duruma düşer. Ayrıca biz hapisanelerde bulunan yüzlerce üyemize maaş ödemekteyiz, onlar bu paraları alamazlarsa çocukları perişan olur." demiş. Kumandan: "O sizin sorunuz." deyince Halit Çelenk: "Öyle ise izin vermediğinizle ilişkin bir yazı verin. İlerde ne zaman izin verilirse toplantımızı o tarihte yaparız. Vereceğiniz yazıyı da Ankara Valiliği'ne vererek kapatılmaktan kurtuluruz." demiş. Buna rağmen yazı da vermemişler.

Bizi bir düşüncedir aldı. Gerçekten de 30 gün içerisinde Genel Kurulu yapıp tüzüğün geri gönderilen maddelerini değiştiremezsek dernek kapatılacaktı. Tek çıkış yolu toplantıyı sıkıyönetim olmayan yakın bir ilde yapmaktı. Sıkıyönetim olmayan yakın illerin durumunu telefonlarla şubelerimizden öğrenmeye başladık. İldeki şubemizin de toplantıya hazır olması gerekiyordu. Bu işi becerebilecek en uygun il Afyon olarak gözükiyordu. Şube başkanı, rahmetli İsmail Akın: "Valilikten

izin alabilirsek burada rahatlıkla yapabiliriz." dedi. Valinin kim olduğunu sordum. Kemalettin Gazezoğlu olduğunu söyledi.

Rahmetli Kemalettin Bey'i tanıyordum. Erzincan'da çalışırken o da Erzincan Valisiydi. Hanımı Ayşe Hanım ilkokul öğretmeni idi. Şube başkanı İsmail Akın'a, gidip Valiyi görmesini, Valiye de şimdi telefon edeceğimi söyledim. İsmail, Vali Bey'le görüşmüş ve toplantımıza izin sözü almış. İsmail'e yetki verildi; ayrıca Genel Merkezden de bir görevli gönderildi. Gereken yasal işlemler yerine getirildi. 23 Kasım 1971'de, Genel Kurul yapılmak için izin alındı. Genel Kurul, kurucu üyelerden oluşuyordu. Dernek, ilk kongresini yapmadığı için henüz delegeler seçilmemişti,

Toplantıya 40 kurucudan en az 21 kişinin katılması gerekiyordu. Sorunun güçlüğü de işte burada idi. Ankara'da, toplantıya götürecek 21 kurucu bulamıyorduk. Bulduklarımızın bir kısmı da çeşitli bahaneler uydurarak toplantıya katılmak istemiyorlardı. İktidarın tavrı öğretmenlere karşı sertleştikçe, bazı arkadaşlarımız üzerindeki korku ve baskı ağırlaşmaya başlamıştı. Sayıları az da olsa bazı arkadaşlarımızın ilk kuruluş dönemindeki isteği ve korkusuzluğu azalmıştı. Kurucu olan bazı arkadaşlarımız da taşraya gitmişlerdi. Toplantı günü iyice yaklaşmıştı. Hâlâ 21 sayısını sağlam olarak yakalayamamıştık. İki açığımız vardı. Bir arkadaşımızın söylemesiyle, yaşları biraz büyük iki ünjver^j^te_öğrencisi...bulduk. Onlara iki kurucumuzun adlarını vererek, onların hüviyetlerini ezberlemelerini söyledik. Böylece 21 sayısını garantiledik. Toplantı gününe kadar 21 üyeyi bulma olanağımız da vardı. Öyle de oldu; ama biz o iki üniversite öğrencisini gene de Afyon'a götürdük. Kongre, derneğimizin lokalinde yapıldı. Derneğimizin adını "Türkiye Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği-TÖB-DER" olarak değiştirdik.

İçişleri Bakanlığı bu kez de adımızdaki "Türkiye" sözüne kafayı takmıştı. Türkiye sözcüğünü Bakanlar Kurulunun izni olmadan kullanamazmız. Bakanlar Kurulunun bize Türkiye'yi asla kullanırmayacağını bildiğimiz için o yolu hiç denemedik. 1973 yılı şubat ayında yaptığımız bir olağanüstü kongreyle adımızı "Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği-TÖB-DER" olarak üçüncü kez değiştirdik.

TÖB'ün (sonra TÖB-DER oldu) kurucuları şu isimlerden oluşuyordu: Safa Güner, Cemal Başbay, Nevzat Helvacı, Nural Güran, Ayten Şanver, İSksen Tuncay, Musa Çınar, Kamil Karadeniz, Necati Cebe, İbrahim Kuyumcu, Ali Bozkurt, Cemil Çakır, Mehmet Bahçeci, Avni Aytan, Haydar Y. Bayrak, Nazım Bayata, Emine Sevindik, Hasan Başçıftçı, Hasan Çolak, Hamdi Konur, Halil Çiftçi, İsmail Erdemir, Mehmet Danışman, Hayri Altay, İsmail Altan, Sabri Keskin, Musa Uysal, Mehmet Yalçın, Ömer Aydın, Abdullah Uyaniker, Arife Uyaniker, Aydın Aydemir, Ali S. Gitmez, Ayten Serin, Serpil Koç, Behran Uçkunkaya.

Derneğin amacı, 3. maddesinde şöyle belirtilmişti:

Madde: 3- Derneğin amacı: Atatürk Devrimleri, insan hakları evrensel beyannamesi ile Anayasamızın milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti kapsamı içinde üyelerinin tüm ekonomik, sosyal ve özlük haklarını koruyup geliştirerek, birleşmelerini ve dayanışmalarını sağlamaktır.

O zamanki emniyet yetkilileri tek cümlede bir tek amaç istiyorlardı. Örneğin, bir derneğin birden fazla amacı olamaz; onu da tek cümlede ifade edebilir, diyorlardı. Tüzüğümüzün geri dönme nedenlerinden birisi de amacımızdaki birden fazla istek olmasıydı. Biz de düşünüp tartışarak yukarıda yazılı olan uzun cümleli; ama çok amaçlı amaç maddemizi bulduk ve yazdık. O amaç maddesi, daha sonraki yıllarda değişikliğe uğradı.

Derneğin ilk yürütme kurulu üyesi 12 kişi idi. Bunların altısı ilkokul öğretmeni, üçü ortaöğretim, ikisi emekli ortaöğretim öğretmeni, bir tanesi ise üniversite öğretim görevlisi idi. Yürütme kurulunu ve genel başkanı seçmek için Genel Merkezimizin dördüncü katındaki dairesinde toplanmıştık. Genel Başkan olacağım herkes tarafından biliniyordu. Ancak son günde yeni bir bilgi geçti elimize. Daha doğrusu, Safa Hoca Halit Çelenk'e bir belge vermiş.

Hapisteki üyelerimizden birisi, benim aleyhimde poliste bir ifade vermiş. İfadesinde, kaçak devrimci gençleri saklamak için evime çağırıldığımı söylemiş. Bu ifadenin derneğe bir zarar getirip getirmeyeceğini sordum. Avukatlar: "Normal demokrasilerde bunun derneğe zararı olamaz. Bir kişinin poliste söylediği, ispatlanmamış bir iddia. Ama burası Türkiye, o iddia üzerine sizi

sorguya da çekebilirler." dediler. İsmail Safa Güner Hoca'mız da: "Korkulu olacağına korkusuz olsun, isterseniz ismi bilinmeyen bir arkadaşı seçelim. Bu kritik zamanı böylece atlatalım." dedi.

Konu üzerinde biraz tartıştıktan sonra benim genel başkan qılmamin şimdilik yanlış olacağı kanısına vardık. Arkadaşlarla görüşerek yeni bir genel başkan adayı aramaya koyulduk. Musa Uysal (Emmi): "Öyle bir genel başkan adayı var ki aramakla bulunmaz. Atatürkçü, devrimci, sessiz; ancak kararlı, yürekli bir arkadaşımız." dedi. Adını sorduk. "Haydar Orhan." diye yanıt verdi.

Haydar Orhan'ı kurucuların bir kısmı tanımıyordu; ama Gelele Başkan olması gerçekten iyi olacaktı. Polis tarafından tanınmıyordu. Poliste kaydı da yoktu. Kendisine danışıldı. Genel Başkan olup olmayacağı soruldu. "Arkadaşlar uygun görürse olabilirim. Yalnız ben sendikacılıktan fazla anlamam. Yanıma iş yapan arkadaşlar vereceksiniz." dedi.

Haydar Orhan, yaklaşık on ay genel başkanlık yaptı. Umduğumuzdan çok daha başarılı oldu. Onun Genel Başkan olmasına polis de şaşırıdı. Çünkü polis, ismi tanınan kişilerden birisinin genel başkan olacağını bekliyordu. Rahmetli Cemil Çakır'ın poliste ifadesi alınırken bu konuyu ona sormuşlar. Cemil: "Poliste bana hem dayak atıyorlar hem de, "Bu Haydar Orhan'ı da nereden buldunuz?'diyorlardı." demişti.

Kurucu Merkez Yürütme Kurulumuz, yaklaşık on ay çok güzel çalışmalar yaptı. Derneğin tüzel kişiliğini yerli yerine oturttu. TÖS mallarının TÖB'e geçmesini sağladı, Derneğin adını her tarafa duyurdu. Hapiste ve açıkta olanların maaşlarını hiç aksatmadan ödedi. Üye sayısını on ayda 20 bine çıkardı.

İlk zamanlarda öğretmenleri derneğe üye yapmakta oldukça zorlandık. Bazı öğretmenler üye olmamak için akla hayale gelmedik bahaneler uyduruyorlardı. Kendini "fazla devrimci" sayan bazıları: "Biz attan inip eşeğe binemeyiz. Sendika üyesinin dernekçiliği kabullenmesi olanaksızdır." diyorlardı. Bazı öğretmenler de: "Şimdiden kaç parçaya ayrıldınız. Birleşirseniz geliriz, yoksa biz yokuz." diyorlardı. Aslında bunların hepsi korkuya kılıf arama bahaneleriydi. Doğrudan doğruya, "Biz korkumuzdan üye olamıyoruz." yerine, ipe sapa gelmez bahaneler uyduruyorlardı.

Bir gezimde Urfa'ya da gitmiştim. Orada, TÖS'ün Yönetim Kurulu üyesi ve bölge temsilcisi olan bir arkadaş vardı. Benim de tanıdığım biriydi. Şube yöneticilerine onu sordum. "Bekir Ağabey derneğe gelmez." dediler. Nedenini sordum. Bir sendika Yönetim Kurulu Üyesi ve Bölge Temsilcisinin derneğe gelemeyeceğini, söylediğini anlattılar. Bir arkadaş göndererek çağırttım. On-on beş dakika sonra geldi. Hoşbeşten sonra: "Derneğe üye olmadığınızı duydum, yadırgadım. Bu doğru mu?" dedim. Sesini de biraz yükselterek: "Doğru, niçin yadırgadınız?" dedi. Sebebini sorunca: "Attan inip eşeğe mi bineceğiz? Siz, dernek kurmakla hata ettiniz. Sendikanın önünü kestiniz. Eğer biraz bekleyseydiniz sendikamızı açacaklardı." demez mi?

"Bunlar hayal ürünü, onlara kalsa dernek kurmayı da yasaklayacaklar. Sen olanları bırak hele...Fakir Baykurt'u tanır mısın?" dedim. "Fakir Baykurt'u tanımam mı? O benim Genel Başkanım ve yakın dostumdur. Onu çok severim." dedi. "Fakir Bey'e ya da ailesine hiç para gönderdiniz mi?" diye sordum. "Hayır gönderemedim. Biliyorsunuz kendimizi zor geçindiriyoruz." diye yanıtladı. "Fakir Baykurt çıkarı için hapisaneye düşmedi; sendikal etkinliklerinden dolayı düştü. Kim onun ve de onun gibi yüzlerce arkadaşın çocuklarına ekmek parası verecek? İşte o işi, "eşek" dediğin dernek yapıyor; siz daha hangi günde işe yarayacaksınız? Derneğe üye olmaktan korktuğunuzu söyleseydiniz hem daha dürüstçe olur hem de biz sizi anlayışla karşılardık. Kimseden kahramanlık bekleme hakkına -sahip değiliz. Kaldı ki kimsenin de kahraman olma zorunluluğu yoktur." dedim. Bekir Hoca hiç sesini çıkarmadı. 1974'te, CHP iktidara gelinceye kadar da derneğe üye olmadı.

TÖB-DER GENEL BAŞKANI OLUYORUM

TÖB-DER Geçici Merkez Yürütme Kurulu, I. olağan Genel Kurulunun 27-28 Haziran 1972 tarihinde yapılması kararı aldı. Toplantı, Mithat Paşa Caddesi 40 numaralı apartmandaki, Diışat Düşün Salonu'nda yapılacaktı. İlk toplantıda çoğunluk sağlanamadığı için ikinci toplantı 4-5 Temmuz 1972 tarihinde yapıldı. Toplantıdan bir hafta önce bir danışma kurulu toplantısı yapıldı. 15.7.972 tarih ve 30 sayılı TÖB-DER Bülteni'nde bu konuda yazılanlara bakalım:

"Danışma Kurulu Toplantısı: Genel Kurulun yaklaşması üzerine TÖB-DER geçici Yürütme Kurulu, 21.6.1972 Çarşamba günü Ankara'daki bazı üyelerin de katılımıyla bir toplantı düzenledi. Bu toplantıya şu kişiler katıldı: **Haydar Orhan, Hamdı" Konur, Nural Güran, Garip Tuncer, Musa Uysal, İbrahim Kuyumcu, Ali Bozkurt, Ali Rıza Kayaalp, Avni Ayta, Ali Yılmaz, İlksen Tuncay, Hürrem Arman.** Toplantıya, o gün mahkemesi olduğu için Fakir Baykurt katılmadı. Genel Kurul hazırlıkları görüşüldü ve özellikle Genel Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulu ve öbür kurulların teşkilî işi ele alındı. Toplantıda, içlerinde TÖB-DER Genel Başkanı ile Genel Sekreterinin de bulunduğu beş kişilik bir komite kuruldu. Bu komite özellikle Genel Kurul çalışmalarını yönetecek ve seçilecek listeyi oluşturacaktı. Hazırlanan liste taslağı daha sonra yapılan ve taşradan gelen delegelerin de katıldığı bir toplantıda ele alınmış ve son şeklini almıştır. Emekliye ayrılmış ve yıllarca öğretmen örgütlerinde yöneticilik yapmış bir öğretmen, listenin bu şekilde hazırlanmasını hayret ve takdirle karşılamış ve bunun şimdiye kadar denememiş yepyeni ve olumlu bir yol olduğunu sözlerine eklemiştir. "

Evet, Genel Kuruldan önce çeşitli görüşlerden öğretmenleri ve emeklileri bir araya getirerek, seçilecek kişileri birlikte hazırladık. Elbetteki asıl seçimi Genel Kurul yapacaktı; ama daha önceden geniş katılımıla saptanan listeye Genel Kuruldan da itiraz gelmezdi. Çünkü toplantıda her kesimi temsil eden arkadaşlar vardı. Toplantı sonucu hazırlanan liste seçimi kazandı. Seçilen liste şudur:

Genel Başkan: **Ali Bozkurt**

Yönetim Kurulu Üyeleri: **Kamil Karadeniz, Kadri Çoban, Bilal Gökdemir, M. Reşit Yılmaz, Yılmaz Elmas, Tunca Kartal, Şevket Özgüç, Hüseyin Nas, İlhan Alkan, Mehmet Danışman, Yusuf Korkut, Fevzi Çimen, Durmuş Kebapçı, Fevzi Ceylan, Mehmet Kopan, Bekir Çelebioğlu, Mustafa Yılmaz, Mehmet Kiper, Ali Şimşek, Baha Acar**

Yürütme Kurulu Üyeleri: **Avni Ayta, Musa Uysal, İsmail Erdemir, Hamdı" Konur, Nural Güran, Tevfik Yılmaz, Ali Rıza Kayaalp, Ömer Aydın, Abdurrahim Uluğır, Şihca Yavuz, Burhanettin Biber**

Onur Kurulu Üyeleri: Muzaffer Gürses, Osman Korkut Akol, Necati Sarandal, Hasan Ramazanoğlu, Mehmet Bahçeci

Denetleme Kurulu Üyeleri: Asım Hışıl, Aydın Aydemir, Şükrü Kapucu,

5 Temmuz 1972'de, bütün kurullara seçilen asil ve yedek üyeleri topladım. Bir konuşma yaparak, nasıl çalışacağımızı anlattım. Taşrada bulunan Yönetim Kurulu üyelerine, görev yerleri konusunda gerekenleri söyledim. Aynı gün daha geç saatlerde de Yürütme Kurulunu toplayıp görev bölümü yaptık. Genel Sekreterliğe Avni Aytan'ı, Genel Saymanlığa Abdurrahim Uluğ'er'i, İlköğretim Sekreterliğine Musa Uysal'ı, Orta ve Yüksek Öğretim Sekreterliğine İsmail Erdemir'i, Mesleki ve Teknik Öğretim Sekreterliğine de Burhan Biber'i oy birliğiyle seçtik. Birkaç gün sonra da aşağıdaki genelgeyi yayınladık:

Tüm Öğretmenlere ve TÖB-DER'li Arkadaşlarımıza,

TÖB-DER'in 1.Olağan Genel Kurulu 4-5 Temmuz 1972 tarihinde yapıldı. Sizin temsilcilerinizin değerli oylarıyla ' yönetiminize gelmiş bulunuyoruz. Ben ve çalışma arkadaşlarım hepimize saygılar sunarız.

Arkadaşlarım; içinde bulunduğumuz çalışma koşullarının ağırlığını bilmekteyiz. Gün geçmiyor ki bir veya birkaç meslektaşımızın görevine son verilmesin, dövülmesin, öldürülmesin. Gene gün geçmiyor ki öğretmen yetiştiren okullarımızdan bir veya birkaç öğretmen adayı sudan bahanelerle kovulmasın.

Öğretmen ve öğretmen adaylarına bunlar reva görülürken, yurdumuzun eğitim durumuna kısaca bir göz atalım:

Geri bir tarım ülkesi olan yurdumuzda imam-hatip okullarının sayısı tarım okullarının sayısından dokuz kat Fazladır. İlköğretim çağındaki 2 milyon çocuk, 19 milyon genç ve ihtiyar hâlâ karacahildir. Halkımızın yarıdan çoğu alfabesizdir, okuma yazma bilmemektedir. Oysa Anayasaya göre ilköğretim bir hak ve görevdir. Bugün ilk, orta, liselerde okutulan ders kitapları yetersiz ve bilgi yanlışlarıyla doludur. Her ders için en az 5-6

çeşit ders kitabı vardır. 1961 Anayasamızın 50. maddesi uyarınca parasız olması gereken ilköğretim, dar gelir/i halkımıza neredeyse paralı özel okullar kadar masraf yüklemektedir. Bugün hiçbir aile gösterilemez ki günde 100-200 kuruşluk masrafla çocuğunu okula göndermesin. Şehirlerde ikili öğretim adeta normal hale gelmiş olup, özellikle gecekondü çevrelerinde bulunan okullarda üçlü, hatta dörtlü öğretim yapılmaktadır. 1969 istatistiklerine göre Türkiye'de bulunan 219 lisenin 9'unda Edebiyat, 64'ünde Felsefe, 15'inde Tarih, 10'unda Coğrafya, 8'inde Matematik, 45'inde Biyoloji, 65'inde Fizik ve 139'unda Kimya öğretmeni bulunmamaktadır.

Ayrıca öğretmen dağılışı da yürekler acısıdır: Mardin, Şebinkarahisar, Pınarbaşı ve İnebolu liselerinde hiç Biyoloji öğretmeni yokken, Çamlıca Kız Lisesinde 22 saatlik Biyoloji dersi için 4 öğretmen vardır. Aynı lisenin 30 saatlik kimya dersine 2 kimya öğretmeni girerken; Buca, Mardin, Şebinkarahisar, Pınarbaşı, İnebolu liselerinde hiç kimya öğretmeni yoktur. Haftalık ders saati 68 olan Edirne Lisesi'nde 4 Matematik öğretmenine karşı, haftalık ders saati 66 olan Mardin Lisesi'nde hiç Matematik öğretmeni yoktur. Bu örnekler daha da artırılabilir ve durumun bugün de bundan farklı olduğunu zannetmiyoruz.

Öğretmen dağılışı yukardaki gibi olunca, şöyle gariplikler olmaktadır: Ankara Fen Lisesi'nde, açılışı izleyen ilk üç yılda toplam 26.096 öğrenci sınava girmiştir. Kazanan öğrenci sayısı 296'dır. Bunların 186 tanesi, yani % 63'ü üç il (Ankara, İstanbul, İzmir) ortaokullarından mezun olanlardır. 1969 ders yılında açılan Üniversitelerarası Giriş Sınavına 64.183 öğrenci katılmış, bunların 13.000 kadarı girebilmiştir. Böylece üniversiteye girebilenlerin oranı, girmek isteyenlere göre % 20 dir. Hacettepe Üniversitesi'ne, 1969-70 öğretim yılında giren 723 öğrenciden 426'sı, yani yüzde 59'u Ankara İl merkezi liselerini bitirenlerdir.

"Beslenme Eğitimi" adı altında navlun bedelleri bize ödetilerek Amerika'dan getirilen süttozu, yağ, un vs. gibi maddeler beslenme değerini yitirmiş; öğrencide ishal, kusma, allerji gibi bozukluklar, zehirlenmeler meydana getirmiştir. Ülkemizin halen onbinlerce öğretmene ihtiyacı olduğu ortada iken 25 hizmet yılını dolduran ve en verimli çalışma döneminde bulunan binlerce öğretmen emekli olmakta, emekli olmak için sabırsızlıkla günlerini saymaktadır. On bin öğretmenin dış

ülkelerde işçilik, çöpçülük yaptığını resmi ağızlar açıklamaktadır. On binlercesi de dış ülkelere gitmek için sıra beklemektedir. Personel yasasının meslektaşlarımıza getirdiği haksızlıkları mısırdaki sağır sultan dahi duymuştur.

Arkadaşlarım, kalın çizgileriyle yukarıda izaha çalıştığım Anayasamıza ve yasalarımıza aykırılıkların sorumlusunu bulmak olanağı yoktur. Bildiğiniz gibi, başta Bakanlığımız olmak üzere hiçbir resmi kuruluş ya da kişi ağızını açıp tek kelime söylememektedir. Türk atasözlerinde sükutun neden geldiği bilinmektedir. Örgütümüz TÖB-DER, bütün bunların üstesinden gelmeğe gücü oranında kararlıdır. Yolumuz Başöğretmenimiz Atatürk'ün yoludur. Mücadelemiz, 1961 Anayasasının ve ona uygun yasaların hudutları içinde olacaktır. Yurtsever ve çilekeş öğretmenlerin yasal haklarını koruyup geliştirmekte yapacağımız yasal çalışmalardan bizleri kimse döndüremeyecektir.

Çalışma arkadaşlarım ve kendim adına hepinizi saygıyla selamlarım. Mesleki ve örgütsel çalışmalarınızda başarılar dilerim. (1.8.1972 tarih ve 31 sayılı TÖB-DER Bülteni)

Yeni yönetim olarak bütün gücümüzle çalışıyorduk. TÖS Davası da devam ediyordu. TÖS Davası, bizim onur davamızdı. Kamuoyunda da büyük saygı duyulan Genel Merkez avukatlarımızdan Halit Çelenk, Nevzat Helvacı ve İlhan Dişçi'yi "TÖS Davası"ni takip etmeleri için görevlendirmiştik. Davaya dışardan başka avukatlar da giriyorlardı. Bu konuda üyemiz, Öğretmen Avukat Cemal Başbay'ın çabalarını asla unutamam. Gene TÖS avukatlarından Avukat Şakir Keçeli ile Celal Özdemirin de emekleri takdire değer.

Genel Merkezdeki rutin işler çok düzenli olarak yapılıyordu. Genel Merkezimizde TÖS'ten kalan çok iyi bir kadromuz vardı. İdare müdürü olarak getirdiğimiz, öğretmenlikten atılmış arkadaşımız Nazım Bayata, çok titiz, "işkolik" denilecek kadar işine bağlı bir arkadaşımızdı. Herhangi bir yere gittiğimiz zaman gözümüz arkada kalmıyordu.

Genel Merkez yöneticileri olarak en uzaktaki taşra şubelerimize kadar gidip çalışmalarını yerinde görüyorduk. Merkezi yerlerde bölge toplantıları düzenliyorduk. Eğitim çalışmalarını

düzenli yapıyorduk. 9-11 Kasım 1972 tarihinde, II. Genel Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulu ve Bölge Temsilcileri toplantısı yaptık. Bu toplantıda örgütümüzün iki yıllık çalışma programını hazırladık. Bundan sonra bütün çalışmalarımızı yaptığımız program çerçevesinde yapacaktık. Fakat ne olduysa bundan sonra oldu:

7 Aralığı 8 Aralığa bağlayan gece saat 3-4 arasında Merkez Yürütme Kurulunun tüm üyeleri sıkıyönetimce gözaltına alındık. Gözaltına almanlar: **Ali Bozkurt** (Genel Başkan), **Nural Güran** (Genel Başkan Yardımcısı), **Avni Aytan** (Genel Sekreter), **Musa Uysal** (İlköğretim Sekreteri ve Genel Sekreter Yardımcısı), **Ahdurrahim Uluğ** (Genel Sayman), **İsmail Erdemir** (Orta ve Yüksek Öğretim Sekreteri), **Burhan Biber** (Mesleki ve Teknik Öğretim Sekreteri), **Ali Rıza Kayaalp (Üye)**, **Ömer Aydın (Üye)**, **Şihca Yavuz (Üye)**, **Tevfik Yılmaz (Üye)**, **Hamdi Konur (Üye)**

Ankara Emniyet Müdürlüğünün 6. katındaki hücrelere teker teker yerleştirildik. Hücrelerin boyu sekiz, eni beş karıştı. Benim karışım 25 cm, olduğuna göre hücrelerin büyüklüğünü siz hesap edin. Hücrenin yüksekliği tahminen üç metre civarında idi. Tavanından çok cılız ışıklı bir ampül sarkıyordu, bir tane de kırık dökük bank vardı. Bankların, parklardaki banka renklam bankları olduğu belliydi; ama banka adları silinmişti. Hücrelerin daracık birer demir kapısı vardı. Kapının üst kısmındaki küçük pencere hep kapalı dururdu. Sadece içeri bakıp bizi kontrol ederken, bir de yiyeceğimizi verirken pencerenin demir kapağını açarlardı.

Hamdi Konurla Nural Güran, bizim bulunduğumuz yerde değillerdi. İlk gözaltına alınmalarda İsmail Erdemir de yoktu. Onun yerine Genel Merkezimizin yakınında kağıt ticareti yapan ve bizimde ara sıra kağıt aldığımız Mustafa Karayol getirilmişti. Mustafa Karayol, fizik bakımından İsmail Erdemir'e benzediği için Erdemir'in yerine onu getirdiklerini sanıyorduk. Sorguda polis, Mustafa Karayol'a: "Ali Bozkurt niçin senin dükkanına geliyor? Niçin onunla konuşuyorsun? Neler konuşuyorsunuz?" gibi sorular sormuşlardı.

İsmail Erdemir arkadaşımız da biz askeri cezaevine götürüldükten sonra gözaltına alınarak yanımıza getirildi. Erdemir, hapisaneye geldiğinde çok mutluydu, "Sizi götürüp beni

dışarıda bırakmalarından çok büyük rahatsızlık duydum. Bütün arkadaşlarımı içeri aldıkları halde beni niçin ayırdılar? Şimdi arkadaşlarım benim için neler düşünürler? Yoksa bilmeden bir yanlış mı yaptım? Eğer beni de gözaltına almasalardı kahrolurdum." diyor ve bayram yerine gelmiş gibi seviniyordu.

Hücre yaşamını kısaca anlatmalıyım: Hücrede sekiz gün kaldık. Hücrelerimiz karşılıklı dizilmişti; birbirimizi ancak hücre deliği açıldığı zaman görebiliyorduk. Başka zaman görüşmemiz olanaklı değildi. Nöbetçi polis merhametli ise hücre deliklerini on-on beş dakika açık bırakırdı. Sadece karşıımızdaki hücredeki arkadaşın kafası ile onun yanındaki hücrede bulunan arkadaşın başının bir kısmını görebiliyorduk. O kadarcık görme bile bize Kızılay'daki bir gezinti kadar mutluluk veriyordu (Kızılay, şimdiki gibi kalabalık değildi; üstelik ağaçlar arasında yürüyüş yapacağınız birçok cadde ve sokak vardı.).

İki buçuk metre karelik hücrede günlerce kalmak güzel bir şey değil doğrusu. Günde iki kez bir şeyler yiyebiliyorduk. Tüm ihtiyaçlarımızı kendi paramızla aldırıyoruz. İstediklerimizi değil, polislerin bize uygun görüp aldıklarını yemek durumundaydık. Alınanlar şunlardı: Ekmek, zeytin, peynir, yoğurt ve Emniyet Müdürlüğü önünde seyyar arabalarda satılan meşhur "tükrük köftesi". O köfte en lüks yiyeceğimizeydi. Kitap ve gazete kesinlikle yasaktı. Yiyeceklerimizin sarılarak getirildiği gazete parçalarına saldırırdık. Ancak onların da en yenisi bir yıllıktan daha eskiydi.

Hücrelerdeki ışık sürekli yanardı. Elektrik düğmesi dışarıdaydı zaten; istesek de söndüremezdik. Geceleri bankın üzerine uzanıp paltolarımıza sarılarak yatıyorduk. Hücrelerimizdeki en büyük lüks hiç kuşkusuz ki kaloriferdi. Saat başı, pencerenin demir kapağı gürültüyle açılırdı. Biz de yattığımız yerden kalkar, orada olduğumuzu gösterirdik. İçeriye konduğumuz ilk gün pencere çok sık açıldı. Her açılışta pencereden değişik bir baş gözüktü. Sanki gösteriye çıkmış sirk hayvanlarıydık. Gelen, delikten bizi süzüyor; sonra arkasındaki geliyordu. İkinci günden sonra bakmalar azaldı.

Gece saat 24.00'ten sonra çeşitli yönlerden işkence sesleri gelirdi. Sopa ve cop seslerini rahatça duyabiliyorduk. İşkence görenlerden öyle sesler çıkıyordu ki, onları duymadan anlatmanın olanağı yok. İşkenceler saatlerce devam ederdi.

Genel Sekreterimiz Avni Aytan çok hassas bir insandır. İşkence seslerine dayanamayarak rahatsızlandı. İyi yürekli polislerden birisi, pencereden, durumunu bana anlattı. Avni Bey'le mutlaka görüştürülmem gerektiğini, aksi halde sorumluluktan kurtulamayacaklarını söyledim. Beni ve Avni'yi hücrelerimizden çıkardı; tuvaletlerin yanına götürdü. Orası genişçe bir yerd. Avni'ye baktım; yüzü çok soluktu ve iyice zayıflamıştı. Kötü görüldüğünü söyledim, "Başkan, gece eşimi getirip gözümün önünde işkence yaptılar. Nazım Bayata'ya da işkence yaptılar, o hiçbir şey söylemedi; ama Yılmaz Atilla her şeyi anlattı." dedi. "Yılmaz, ne var ki neyi anlatsın; nereden çıkarıyorsun bunları? Bizim gizli hiçbir işimiz yok. Kimi getirirlerse getirsinler, her şeyimiz ortada, sakın korkma." dediysem de inandıramadım Avni Bey'i. Avni Bey kendinde değildi, anlamsız laflar ediyordu. Belli ki halisünasyon görüyor, dedim içimden. İki omuzundan tutarak sarstım; kafası, boynuna lastikle bağlıymış gibi sallanıyordu. Durumundan korktum. Polise: "Amirlerinize söyleyin arkadaşımızı çıkarırsınlar; ona kötü bir şey olursa, olayın altından kalkamazsınız." dedim.

Öğleden sonra Avni Bey'i çıkardılar. Onu arabaya bindirmem için bana da bina önüne kadar izin verdiler. Polis eşliğinde, Emniyet Müdürlüğü binasının kapısına kadar götürdüm-Avni'yi. Orada, başta evinin adresi olmak üzere bazı sorular sordum. Hepsine doğru yanıtlar verince, bir taksiye bindirerek evine gönderdim, ben de hücreye döndüm.

Hücredeyken, bize yapılanları da anlatmadan geçemeyeceğim:

8 Aralık gecesiydi. Daha sonraki günlerde adlarını ve memleketlerini öğrendiğim polisler, Gaziantep'li Uğur ile Sivas Yıldızelli Yılmaz, gece nöbeti tutuyorlardı. Radyoyu da sonuna kadar açmışlardı. Radyoda güzel bir ses, Pir Sultan'dan türküler söylüyordu. Polis Yılmaz, hücrelerin arasında gezerek: "İçinizde güzel sesli kimse yok mu, bir türkü söyleyin Pir Sultan'dan." dedi. Tevfik Yılmaz da hücrelerinden türkü söylemeye başladı. Türkü bitince: "Daha bilmiyor musun? Bir tane daha söyle." dedi. Tevfik de: "Söyleyeyim, ben TRT'ciyim, hepsini bilirim." deyince polis: "Madem sen her şeyi biliyorsun, gel de sana bildiklerinin hesabını sorayım. Bura senin babanın evi mi?" diyerek Tevfik'in hücrelerini açıp onu çıkardı. Hücrenin anahtar deliğinden gözledim,

tuvaletlerin ters istikametine götürdü, işkence odasının o tarafta olduğunu önceden öğrenmiştik.

Tevfik'i götürünce moralimiz çok bozuldu. Hiç ses çıkarmadan kulak kesildik. Tevfik'i dövmeye başladılar. Bu bahane ile hepimizi sıra dayağından geçireceklerini anladım. Arkadaşlarımızdan Ali Rıza Kayaalp'in kalp rahatsızlığı vardı, ona iki tane vursalar olabilirdi. Bu durum aklıma gelince, bir kurtuluş yolu düşünmeye çalıştım. Bir taraftan da hücrenin kapısını yumruklamaya başlamıştım. Dikkatlerini kendi üzerime çekecek, gerekirse dayağı ben yiyecektim; hatta daha fazlasını yapmayı da aklıma koydum.

Gürültü üzerine, Tevfik Yılmaz'ı dövmeyi bırakarak onu hücrene getirdiler. Tevfik'i hücreye koyduktan sonra benim kaldığım hücrenin kapısına geldiler. Niçin gürültü ettiğimi sordular. Tuvalete gideceğimi söyledim. "Patladın mı? Öyle kapı yumruklanır mı, nerede olduğunu sanıyorsun? Biraz beklesen ölür müsün?" gibi laflar edip tehditler savurdular. "Biz burada esir miyiz? Türkiye Cumhuriyeti'nin onurlu öğretmenleriyiz; bugün burada, yarın görevimizin başındayız. Arkadaşlarımızı dövemezsiniz." dedim. Onlar bir taraftan bana laf sayıyor, bir taraftan da kapımı açıyorlardı. Dışarı çıkar çıkmaz, kısa boylu olan Polis Yılmaz, bana tokat atmak istedi. O buna fırsat bulamadan ben ona bir tokat patlattım. Böyle bir şeyi hiç beklemedikleri için birkaç saniye şaşırıldılar. Sonra kendilerini toparlayarak arkadaşlarına seslendiler; bir taraftan da kollarımdan tutup beni işkence odasına doğru sürüklediler.

Diğer bölümlere de haber vermiş olacaklar ki birçok polis başıma toplandı. Falakaya yatırdılar, iyice bir dövdüler. Hem tekmeyle hem de coplarla vuruyorlardı. Sonra sürükleyerek getirip hücreye attılar. O dayakta tekmeden belim kaymış. Sıkıntısını, ağrılarını yıllarca çektim. Sonradan ameliyat olarak ağrılardan kurtuldum; ama hâlâ beni yılda birkaç kez, üç beş gün yatırır.

Dayaktan birkaç saat sonra, en yaşlımız olan Musa Uysal'ı (Emmi), hücrelerinden çıkararak götürdüler. Benim hakkımda ondan bilgi almışlar. "Bu adam kim oluyor da burada bize kafa tutuyor?" demişler. Musa Uysal da: "Onun arkası kuvvetli, istese burada bir saat yatmaz; ama inadından kimseye haber

verdirmiyor. Biz niçin sesimizi çıkaramıyoruz? Onun arkasında paşalar var." demiş. Dayak olayından sonra bize karşı polislerin tavrı değişti, daha kibar oldular. Musa Uysal'ın sözleri işimize yarandı.

SIKIYÖNETİM SAVCISININ İDDİANAMESİ:

12 Mart'ın ünlü savcısı Baki Tuğ, Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin hepsinin künyelerini yazdıktan sonra iddialarına başlamış;

"Suçları: Hükümetin manevi şahsiyetini tahkir ve tezyif. Suç tarihi: 4.10.1972 Tat. is.k. md: T.CK.nun 157/1 ve 179. maddeleri.

Yukarıda açık kimlikleri ve münnet suçları yazılı bulunan şahıslar hakkında yapılan hazırlık soruşturması evrakları tetkik edildi. Başbakan Ferit Melen'in 25.9.1972 günü, sıkıyönetimin uzatılması nedeni ile T.B.M. Meclisinde bir konuşma yaptığı, mezkûr konuşmasında öğretmenlerin durum ve davranışlarına dokunduğu, bu dokunma üzerine, TÖB-DER Yönetim Kurulunun bir toplantı yaptığı, bu toplantıda Başbakanın konuşmasına cevap olmak üzere bir bildiri yayınlamasına karar verdikleri, bahsi geçen bildirin 4.10.1972 günü basına intikal ettiği, ayrıca TÖB-DER'in haber bülteninde yayınlanmış olduğu.

Yayınlanan bu bildirin üçüncü paragrafında: "İktidarın mevcut yasalara ters düşen tasarruflarını 'Hukuki/eştirmek' için, Sıkıyönetim şartlarından istifade ederek, Anayasayı değiştirmek ve sonradan Hukuk Devletinden söz etmek, EN HAFİFİNDEN halkımızı ALDATMAK anlamına gelir." sözlerini söylemek suretiyle, hükümetin acz içerisinde olduğunu. Sıkıyönetim şartlarından istifade etmek istediğini, yani Sıkıyönetimi istismar ettiğini, bu durumun, en hafifinden halkı aldatmak olduğunu, en ağırından hangi anlama geleceğinin düşünülmesi gerektiğini. Keza bildirin dördüncü paragrafında: "Bu zihniyete sahip politikacılar şikayetçi oldukları 'anarşiye' doğru teşhis koyamazlar. Çünkü 'anarşinin' mimarı bizzat kendileridir. Başbakanın sözlerinden açıkça anlaşılmaktadır ki, Anayasaya ters düşen öğretmenler, üniversite öğretim üyeleri ve aydınlar değil, sayın Başbakanın bizzat kendisidir. Her şeyi bırakıp Anayasaya

saldırmasının başka anlamı olamaz." cümlesiyle; Başbakan ve temsil ettiği hükümetin, şikayetçi oldukları anarşiye doğru teşhis koyamadıklarını, çünkü anarşiyi bizzat kendilerinin yarattığını, esasında Anayasaya ters düşenlerin, Mao'yu, Lenin'i, Che Guevera'yı Türk çocuklarına öğreten, bunların fotoğraflarını evlerinin duvarlarına asan öğretmenlerin, keza üniversitede, üniversite duvarlarını, Marksist-Leninist sözlerle süsleyen ve süsleten, yine üniversite duvarlarını Mao'ya, Lenin'e, Che Guevera'ya ve Marks'a ait fotoğraflarla donatan, Türk çocuklarını, "Ben Türk değilim." diyecek kadar, bilinçlendiren, Mao, Lenin, Marks ve Che Guevera hayranı yapan öğretim üyeleri ve bu tip aydınların olmadığını, bu fikirlere karşı çıkan ve bu fikirlerin yok edilmesini isteyen bizzatihi Başbakan ve temsil ettiği hükümetin kendisinin olduğunu, kısaca Başbakan ve hükümetin, Türk devletinin bekasını korumak ve kollamak görevini yapması, bu konuda konuşmasının Anayasaya ters düştüğünü, bu nedenle Başbakanın Anayasaya saldırdığını, beyan ve ifade ettikleri, bu beyan ve ifadeleri ile sanıkların gerçek hüviyetlerini ortaya koydukları, kendi kapılarının önünü temizlemeleri gerekirken temizlemedikleri. Bu nedenle bildiride saldırı ve ve diğer tabirleri kasıtlı olarak kullandıkları, hükümetin temsilcisi olan bir Başbakan hakkında, bu tabirin kullanılmayacağı, bu tabirin mahiyet ve muhtevasının, Başbakanın şahsında, hükümetin manevi şahsiyetini tahkir ve tezyif kastına matuf olduğu, ayrıca bildirinin diğer bölümlerinde: Türkiye'deki demokratik sistemin ilkel bir sistem olduğunu, Başbakan ve hükümetin keyfi olarak tasarrufta bulunduğunu, Anayasada yapılması düşünülen değişikliğin, bu anlama geleceğini, beyan ve ifade etmek suretiyle kendilerini doğrudan doğruya ilgilendirmeyen, bu konuda yetki ve söz sahibi olmayan bu kuruluş bu konuyu mesele yaparak T.B.M.Meclisinin bileceği, yapacağı ve son sözü söyleyeceği bir konuda Başbakanın şahsında, hükümetin manevi şahsiyetini tahkir ve tezyif etmiş oldukları; yine sanıklardan Tefvik Yılmaz'ın öğretmenlikle bir ilgisinin kalmadığı, T.R.T. Genel Müdürlüğü Radyo Program ve Yapım ve Yayın Dairesi'nde prodüktör olduğu halde, TÖB-DER Yürütme Kurulunda çalıştığı, bu hali yeterli değilmiş gibi, bir de başka işler yapmağa, başkalarını ithama kalkıştığı, meskur bildirinin de bu kasıt ve maksatla yayınlandığı, mevcut bildiri metni, haber bülteni, arama zabıtları, sanıkların tevil yollu beyanı ve dosya tetkikinden anlaşılmasıyla; subuta eren münnet suçtan sanıkların

yargılanmasının (1) Nolu Sıkıyönetim As. Mali. de yürütülmesiyle, eylemlerine uyan T.C.K'nın 159/1 ve 173 ncü maddeleri uyarınca tecziyeleri, arama sonunda elde edilen yasaklanmış neşriyatın, Che Guevera'nın fotoğrafını havi halinin bildiri, broşür ve sair evraklarını zapt ve müsaderesi istem ve iddia olunur.

Baki Tuğ

Hakim Kd. Yzb.

Sıkıyönetim Yrd.As.Savcı

Bu davadan, 17 gün gözaltında kaldık. Tahliye edildikten sonra arkadaşlarımızın çoğu görevlerine döndüler. Avni Aytan, Ömer Aydın, Şihça Yavuz ve ben görevlerimize döndürülmeyerek aylarca açıkta kaldık.

Dava sonunda benim dışımdaki bütün arkadaşlar beraat ettiler. Onların beraat etmelerine çok sevindim. Benim de beraat etmem gerekirken sırf gözdağı olsun diye bir ay hapis cezası aldım. Mahkemedeki iyi halimden dolayı cezamdan "beş gün" indirim yaptılar, 25 gün ceza verdiler. Mahkeme başkanı sırtımı sıvazlayarak: "Bak, onu da tecil ettik. Biz iyi niyetliyiz." dedi. Aslında iyi niyet falan yoktu. İnce bir kurnazlık vardı. Çünkü zaten yatmam gereken kadar yatmıştım. Amaçları, arkadan gelebilecek bir mahkumiyette tecil hakkımın elimden alınması idi.

Avukatlarımız, 25 günlük mahkumiyetime Askeri Yargıtay'da itiraz ettiler. Askeri Yargıtay, cezayı benim lehime bozdu. İyi niyetli olduklarını söyleyerek sırtımı sıvazlayan mahkeme heyeti, yeniden iyi niyetini gösterip beni aklayacağı yerde, cezası yatılmış ve de ertelenmiş mahkumiyetim üzerinde ısrar etti. Avukatlarımız Askeri Yargıtaya yeniden itiraz ettiler. Askeri Yargıtay Genel Kurulu beni beraat ettirdi. Bizim "iyi niyetli mahkeme"nin de ne kadar "iyi niyetli" olduğu anlaşılmış oldu.

2 Aralık 1972'de Dernekler Yasası değiştirildi. Tüzüğümüzü yeni yasaya uydurmak için bir olağanüstü genel kurul daha yapmamız gerekiyordu. Genel Kurulda, organların yenilenmesini de önerdim. Tüzük maddeleri değişecekti. O değişikliklere Yürütme Kurulunun sayısının yedi kişiye indirilmesini istiyordum.

Benimle birlikte 12 kişi olan Yürütme Kurulu kalabalıktı ve verimli çalışma yapamıyordu. Çok uzun ve kısır tartışmalarla vaktimiz boşa harcanıyordu.

Türkiye'de öğretmen örgütlerini yönetmek oldukça zordur. Çünkü hem kurul hem de dernek üyesi olan birçok arkadaş "çok şey" bilir. Bilmeyenler de kendilerini "çok bilir" kabul eder. O bakımdan en basit sorun saatlerce tartışılır. Yirmi dört saat süren nice toplantılar yaptığımızı bilirim. Kurullardaki üye sayısı ne kadar fazla olursa, toplantıların süresi de artıyordu. Onun için Yürütme Kurulunun sayısını azaltmak istiyordum.

Toplantı 4-5 Şubat 1973 tarihlerinde, yine Dilşat Düğün Salonu'nda yapıldı. Bu kez -sıkıyönetim biraz yumuşadığı için- toplantımıza izin verdiler. O tarihlerde toplantı için birçokları salon vermezdi bize. Saygıyla anayım ki Dilşat Düğün Salonu'nun sahibi Dilşat Hanım, hiçbir şeyden korkmadan, solonunu verirdi.

4-5 Şubat'ta toplantımızı yaptık. Tüzüğümüzü, yeni Dernekler Yasasına uydurduk. Kurullarımızın adlarını değıştirdik. Yürütme Kurulunun hem adı hem de üye sayısı değışti. Yeni kurullara seçilen üyeler şunlardı:

*Genel Başkan: **Ali Bozkurt** (O tarihlerde Genel Başkan, Genel Kurul tarafından seçiliyordu.)*

*Yönetim Kurulu: **Hamdı Konur, Musa Uysal, Ömer Aydın, Abdurrahim Uluğır, Burhanettin Biber, Şaban Sezen.***

*Denetleme Kurulu üyeleri: **Avni Aytan, Asım Hışıl, Ali Aksungur***

*Onur Kurulu Üyeleri: **Osman Korkut Akol, İsmail Sefa Güner, Deniz Tepedelenlioğlu.***

*Danışma Kurulu Üyeleri: **Kadri Çoban, Hüseyin Nas, Tunca Kartal, Musa Çelik, İlhan Alkan, Fevzi Ceylan, Hayrı Özdoğan, Süleyman Üstün, Fikret Aslan, Hacı Küçükkaraca, Mehmet Reşit Yılmaz, Necati Eroğlu, İsmail Akın, Mustafa Yılmaz, Saadettin Öztürk, Ahmet Fuat Özkan, Şaban Öz, Mehmet Alıç, Ali Şimşek, Celal Taş.***

Yeni Yönetim Kurulumuz, benimle birlikte yedi kişi idi. Çalışmalarımız daha verimli olmaya başladı. Artık daha az tartışıp daha fazla iş yapmaya başlamıştık.

12 Martın üzerinden zaman geçtikçe getirdiği sıkıntılar da artmaya başlamıştı. Zaman, acıları çabuk unutturuyordu. Politik gruplar çalışmalarını giderek artırıyorlardı. Bizim işlerimiz de gündün güne zorlaşıyordu. Bu gruplar, verimli çalışmamıza olanak tanımıyorlardı. Kendi parti ya da grubunda varlık gösteremeyen bazı kişiler TÖB-DER'de varlık göstererek, kendi siyasetlerinin içerisinde sivrilme istiyorlardı. Her toplantımızda bu kişiler yüzünden gergin anlar, hatta kavgalar yaşanır olmuştuk.

Bazı partiler ve bazı siyasi gruplar, kendi gelişmelerini TÖB-DER'e bağlamışlardı sanki. Gene bazı sivri akıllı üyelerimiz, öğretmen örgütünün üyeleri gibi çalışacaklarına kendi meslek örgütlerini siyasal fraksiyonlarının aracı gibi kullanmak istiyorlardı. Beni ve bazı yönetici arkadaşlarımı "CHP kuyrukçusu, reformist ve revizyonist" sayarak, güya aşağılıyorlardı. Bütün çabalarımıza karşın, bunların sayısı azalacağına her geçen gün artıyordu. Bu çalışmalar az da olsa yönetim organlarımızda da görülmeye başlandı. Merkez Yürütme'de pek etkileri -şimdilik- olmasa da Yönetim Kurulunda birçok parti ve fraksiyonun temsilcileri vardı. Bazıları, meslek örgütümüzü götürüp bir siyasal grubun ya da bir partinin arkasına takmak istiyorlardı. Özellikle iki sol parti, TÖB-DER içerisinde, örgütü kendi doğrultularına çekmek için olmadık oyunlar çeviriyorlardı.

Bir taraftan örgütü kazaya belaya uğratmadan idare etmeye çalışırken, . diğer taraftan da mahkemeler ve olağanüstü kongrelerle uğraşıyorduk. Aradan daha bir yıl geçmeden üçüncü olağanüstü kongreye gitmek zorunda kaldık. 4-5 Şubat 1973 tarihinde yapılan 2. Olağanüstü Genel Kurulumuzda kabul edilen tüzüğümüzün bazı maddelerinin İçişleri Bakanlığında geri çevrilmesi üzerine, Genel Kurulumuzun istenilen değişiklikleri yapmak üzere yeniden toplantıya çağırılması gerekiyordu.

3. Olağanüstü Genel Kurulumuz 8 Temmuz 1973 günü Ankara'da toplandı. Bu toplantıda yalnız tüzük değişikliği yapmamız gerekiyordu. Bunun için tüzükteki istenilen değişiklikleri yapmak üzere bu işi iyi bilen bir komisyon seçtik. Komisyonunda şu arkadaşlarımız görev aldılar: İzmit delegesi İbrahim İşyar (Başkan), Hacıbektaş delegesi Fevzi Çimen (sözcü), Danışma Kurulu üyesi Kadri Çoban (üye), Gaziantep delegesi Ali Çevik (üye) ve Elazığ delegesi Mustafa Düzgün (üye). Komisyonunda bir de avukat görevlendirildi.

Komisyunun yapmış olduğu değişikliklerle, iki yıldan beri uğraştığımız tüzüğümüz, İçişleri Bakanlığı tarafından ancak kabul edilebildi. Aslında politik ortam değişmese idi bizim tüzük biraz zor kabul edilirdi. O günlerde Askeri Yargıtay Daireler Kurulu Kararı da bize tebliğ edildi. İlginç bir belge olduğu için buraya alıyorum:

Karar: T.C. Askeri Yargıtay

Karar no : 1973/33

Esas no : 1973/35

DAİRELER KURULU KARARI

Türk Milleti adına adalet dağıtan Askeri Yargıtay Daireler Kurulu, Askeri Yargıtay Kanununun 6. Maddesi gereğince: Başkan: Hak. Tümğ. R. TÜZÜN, Üye: Tuğg. S. KIRIŞOĞLU, Üye: Alb. A. TÜZÜMEN, Üye: A. AYRAL, Üye: N. ALKAN, Üye: A. AKÇA, Üye: Y. YÜCEDAĞ, Üye: Y. SARAÇ, Üye: F. MARSAN, Üye: H. ERKAN, Üye: H. YAVUZEL, Üye: N. TURANAY, Üye: S. TÜZÜN'lerden müteşkil olarak Ankara Askeri Yargıtayın mahsus salonunda toplandı.

Sözcü: Hakim Alb. Y Saraç dinlendi. Konu: Sıkıyönetim Komutanlığı emirlerine muhalefetle, 1402 sayılı kanunun 16/1. maddesini ihlal etmek suçundan sanık Ali BOZKURT'un mahkumiyetine dair Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı nezdinde kurulan 2 nolu askeri mahkemesinden direnilerek verilen 3.4.1793 gün ve 1973/18-8 sayılı hükmün sanık adına vekili Av. İlhan Dişçi'nin süresinde vaki temyiz istemine ve merciine tevdi eylediği gerekçeli temyiz layihasına atfen, As. Mah. Krlş. ve yrl. Us. K. nun 227. maddesi gereğince, temyiz yolu ile incelenmesinden ibarettir.

İnceleme: Sıkıyönetim K.lığı Askeri Savcılığınca düzenlenen 15.12.1972 gün ve 1972/305-370 sayılı iddianamede: Eylül 1971 tarihinde kurulan Türkiye Öğretmenler Derneği (TÖB-DER) ismi altındaki örgütün, genel kurul toplantısı 5-7 Temmuz 1972 tarihinde, Sıkıyönetim K.lığından gerekli izin alınarak yapıldığı, toplantı sırasında Yürütme Kurulu ve Genel Yönetim Kurulu üyelerinin seçildiği, müteakip toplantının 9.11.1972 tarihinde yapılması kararlaştırıldığı anlaşılmıştır. Mezkür toplantının iç

organ toplantısı olduğundan bahisle Sıkıyönetim K.lığından izin alınması tevessül edilmediğinden ve derneği temsil yetkisinin Genel Başkan ve Genel Sekretere ait bir görev bulunması sebebiyle sanık Ali Bozkurt ve Avni Aytan'm izin almamak suretiyle ihlal ettikleri 1402 sayılı kanunun 16/1, maddesi gereğince cezalandırılması istenmektedir. Askeri Savcı esas hakkında mütalaasında, sadece Genel Başkanın derneği temsil yetkisinin bulunması ve bu yetkiye müsteniden yapılan işlemlerden Genel Başkanın mesul olması gerekeceği, bu sebeple de Genel Başkan Ali Bozkurt'un şevki iddia veçhile cezalandırılması, Genel Sekreter Avni Aytan'm ise beraatine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

Mevzu dava ile ilgili yargılama sonunda : Sanık, genel sekreter Avni Aytan'm suçu sabit görülmediğinden beraatine, diğer sanık dernek başkanı Ali Bozkurt'un fiili, gerek maddi vaka ve gerekse kastı itibarıyla subüta erdiği kabul edilerek 1402 sayılı kanunun 16/1. ve TCK'nun 59. maddelerinin tatbiki suretiyle yirmi beş gün süre ile hapsine ve işbu hürriyeti bağlayıcı cezasının teciline karar verilmiştir. Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı nezdinde kurulan 2 nolu askeri mahkemece müttehaz 23.12 1972 gün ve 1972/153-145 sayılı mezkur mahkumiyet ve beraat hükmünün, bereat eden sanık aleyhine komutan, mahkum olan sanık adına vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, Askeri Yargıtay Başsavcılığının, mümeyyizlerin temyiz itirazlarının reddi ile hükmün onanması talebini kapsayan 13. 12 1973 gün ve 1973/158-124 sayılı tebliğnameleri nazar-ı itibare alınarak yetkili dairece inceleme yapılmış: İrat ve ikame olunan deliller, sanık Ali Bozkurt'a atf ve isnat olan suçta kastının mevcudiyetine kifayet edecek nitelikte olmadığından inceleme konusu mahkumiyet hükmünün bozulması ve diğer sanık Avni Aytan'la ilgili bereat hükmünün onanması kararlaştırılmıştır. Askeri Yargıtay 1. Dairesinden sadır olan 28.2.1973 gün ve 1973 /41-36 sayılı bozma kararına hüküm mahkemesinde uyulmamıştır. Eski hükümde direnilerek müesses 5.4.1973 gün ve 173/18-8 sayılı mahkûmiyet hükmünün bu kez de sanık adına vekili tarafından temyiz edilmesini takiben ilgili dava dosyası; vekilin ileri sürdüğü fiilin subutu, kast ve delillerin yanlış değerlendirilmesine müteallik temyiz sebeplerinin reddini ve hükmün onanmasını isteyen 15.5.1973 gün ve 1973/897-458 sayılı tebliğ name ilişğinde daireler kuruluna havale olunmuştur.

Gerekçe: Dava dosyası üzerinde kurulca yapılan incelemeyi mütakip gereği görüştüp düşünöldü:

Hiç şüphesiz bir suçun meydana gelebilmesi için fail tarafından işlenen bir eylemin bulunması lazımdır. Bu eylem icrai veya ihmali şekilde olabilir. Bu hal suçun maddi unsuruna vücut verir. Ancak failin mesuliyeti cihetine gidilebilmesi için, yalnız maddi unsurun tekevvünü kafi değildir. Bununla beraber failde suç işleme kastının da bulunması şarttır. Doktrinde kast, iradenin suç teşkil eden fiili ve neticesine taalluk etmesidir, şeklinde birçok biçimde tarif edilmekle beraber, kısaca; kast faildeki suç işleme iradesidir, şeklinde de tanımlanabilir. Bu hususta TCK'nun 45. maddesi ile "Cürüm kastın bulunması cezayı kaldırır." prensibi koymuştur. Şu halde cürümlerde failin suç işleme iradesi demek olan kastı yoksa ceza verilemeyecek demektir. Salim bir neticeye varabilmek için evveleirde sanığın kastını tesbit etmek gerekmektedir. Kast, failin iç alemiyle ilgili bir husus olduğundan bunun tesbiti, failin harici alemde tezahür eden eylemlerinden mümkün olacaktır.

Türkiye Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneğinin, kısa adı ile (TÖB-DER)in Genel Kurul toplantısının 4-5 Temmuz 1972 tarihinde yapılabilmesi için Ankara Sıkıyönetim K.lüğünün "düğün, nişan gibi toplantılar hariç olmak üzere lier türlü toplantı gösteri ve yürüyüşleri yapmayı yasaklayan ve ancak kanuni zorunluluklar bulunan toplantılar için izin alınması gerektiğini" öngören 3, 6 ve 83 numaralı bildirilerinin icabını yerine getirmek maksadına matafen izin alındığı, mezkur izin üzerine belirtilen tarihte toplantı yapıldığı, sözü edilen toplantıda 9 Kasım 1972 tarihinde genel yönetim kurulu toplantısının yapılması kararlaştırıldığı anlaşılmıştır. 9 Kasım 1972 tarihinde yapılması kararlaştırılan Genel Yönetim Kurulu toplantısından ewel, bu toplantı için izin alınıp alınmaması üzerinde mütelaası alınmış ve neticede örgütün iç işlerine mütaallik bir toplantı olduğu gerekçesi ile izin alınmasına lüzum olmadığına kanaat getirilmiştir. Bu durum sanığın ifadesi ve bu ifadeyi teyit eden (TÖB-DER) ilgililerinin birbirinin aynı olan ve doğruluğundan mahkemecede şüphe edilmeyen beyanları ile sabit olduğu anlaşılmıştır.

TÖB-DER Genel Başkanı olan sanığın da ifade ettiği gibi, Genel Yönetim Kurulu toplantısı için Sıkıyönetim Komutanlığından

izin alınmamıştır. Suçun maddi unsurunun tekevvününde böylece şüphe söz konusu değildir. Ancak manevi unsur olan ve sanıkta bulunması lazım gelen kast ise tereddüte sebep olmuş ve mahkeme ile Asgari Yargıtay 1. Dairesi arasında ihtilaf konusu haline gelmiştir.

İmdi: Saniğin, Genel Yönetim Kurulu toplantısı için mesuliyet sahibi arkadaşları ile ve hukukçularla konuşması ve bununla da yetinmeyip benzer (Türk-İş) gibi kuruluşların ilgili organları ile yaptığı istişareler sonunda 4-5 Temmuz 1972 tarihinde yapılan Genel Kurul toplantısında alınan karar gereğince, 9 Kasım 1972 tarihinde Genel Yönetim Kurulu toplantısının Sıkıyönetim ilgili mercilerinden izin alınmadan yapılması kanaatine varmasında, suç işleme kastının mevcut olmadığı görülmektedir. Nitekim ilk genel kurul toplantısında böyle bir tereddüt bahis konusu olmadığı için izin ihtihsal edilmiştir. Bu husus, saniğin Genel Yönetim Kurulu toplantısını izin almadan yapmasındaki hüsnüniyetinin bir delili olduğu gibi, ayrıca TÖB-DER'in yayın organı olan TÖB-DER Dergisi'nin 15.11.1972 gün ve 37. sayısında, TÖB-DER Yönetim Kurulu toplantısını efkarı umumiyeye açıklamaları, suç işleme kastının olmadığı ayrı bir belgesidir. Başka bir suçla ve bir gizlilik içinde toplantı yapılmış olsaydı elbetteki bu açıklama söz konusu olmazdı. Bu durumda daha başlangıçta saniğin, suç işleme irade ve idraki içinde olmadığını göstermektedir. Bu itibarla mahkemece saniğin kastının değerlendirilmesinde hataya düşüldüğü kanaatine varılmıştır.

Netice: Yukarıda izah edilen sebepler muvacehesinde: Hüküm mahkemesince Askeri Yargıtay 1. Dairesinin 28.2.1973 gün ve 1973/41- 36 sayılı bozma ilamına uyulmamak ve direnilmek suretiyle tesis kılınan 5.4.1973 gün ve 1973/18-8 sayılı hükmün As. Mah. Krlş. ve Us. K.nun 221 maddesine tevfikan ve sanık vekilinin varit ve kabule şayan bulunan kastla ilgili temyiz sebebi vechile ve tebliğname hilafına BOZULMASINA 25. 5. 1973 tarihinde OYBİRLİĞİ ile karar verildi."

Askeri Yargıtay Daireler Kurulu kararı ile haksızlık giderilmiş oluyordu. Sıkıyönetim Mahkemesinin hakkımda verdiği karar zaten yanlış bir karardı. Askeri savcı Baki Tuğ, bir savcıdan ziyade beni ve TÖB-DER'i mahkum etmeye and içmiş biri gibiydi. Bu karar, yapılan haksızlığa son noktayı koydu.

CUMHURBAŞKANI'NA MEKTUP YAZIYORUM

14 Ekim 1973 tarihinde yapılan genel seçimlerde, hiçbir siyasi parti 226 milletvekili çıkararak tek başına hükümet kuracak sayıya ulaşamadı. O tarihlerde siyasal partilerimizde de halkımızda da koalisyon kültürü gelişmemişti. Neredeyse bilinmiyordu. Çünkü 1963'te İsmet İnönü'nün kurduğu CHP ve AP koalisyonundan başka koalisyon hükümeti görülmemişti.

Siyasi partilerimizin yöneticilerinin büyük bir bölümü, başka partileri siyasi rakip değil düşman gibi görüyordu. Halk da parti önderlerine bakarak karşı partilileri en azından hasım biliyordu. Ta Demokrat Parti zamanında, ülkenin birçok yerinde halkın oturduğu kahvehaneler, hatta camiler bile ayrılmış, halkımız kamplara bölünmüştü. Bu koşullar altında seçim sonuçlarına göre koalisyon kurması gereken partilerin yöneticileri şaşkınlık içerisinde idiler. Hem tek başlarına hükümet kuramıyorlar, hem de bir araya gelerek çözüm üretmiyorlardı.

Ülkeyi, partisiz ve güvenoyu alamamış bir hükümet yönetiyordu. Halkın sorunları çığ gibi büyümüşü ve onları çözecek güçlü bir iktidar gerekiyordu. Bu koşullardan, halkın her kesimi yakınıyor ve bir çare bulunmasını bekliyordu. Parti önderlerindenense çıkış yolu gösterecek teköneri gelmiyordu.

Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk de sorunları çözecek yol ve yöntemler arıyordu. O günlerde, televizyon ve radyolardan bir çağrı yaptı. Cumhurbaşkanı halkımıza özet olarak şunları söylüyordu: "Seçim sonuçları hiçbir partiye tek başına iktidar yolunu açmamıştır. Ülkenin sorunları büyümüşür. Siyasi parti temsilcileri henüz bir çıkış yolu gösterememiştir. Bütün vatandaşlarıma buradan bir çağrı yapıyorum: Sizlerin bu konuda önerileri varsa bize bildiriniz. Gönderilenler titizlikle değerlendirilerek çözüm yolları araştırılacaktır." Elbetteki sayın Cumhurbaşkanının dedikleri aynen böyle değildi; ancak demek istediği buydu.

Cumhurbaşkanının bu çağrısı üzerine, her vatandaş gibi biz de görüşlerimizi bir mektupla ilettik. O zaman basında yazıldığına göre Cumhurbaşkanına yazılan mektupların ağırlığı altı ton beş yüz kiloya çıkmış ve postaneden köşke kamyonla taşınmış. Bizim

yazdığımız mektup, iki kağıda yazılmış bir buçuk sayfalık bir yazıydı. Ama bu mektup basında ve kamuoyunda önemli yankı yaptı ve beni mahkemeye düşürdü. Altı buçuk ton ağırlığındaki binlerce mektup içinden yalnızca bizim 2-3 gramlık mektubumuz mahkemeye düştü, TÖB-DER Genel Başkanı olduğum için söyleyip yazdığım her şey soruşturma konusu oluyordu. Yazdığımız mektup aynen şöyleydi:

Sayın Cumhurbaşkanı,
ANKARA

4.12.1973 günü akşamı, Türkiye Radyo ve Televizyonlarında, hükümetin kuruluşu ile ilgili olarak yayınlanan açıklamadaki çağrıya uyarak Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği (TÖB-DER) adına düşüncelerimizi aşağıda sunuyoruz:

İçinde bulunduğumuz bunalım, bir hükümet bunalımı biçiminde gözükmekte ise de, gerçekte toplumumuzun ekonomik ve sosyal yapısının ve yıllardan beri uygulanagelen hatalı iç ve dış politikanın bir sonucudur. Türkiye halkı, bağımsızlığına kavuşmak, geri kalmışlıktan kurtulmak ve gerçek demokrasiye ulaşabilmek için emperyalizme karşı dünyada ilk kurtuluş savaşını verdi. Ülkemiz, Atatürk'ün ölümünden sonra izlenen ve özellikle 1950-1960 döneminde tam bir çıkmaza giren, yurt çıkarlarına, halkımızın özyeterimlerine ve çağımızın gerçeklerine ters düşen ekonomik ve sosyal politika sonucu, içinde bulunduğumuz bunalıma düştü. 27 Mayıs Hareketi, yıllardan beri egemen güçler tarafından sürdürülen hatalı, yurt çıkarlarına, ekonomi politikasına ve yönetim biçimine karşı bir tepkiydi. Ama bu güçlerin, baştan beri 27 Mayıs'ın getirdiği ilerici, demokratik Anayasaya karşı tertip ve saldırıları, yurdumuzu 12 Mart'a sürükledi.

12 Mart ortam ve uygulamalarından yararlanan karşıdevrimciler, 1961 Anayasasını arka arkaya değiştirerek geçmiş dönemlerde uyguladıkları iflas etmiş politikalarını sürdürmeye çalıştılar. Bu arada Ceza Yasası değiştirildi. Anayasaya aykırı Dernekler Yasası, Üniversiteler Yasası, Temel Eğitim Yasası gibi yeni yasalar getirildi. Sıkıyönetim ortamını sürdürme amacı güden Devlet Güvenlik Mahkemeleri kuruldu. Bu arada demokratik kuruluşların en önemlileri kapatılırken, diğerleri de etkisiz hale getirildi. Üniversite öğretim üyeleri, öğretmenler, yazarlar, avukatlar, mühendisler, öğrenciler, sendikacılar, işçiler ve köylüler arasında geniş çapta

tutuklamalar yapıldı. Bir gecede 3500 öğretmen gözaltına alındı. Düşünce ve basın özgürlüğü kısıtlandı. Kitap düşmanlığı yaygın hale getirildi. Gözaltına alınanlara ve tutuklulara insanlık dışı işkenceler yapıldı. Savunma hakkı kısıtlandı. Eğitim reformu yozlaştırıldı. Ülkemizin en ücra köşelerinde güç koşullar altında görev yapan yurtsever öğretmenler, asılsız ihbar ve tertiplerle sürüldüler, tutuklandılar, türlü haksızlıklara, işkencelere uğratıldılar. Yıllardanberi süregelen sömürü, gittikçe artan hayat pahalılığı, işsizlik, sosyal adaletsizlik halkımızın içinde bulunduğu yoksulluğu daha da dayanılmaz hale getirdi.

Bütün bu baskılar, anti- demokratik uygulamalar, egemen sınıfların politikalarını iflastan kurtaramamıştır. Halkımızın demokrasiye olan inancını ve demokratik mücadelesini ortadan kaldıramamış, aksine onu daha da güçlendirmiştir. 14 Ekim seçimleri, ülkemizi 12 Mart ortamına getiren ve bugünkü çıkmazlara sokan zihniyetin temsilcilerine gereken dersi vermiştir. Türkiye insanı bu seçimle demokratik ilkelere bağlılığını, politik deyimiyile "demokratik rüşünü" ispatlamıştır. Halkımız, uzun yıllardan beri ülke yönetimini elinde bulunduran egemen güçlere böylece sırt çevirmiş, onları ülke yönetiminden oyları ile uzaklaştırmıştır.

Yurdumuzun içinde bulunduğu çıkmazdan kurtulması ve gerçekten demokratik bir ortamın' yaratılabilmesi için yıllardan beri uygulanagelen, yanlışlığı defalarca ispatlanan ve bize çok pahalıya malolan politika terk edilmeli ve 1961 Anayasasına dönülerek bu doğrultuda, kişinin temel haklarına ve hukuk devleti ilkelerine bağlı, halktan yana bir yönetime gidilmelidir. Türkiye öğretmenlerinin tek ve en güçlü demokratik örgütü olarak, ülkemizin ve halkımızın her türlü sorunlarının serbeşçe tartışılabileceği, düşünce özgürlüğüne olanak sağlıyan demokratik kuralların tam anlamıyla işleyeceği özgür bir ortam istiyoruz. Yakın geçmişin yaralarını saracak geniş kapsamlı bir affın çıkarılması da bu ortamın gerçekleşmesi koşullarından biri olacaktır.

Sonuç olarak, ülkemizi bugünkü çıkmazlara sokan güçlerin yönetime getirilmesinde bir yarar görmediğimizi bilgilerinize sunarım. Saygılarımla.

Ali Bozkurt
TÖB-DER Genel Başkanı

9 Aralık 1973 günü yayınlanan bir çok yayın organı ve TRT, bu mektuptan bölümler vermiş, Yeni Halkçı gazetesi de mektubu tam metin olarak yayınlamıştı.

Ankara Cumhuriyet Savcılığı bu yayınlar üzerine Yeni Halkçı Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Işık Yurtçu ile benim hakkımda soruşturma açtı. Işık'la beraber, 17 Aralık 1973 günü Ankara Cumhuriyet Savcı Yardımcılarından Abbas Kaptan Okan'a ifade verdik. İfademde, mektubu sayın Cumhurbaşkanı'nın çağrısına uyarak yazdığımı, bu çağrıya uymayı bir yurt görevi saydığımı, mektupta ortaya konulan düşüncelerin kendi kişisel görüşlerim olduğunu, konunun partilerüstü bir yurt sorunu olduğunu, herhangi bir partiyi hedef almadığımı, mektubu yazarken bunun bir soruşturma konusu olabileceğini hatırıma bile getirmediğimi, soruşturma konusunun bir bildiri olmayıp, Cumhurbaşkanı'nın çağrısına cevap teşkil eden bir mektuptan ibaret olduğunu ve mektubun yasalara aykırı herhangi bir yönünün olmadığını, söyledim.

Hakkımda açılan soruşturma kamuoyunda tepki ve üzüntü yarattı. CHP Kars Milletvekili rahmetli Davut Aksu, bana bir mektup yazarak olayı kınadığını bildirdi. Mektubu aynen şöyleydi:

"Hükümetin kuruluşu ile ilgili, Sayın Cumhurbaşkanımızın çağrılarına uyarak, bir dev kuruluş olan TÖB-DER'in Genel Başkanının kişisel görüşlerini önermesi üzerine hakkında soruşturma açılması üzüntü yaratmıştır. Çeşitli kuruluşların ve kişilerin önerisine ses çıkartılmadığı halde öğretmenlere hayat hakkı tanımayan zihniyetin devam etmekte olduğunu göstermiştir. Her buhranlı dönemde, yol göstericilik yapan öğretmen kuruluşlarının uyarılarına kulak asmayanlar, uğradıkları yenilgiden hâlâ ders almamıştır. Bir meslektaşınız olarak gerek sizin, gerekse TÖB-DER üyelerinin haklarını korumak ve savunmak üzere hazır olduğumu, emirlerinizi beklediğimi arz ederim. "

Davut Aksu'nun mektubundan başka, Erzincan Senatörü, arkadaşım Niyazi Unsal da Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e şu teli çekmişti:

"Çağrınıza uyarak, hükümetin kuruluşu konusunda görüşlerini bildiren bazı kuruluş ve vatandaşlara soruşturma açıldığını öğrenmiş bulunuyoruz. Kuruluş ve vatandaşlar, görüşlerini sizin çağrınız üzerine bildirdiğine göre bu davranış, sizi vatandaşları suç işlemeye teşvik eden ya da işine gelmeyen görüş sahiplerine soruşturma

açtıran duruma düşürecektir. Yine makamın samimi düşüncelerini zedeleyici mahiyette bu girişimlere, müsaade etmeyeceğinize güveniyorum. Konuyu bilginize ve taktirlerinize arz ederim. "

Soruşturma, şubelerimiz tarafından da hoş karşılanmamıştı. Üyelerimiz, Genel Merkezimize ve bana durmadan üzüntülerini bildiren yazılar ve mektuplar yazıyorlardı. Bunlardan bir tanesi şöyleydi:

"Hükümetin kurulmasında düşünülen bunalıma çözüm aramada Sayın Cumhurbaşkanının demokratik anlayışa uygun çağırısı ışığında Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği adına Cumhurbaşkanına sunduğunuz mektubu kıvançla benimsedik. Bir yerde bizimle bizimde görüşlerimizi yansıtmaya yönüyle şahsınızı kutlarız. Mektubunuzdan tedirgin olanların bulunacağını peşinen kabullenme gereğini de yadsınamak gerekir. Bu uğurda düştüğünüz olumsuz durum için geçmiş olsun demekten öte birşey yapamamanın acısı içinde olduğumuzu bilmenizi isteriz. "

Hakkımda açılan soruşturmaya, büyük bir tepki gösterildi. TÖB-DER avukatlarından başka yüzden fazla avukat davama girmek için benden vekalet istediler. Bunların en az yirmi tanesi parlamenter olan avukatlardı. Bütün bunlar beni sevindirdiği kadar düşündürüyordu da. Suçum, Sayın Cumhurbaşkanı'nın yapmış olduğu bir çağrıya yanıt vermekten ibaretti. Bunda soruşturacak ne olabilirdi ki? Ancak devrin iktidarı, hatta 1950'den beriki iktidarlar, öğretmenlerin toplumdaki saygınlığını yok etmek için önlerine çıkan tüm fırsatları ganimet biliyorlardı. Benim söylediğim her şeyi dava konusu yapmalarının asıl nedeni, öğretmen toplumunun kamuoyundaki saygılığının idi.

Bugün ise bu konuda oldukça başarılı olduklarını içim sızlayarak görüyorum. Sağ iktidarların devrimci, Atatürkçü öğretmenlere karşı verdiği yıpratma savaşı, bugün meyvesini fazlasıyla vermiş durumdadır. Çünkü çalışmakta olan öğretmenlerin en iyimser tahminle yarısı öğretmenlik formasyonundan yoksundur. İki bin yılına girdiğimiz bu zamanda genç öğretmenlerin yüzde onu bile öğretmen örgütlerine üye olmamaktadır. Halbuki 1960-1970 yıllarında sadece TÖS ve sonra da TÖB-DER'e üye olan öğretmenlerin sayısı, öğretmen sayısının yüzde altmışından fazlaydı.

Cumhurbaşkanı'na yazdığım mektup nedeniyle açılan davadan taksisizlik kararı aldım.

CHP - MSP KOALİSYONU

Cumhuriyet Halk Partisi ile Milli Selamet Partisi'nin hükümeti kurması kolay olmadı. Bu ortaklığı özellikle Cumhuriyet Halk Partisi'nin tabanı kolay kabul edemiyordu. Milli Selamet Partisi ise iktidara ortak olmak için can atıyordu. Çünkü bu ortaklık onların tabanlarına güven vereceği gibi kamuoyunda da MSP'yi meşrulaştıracaktı.

Biz öğretmenler de MSP'nin CHP ile ortaklığına sıcak bakmıyorduk. Özellikle Milli Eğitim Bakanlığının MSP'ye verilme ihtimali uykularımızı kaçıyordu. Zaten yirmi dört yıldan beri iktidarda olan sağ partiler, Milli Eğitim kadrolarını alt üst etmişler ve gericileştirmişlerdi. Bakanlık bu defa da MSP'ye verilirse ilerici öğretmenlerin çalışmaları iyiden iyiye zorlaşacaktı. Bütün bu olasılıkları düşünerek CHP'nin üst yöneticileriyle birkaç kez görüştüm. Onların da böyle bir niyetleri olmadığını öğrendim. "Milli Eğitim Bakanlığını asla Milli Selamet Partisi'ne vermeyiz." diyorlardı. Hiçbirimizde koalisyon kültürü olmadığı için ileride nelerin olabileceğini bilemiyorduk. Onu için de koalisyondan korkuyorduk. 1960ların ortalarında ilk koalisyon hükümetini İsmet İnönü kurmuştu. O hükümet, İnönü Amerika'dan gelirken, daha uçağı havadayken koalisyon ortağı Adalet Partisi'nin Genel Başkanı Süleyman Demirel tarafından yıkılmıştı. Böyle bir deney de hepimizin aklındaydı.

Nihayet koalisyon hükümeti kurulmuş, Milli Eğitim Bakanlığı, Cumhuriyet Halk Partisi'nde kalmıştı. Bakanlığın başına aynı okuldan olmasak da devre arkadaşım ve dostum olan, rahmetli Mustafa Üstündağ getirilmişti. Buna bütün arkadaşlarımız çok sevinmişlerdi.

Üstündağ, Milli Eğitim Bakanlığı'na atanan ilk Köy Enstitülü bakandı. Ondan büyük atılımlar bekliyorduk. Milli Eğitim Bakanlığına giderek Üstündağı kutladım. Kendisine, atacağı her ileri ve çağdaş adımda destek olacağımızı söyledim. Bizden kadro isterse istediği kadroları da sağlayacağımızı, 'eğer verdiğimiz kadrolar başarısız olursa, onları derhal geri çekebileceğimizi anlattım. Üstündağ, çok teşekkür ederek, mutlu olduğunu belirtti ve "TÖB-DER'in kadrolarından elbetteki yararlanacağım." dedi.

Yeterli olmasa da Milli Eğitim Bakanlığı merkez örgütü üst kadrolarında ileriye dönük bazı değişiklikler yapıldı. Bazı Genel

Müdürler değiştirildi. Özlük işleri, İlköğretim ve Ortaöğretim Genel Müdürlüklerine oldukça iyi arkadaşlar getirildi. Asıl değiştirilmesi gereken Talim Terbiye Kurulu'nda ise elle tutulur bir değişiklik olmadı. Kadrolarla fazla oynamayı da ya sayın Bakan istemedi ya da kendi deyimiyle: "Bu bir koalisyon hükümetidir, her istediğinizi yapamazsınız." di.

Halbuki diğer ortak, başta İçişleri Bakanlığı olmak üzere kendisinde olan bakanlıklarda istediğini yapıyordu. İçişleri Bakanlığındaki gerici ve ırkçı kadroların hakimiyetinin temelleri o günlerde atılmıştır. Hacı vali ve hacı kaymakamlar ile ırkçı kadrolar kendiliğinden olmadı. Rahmetli Üstündağ ise bir kez, bazı illere Milli Eğitim Müdürü atamak için isim istedi. Özenerek seçip verdiğimiz arkadaşlardan hiçbirini atamadı. Biz de kendilerine başka isim vermeyeceğimizi ilettik.

Cumhuriyet Halk Partisi ve Milli Selamet Partisi koalisyonu kurulunca üye sayımızda epeyce artış oldu. Bizden görev isteyenlerin sayısı da günden güne artıyordu. Özellikle derneğe yeni girenler, Bakanlık merkez örgütü ve taşra örgütlerinden yeni görevler istiyorlardı habire. İsteklerden bunalır hale gelmiştik. Genel Yönetim Kurulunun toplantısına bu konuyu getirdim. Bazı kararlar aldık. Yönetim ve Yürütme Kurulu üyeleri olarak hiçbirimiz, herhangi bir yerde görev almayacaktık. Görev almak isteyenler derneklerdeki görevinden istifa etmiş sayılacaktı. İkincisi, görevlendirilmek üzere bakanlığa isim vermeyecektik; çünkü talepleri üzerine kendilerine bildirdiğimiz isimlerin hiçbirisini atamamışlardı. Üçüncü olarak, Genel Merkez hiç kimsenin iş takibini yapmayacaktı.

Aldığımız kararları biz yöneticiler olarak uyguladık; ama başkaları bizim adımıza epeyce işler kayırmışlar, onları da sonradan öğrendik. Karar almamıza karşın bazı Yönetim Kurulu üyelerimiz, yeni görevler almak istediler. Bunu da Genel Merkezden doğrudan istemeyip dolaylı yollardan bildiriyorlardı. Örneğin, adlı ilin yahut ilçenin CHP parti örgütü bize geliyor: ".beyi bizim oradaki falan göreve getirmek istiyoruz, bize yardımcı olun. Onun haberi yok; ama bizi kırmaz." diyorlardı. Bu araçlar o yörenin milletvekilleri de olabiliyordu. Bazen de yöreden bir heyet geliyordu.

Bu istekler artınca Yönetim Kurulunu tekrar topladım. Arkadaşlara şunları söyledim: "İstedığınız göreve gelmek hepinizin hakkıdır. Ancak bunları dolaylı yollardan değil, açık olarak yapınız. Görev almanıza seviniriz; ama dernekteki görevinizi bırakacaksınız. Hem bakanlıkta bir üst görev hem de dernek yöneticiliği, başta sizleri, sonra da derneği zora sokar. Kaldı ki anladığım kadarıyla Bakanlık, istediğiniz görevleri de size biraz zor verir. Onun için kendinizi boşuna yıpratmayın. Sayın Bakanın tutumu beili. Basında yazılanlardan ve koalisyon ortaklarından çekiniyor. Boşuna üzülmüş olursunuz." dedim.

Gerçekten, o tarihlerde özellikle sağ basında, "Milli Eğitim Bakanlığını TÖB-DER yönetiyor." diye manşetler atılıyordu. Bu yazılardan hem Başbakan Bülent Ecevit, hem de Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ huzursuzluk duyuyorlardı. Bu, tarafımızdan da biliniyordu. Onun için sayın Bakanla aramızda soğukluk vardı. Zaten biz örgüt olarak bize sorulmadan hiçbir işe karışmıyorduk. İşin doğrusu, bakanlıkta yapacağı çalışmalarda bize bilgi vermiyordu. Bu kurallarını bir kez bozdular:

Bir gün, Bakanlık Başmüşavirlerinden, Çankırı eski milletvekili Nuri Çelik Yazıcıoğlu, yüz kişilik bir liste getirdi. "Bu listeyi sayın Bakan gönderdi. Bu kişileri başta Bakanlık Müfettişliği olmak üzere çeşitli üst düzey görevlere atayacak. Bu konuda sizin de fikrinizi almak istiyor." dedi. Getirdiği listeyi aldım bir göz gezdirdim. Yüz kişilik listeden ancak 4-5 kişiyi tanıyabildim. Onlar da etliye sütlüye karışmayan, pısrık, örgüt üyesi olmayan insanlardı. Nuri Çelik Yazıcıoğlu'na: "Ben listede ancak 4-5 kişiyi tanıyabildim. Listeyi bir de Yürütme Kurulumuz görsün. Onların da görüşlerini alalım. Opdan sonra ben size haber veririm." dedim. O da uygun buldu. Listeyi bana bırakarak ayrıldı.

İki gün sonra Yürütme Kurulunun normal toplantısı vardı. Listeyi toplantıya götürerek olanları anlattım. Arkadaşlar listeyi incelediler. Yüz kişilik listeden hepimizin tanıdığı kişilerin sayısı onu geçmedi. Bu liste, bakanlığın, sağ basından ve Demirel muhalefetinden ne kadar çekindiğinin belgesiydi. Halbuki bizim kadrolarımızda o kadar yetenekli ve kariyer sahibi arkadaşımız vardı ki...Aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığına çağdaş bir yapı da kazandırıyorlardı.

Yürütme Kurulunda, Bakanlığın işlerine -eskisi gibi- karışmama kararımıza uyma ilkemize devam kararı aldık. Bakanlığa kararımızı bildirmeden önce, Üstündağ beni telefonla aradı. Konu hakkında bilgi istedi. Kendisine şunları söyledim: "Sayın Bakan, ben ve arkadaşlarım ülkemizdeki hem sağcıların hem de solcuların ileri gelenlerini, işe yarayanlarını tanırız. Sizin listenizde iki taraftan da adam yok gibi. Bu kadar eyyamcı ve sönmük insanı nereden buldunuz? Bunların birkaçı hariç hiçbirini tanımıyoruz. Yoksa ülkede adam kıtlığı mı var?" dedim. Mustafa Üstündağ, sözlerime çok kızmış olacak ki: "Milli Eğitim Bakanlığını ben mi yöneteceğim, yoksa siz mi?" demiş; ben de, Bakanlığı yönetmek gibi bir düşünce ve isteğimizin olamayacağını söylemişim.

Rahmetli Mustafa Üstündağ'la iki tartışmamız daha vardır. Onları da anlatmadan geçemeyeceğim:

1974 yazıydı. Konya Akşehir şubemiz, kendi malı bir dernek binası yaptırmış, onun açılışına Üstündağ'la beni de çağırmışlardı. Üstündağ, o sıralarda harıl harıl öğretmen okullarının öğretmen liselerine çevrilmesi işiyle "uğraşıyordu". Kendisine bu işin yanlış olduğunu defalarca söylememe rağmen fikrinden döndüremedim. Akşehir gezisini fırsat bilerek; bari basından uzak, orada tekrar anlatayım, diye aklıma koymuştum.

Bizi davet etmeye gelen heyet benimle konuşup gitme sözünü aldıktan sonra Üstündağ'ı çağırmak üzere Bakanlığa gittiler. Konya onun seçim bölgesi olduğu için hemen kabul etmiş. Davet eden şube başkanı, Bakana, benim de gideceğimi, isterlerse birlikte gitmemizi önermişler. Üstündağ önce biraz tereddüt etmiş. Heyet yanında iken bana telefon etti: "Benim memleketime gidiyormuşsun, neyle ve ne zaman gideceksin?" diye sordu. Her yere olduğu gibi oraya da otobüsle gideceğimi ve zamanını söyledim. "Benimle birlikte gitmek ister miydin?" diye sordu. Onunla gitmemin olanaksız olduğunu; çünkü yolumun üzerindeki şubelere de uğrayacağımı söyledim. Bakan, başka bir şey söylemedi. Sonradan şube başkanından öğreniyorum ki benim kendisiyle gitmek istemeyişime çok seviniş. "Sağ basın günlerce bizi manşet yapardı." demiş.

Dernek binasının açıldığı gün, Akşehir'de, Bakanla karşılaştık. Uygun bir zaman bulup kendisine Öğretmen

Okullarının kapatılma çalışmalarını durdurmasını söyledim. Nedenlerini de Köy enstitülerinden örnekler vererek anlattım: "Demokrat Parti Köy Enstitülerini kapatırken partiniz, kendi eseri olan kurumları koruyamadı. Fırsat elinizde iken bari Öğretmen Okullarını kapatmayın. Yoksul halk çocuklarına bu kötülüğü yapmayın." dedim. Bana kızdı: "Fakir fakara çocuklarına asıl siz kötülük yapıyorsunuz. Onların üniversitelerde okumalarını önliyorsunuz. Üniversitelerde okumak onların hakkı değil mi?" dedi. Bu konu üzerinde epeyce tartıştık. Baktım ki konuyu tam kavrayamamış ya da bilerek saptırıyor, daha fazla üstüne gitmedim.

Konuyu basının önünde de açmadım. Amacım arkadaşım da olan Üstündağ'ı zor durumda bırakmamaktı. Bu durumu kendisine de söyledim. Ancak o, Akşehir'de, kapalı bir salonda yaptığı konuşmada konuyu dile getirdi. Konuşmasında, bizi küçümseyip iğneledi. Mecburen ben de konuşmak durumunda kaldım. Öğretmen Okullarının kapatılmasına neden karşı çıktığımı detaylarıyla anlattım. Onun seçim bölgesi olduğu için fazlaca üzerine gitmedim. Konuşmam, salondakilerden büyük alkış aldı.

Sonunda hepimizin bildiği gibi Öğretmen Okulları, Öğretmen Liselerine dönüştürüldü. Bilerek ya da bilmeyerek yüz elli yıllık Öğretmen Okulları tarihe gömüldü. 1946'da başlatılan, ancak yavaş yavaş sürdürülen, öğretmenlik mesleğini yozlaştırma politikaları, Öğretmen Okullarının kapatılmasıyla hız kazandı.

Bugün, "öğretmen" diye mesleğe alınanların önemli bir bölümü, öğretmenlik yapacak düzeyin çok çok altındadır. Öğretmen örgütlerinin üye bulamamasının sebebi de öğrencilerin ülke sorunlarından uzak yetişmelerinin sebebi de bu "öğretmen olmayan öğretmenler" yüzündendir.

KIBRIS ÇIKARMASI VE TÖB-DER

Kıbrıs'ta Rumların saldırıları giderek şiddetleniyordu. Adada, Rumlar tarafından Türklere karşı bir soykırım uygulanıyordu. Rumlar, köyleri basarak ellerine geçirdikleri Türkleri katlediyorlardı. Şehir ve kasabalarda evler basılarak insanlar öldürülüyordu. Doktor Binbaşı Nihat Bey'in evi Rumlar tarafından basılmış ve çocukları banyo küvetinde katledilmişti.

Türkiye de bütün gücüyle katliamları durdurmaya çalışıyordu. Başbakan Bülent Ecevit,. Kıbrıs'ta üç garantör devletten biri olan İngiltere'ye gitti. Onların da desteğini alarak adadaki Türklerin katledilmelerini önlemeye çalışıyordu. Ancak İngiltere bu işe karışmak istemiyordu. Üçüncü garantör devlet olan Yunanistan, zaten adadaki Rumların yaptıklarını destekliyordu. Görüşmelerden bir sonuç alamayan Türkiye, adaya müdahale etme kararı alarak, 1974 Temmuzunda Kıbrıs'a asker çıkardı. Katliamlar kısa zamanda önlendi. Rumlar, Kıbrıs'ın kuzeyini bırakarak güneye çekildiler. Kıbrıs'ta bugünkü sınırlar belirlendi.

Kıbrıs çıkarması yapılacağı günden bir gün önce, gece saat onda, tatil için Erdek'e gitmek üzere otobüse binmiştik ailece. Sabah karanlığında Erdek'e indik. Teknik Öğretmenler Kampı'ndaki çadırımızda dinlenmeye çekildik. Sabah saat yedide, Türk Ordusu'nun Kıbrıs'a çıktığı haberi ile uyandım. Herkes uyanmış, radyoların başına koşuyordu.. Hepimiz çok heyecanlanmıştık. Türkiye Cumhuriyeti Ordusu, tarihinde ilk defa denizasıırı bir harekate başlamıştı. Heyecanlanmamak olanaklı değildi.

Radyo haberlerinden gerekli bilgiyi aldıktan sonra çadırımıza döndük. Eşime: "Benim Ankara'ya dönmem gerekiyor. Siz tatilinize devam edin. Eğer savaş gemileri fazlalaşır, uçaklar da sık sık geçmeye başlarsa hemen dönersiniz." dedim. Dostlarımız vardı. "Siz merak etmeyin, buralarda savaş tehlikesi sezersek onları da alarak Ankara'ya döneriz." dediler.

O kadar yorgunluğun üzerine, bari biraz yüzeyim de öyle döneyim, düşüncesiyle suya atlayıp yüzmeye başladım. Aradan on dakika geçmeden başırmalar ve ıslık sesleri duydum. Kıyıya baktım ki el sallayarak beni çağırıyorlar. Fazla açıldığımı düşündüp geri döndüm. Kıyıya döndüğümde TÖB-DER Bandırma

Şubesinde iki arkadaşıyla karşılaştım. "Hayrola, ne işiniz var bu saatte." diye sordum. Beni götürmeye geldiklerini söylediler. Genel Merkezden Bandırma Şubesine telefon etmişler ve acele Ankara'ya dönmemi istemişler.

Herkeste bir tedirginlik olduğu için insanlar radyolarının başından kalkmıyordu. Çoğu otobüs ve minübüs seferi kendiliğinden durmuştu. Bandırma'dan Genel Merkezi aradım. Acele dönmemi söyleyip "Ne yapacağımızı şaşırдық." dediler. Araç bulur bulmaz yola çıkacağımı söyledim. Bandırma'dan Ankara'ya akşam geç saatlere kadar otobüs olmadığını öğrendim. Bursa'ya kadar gidip oradan Ankara'ya gitmemi önerdiler. Hemen Bursa'ya kalkan araç bulamadığımdan bir taksi kiraladım. Saat üç buçukta Bursa'ya gelmiştim. Saat dörtte Ankara'ya kalkan otobüslerin birinde yer buldum.

İnegöl civarında, saat beş haberlerini dinliyordum. Haberlerde benim imzamlı Başbakan Ecevit'e çekilen telgrafi dinledim. Telgrafta; Ordumuzun Kıbrıs'a çıkarak oradaki insanlarımızın canlarını kurtarmasına sevindiğimizi belirtip bu kararı aldığı için Ecevit'i kutluyordum. Genel Merkezdeki arkadaşlarım benim yokluğumu belli etmeyecek telgrafi çekmişlerdi. Çok da iyi etmişlerdi. Bu telgraf daha sonra aleyhime kullanıldı, hem de telgrafi çekenlerin bazıları tarafından.

Ekim 1974'de bölge toplantısı için Fevzi Çimenle birlikte Tarsus'a gitmiştik. Konuşmamı yapıp bitirmiştik. Daha kürsüden inmeden, Tarsus'ta çalışan öğretmenlerden birisi: "Başkanım, bir soru sorabilir miyim?" dedi. Sormasını söyledim. "Bağımsız bir ülkenin topraklarını işgal edip halkını öldüren bir ordunun hareketini, telgraf çekerek niçin desteklediniz? O ordu, işgal ordusudur." dedi. Sinirlerim bozulmuştu. Kızgınlığımı belli etmeyerek: "Hangi ordu, hangi devlet, nereyi işgal etmiş? Doğrusu anlamadım, daha açık konuşur musun?" dedim. Tekrar ayağa kalkarak: "Türk Odusu, Bağımsız Kıbrıs Devleti'nin topraklarını işgal etti, bilmiyor musunuz?" dedi. "Bağımsız Kıbrıs Devleti, kendi vatandaşlarının bir bölümünü katlettirirken aklınız neredeydi? Niçin onlara: 'Devlet, vatandaşlarının bir bölümünü öldüremez, bu insanlık suçudur.' demediniz? Kaldı ki işgal ordusu dediğiniz ordu, Tarsus'tan geçerek Kıbrıs'a çıkarma yaptı. Halkımız, ordusuna sepet sepet, araba araba sebze meyve taşıdı. O zaman siz burada idiniz, niçin halkın önüne geçip de: 'Sakin

bunlara bir şey vermeyin, onlar işgal ordusu, Kıbrıs'ı işgal edecekler.' demediniz? Aklınızı başınıza toplayın ve ne söylediğinizi bilin." dedim. Salona dönerek: "Bu arkadaş gibi düşünen varsa elini kaldırsın lütfen." dedim. Onun yanında oturan bir kişiden başka kimse elini kaldırmadığı gibi salondan homurtular yükselmeye başlayınca o iki kişi toplantı salonunu terk ettiler. Benden sonra Fevzi Çimen de benzeri şeyleri, daha da güzel bir şekilde anlattı. Toplantıyı düzenleyen arkadaşlardan birisi, olanlar için salondakilerden özür diledi.

Daha sonraki tarihlerde iki yerde daha benzeri sorularla karşılaştım. Onlara Tarsus'taki olayı anlatarak yanıtlar verdim. Ayrıca Samandağ'da bir grup arkadaş, o konu hakkında aleyhimde bir broşür yayınladı. "ÖRGÜTÜMÜZE SAHİP ÇIKALIM" adı ile çıkarılan broşür, birçok konuya dokunduktan sonra sözü Kıbrıs konusuna getiriyor, Kıbrıs konusunu kendilerine göre yorumlayıp bazı sonuçlara varıyor, TÖB-DER ve benim için de şunları söylüyorlardı:

"Bütün bunlardan ötürü, kendi kaderini kendi halkının tayin edeceği, bağımsız ve demokratik Kıbrıs'tan başka çözüm yollarını kabul etmiyoruz. Oysa TÖB-DER yöneticileri, Kıbrıs Hareketini eleştirmeden, olduğu gibi destekliyorlar (Ülkü Ocakları da destekliyor.). Bunu bildirilerle, demeçlerle ilan ediyorlar (Bütün gerici partiler de öyle). İşte Genel Başkan Ali Bozkurt'un ikinci hareketten sonra (!) verdiği demeç: 'Benim kişisel isteğim, ne pahasına olursa olsun hükümetin bu kangren olmuş yaraya kökünden çözüm getirmesidir. Harekate devam edilmelidir.' Demek Ali Bozkurt'a göre, yapılanlar azdır. Sayın Ali Bozkurt, siz kimin temsilciliğini yapıyorsunuz?"

Bugün tarihin tanıklığına bakıyorum ve ben de soruyorum: "Gerçekten, acaba kim kimin temsilciliğini yapmış?"

Bu broşür yüzünden arkadaşlarımız mahkemeye düştüler. Onları da TÖB-DER'in avukatları savundu. Hatta bir duruşmalarına Genel Merkez avukatlarını da yanıma alarak Adana'ya ben de gittim. Kısa bir süre yatıp tahliye edildiler.

ILK KEZ YURTDIŐINA ÇIKIYORUM

1974'e kadar yurtdiőına hiç çıkmamıőtı. O zaman "Batı Almanya" dediğimiz Federal Almanya'nın Eğitim ve Bilim Sendikası (GEVV)'in Batı Berlin Şubesinin davetlisi olarak Batı Berlin'e gidecektim. Bütün giderlerimi onlar karŐılayacaklardı. Orada, iki gün sürecek bir seminere ağırılıyordum. Seminerde "yabancı çocukların ve gençlerin durumu" ele alınacak ve ayrıca "genel kültür veren okullarda derslerle ilgili sorunlar, mesleki oğretim ve meslek okullarındaki derslerle ilgili sorunlar, yabancı oğretmenlerin durumu, okul dışı sorunlar" konusunda komisyon çalışmaları yapılacaktı. Ben de toplantıda bir konuşma yaparak, Almanya'da alıŐan Türkiyeli işçilerin çocuklarının eğitim sorunlarına ve Almanya'ya işçi olarak giden oğretmenlerin durumuna değinecektim.

Daha nceki baŐvurumda bana pasaport verilmemiŐ, bir neden de gsterilmemiŐti. Zaten, adı solcuya çıkmış hiç kimseye pasaport verilmiyordu. Bu kez, CHP'nin iktidara ortak olması beni mitlendirmiŐti. Pasaport almak için yeniden baŐvurdum. Aradan iki aya yakın zaman geçmesine rağmen gene hiçbir haber çıkmadı. Toplantı tarihi de yaklaşmıştı. Başbakan Bülent Ecevit'e telefon ederek durumu anlattım ve yardımını istedim. "Hemen ilgileneneğim, siz merak etmeyin." dedi. Aradan yirmi dört saat geçmeden Ankara Emniyet Müdürlüğünden telefonla arandım; pasaportumun hazır olduğunu, aldırمامı söylediler. Demek ki bana yıllardır kanunsuz olarak pasaport vermiyorlardı.

Uak biletim, gidiŐ-dönüŐ olarak gönderilmiŐti. Yolculuğu "Lufthansa" ile yapacaktım. Bütün hazırlıklarımı yaptım. Milli Eğitim Bakanı Mustafa stndağ ile de görüştüm. stndağ bana: "Almanya izlenimlerini yazar, bana da bir suret verersen çok sevinirim. Almanya'daki Türk çocuklarının durumunu tam olarak ben de bilmiyorum." dedi. Mutlaka yazacağımı ve kendisine de vereceğimi söyledim.

27 Şubat 1974 sabahı Esenboğa Havaalanı'na giderek uçağa bindim. İlk uçak yolculuğum olduğu için çok heyecanlıydım. Anons yapıldığında da herkesten önce gidip uçağa oturmuŐtum. Uak dolmak üzereydi.

O sırada, hoparlörden adımın anons edildiğini duydum. O sırada da bir polis de uçağa gelerek adımla seslendi.

"Ali Bozkurt, bu iş buraya kadar. Demek bir bahane uydurup gidişini engelleyecekler." diye söylendim. Yerimden kalkarak uçağın kapısına, polisin yanına doğru yürüdüm. Bütün yolcular merakla beni izliyorlardı. Polise: "Hayrola, ne oldu?" dedim. Heyecanlıydım, polis bir şey söyledi; ama ne dediğini anlayamamıştım. Koluma girerek beni uçağın merdivenlerine götürdü.

Birden, merdivenlerin altından yüzüme doğru flaşlar patlamaya başladı. Bir de baktım ki bacanağım Tevfik Yılmaz gülerek uçağın merdivenlerini tırmanıyor. Benim bir şey söylememe fırsat bırakmadan: "Bizden ve basından habersiz kaçacağını mı sandın? İnsanı uçaktan böyle geri çıkarırız." diyerek elimi tuttu. Merdiven basamaklarında basın mensuplarının sorularını yanıtladım. Uçağın hareket vakti gelmişti. İçeriye girip yerime oturdum, uçağımız hareket etti.

Yolculuğumuz iki buçuk saatten biraz fazla sürdü. Önce Münih'e indik. Oradan aktarma yaparak Amerikan Havayolları (PAN-AM) ile Batı Berlin'e uçacaktık. O zamana kadar bilmediğim bir şeyi öğrendim: Batı Berlin'e yalnızca Amerika, İngiltere ve Fransa'nın uçakları sefer yapabiliyormuş. Alman Havayolları, federal devletin bir eyaleti olan Berlin'e sefer yapamıyor. İkinci Dünya Savaşının bitmesinden sonra durum böyleymiş. Bizim aktarma yapmamız da o yüzdenmiş.

Münih'te uçaktan indim, daha doğrusu uçağın kapısına dayanan körükten yere ayak basmadan binanın içerisine indik. Anadilimden başka dil bilmiyorum. Birkaç kişiye uçak biletimi göstererek Berlin'e gidecek uçağın yerini sordum. Onlar anlatarak tarif ettiler, ama anlayamadım.

Sonra aklıma Almanya'da çalışan işçilerimiz geldi. Büyük olasılıkla temizlik işlerini onlar yapıyordu, diye düşündüm. Binanın içinde temizlik araçlarıyla duran bir kişi buldum. Her şeyi ile bize benziyordu. Hemen yanına giderek, Türk olup olmadığını sordum. "Türk'üm." dedi. Durumumu anlattım. "Gel ben seni götürüyem ağabey." dedi. O önde ben arkada, Berlin'e gidecek uçağın kalkacağı perona gittik. Uçağın kalkış saatine kadar, yaklaşık yarım saat hemşehrim yanımda bekledi. Epeyce sohbet ettik. Yozgatlı imiş ve beş yıldır Almanya'daymış. Berlin Havaalanı'na indiğimizde karanlık basmıştı.

Beni kalabalık bir arkadaş grubu karşıladı. Çoğu, Türkiye'den giden öğretmenlerdi. İçlerinde tanıdıklarım da vardı. Ahmet Kaya Turan, bunlardan birisiydi. Berlin'de kaldığım süre içerisinde Ahmet, yanımdan hiç ayrılmadı. Bana ve eşime hediyeler aldı. İlginç yerlere götürdü. Berlin'e gidinceye kadar Berlin'in coğrafi konumunu yanlış biliyormuşum meğer.

Berlin, İkinci Dünya Savaşından sonra ortasından ikiye bölünmüş. Doğu Berlin, Sovyetler Birliği'nin etkisindeki Doğu Almanya'da kalmış. Batı Berlin ise Amerika Birleşik Devletleri ile müttefiklerinin etkisi altındaki Batı Almanya'da kalmış. Ben, her iki Almanya'nın hudutlarının Berlin'in ortasından geçtiğini sanırdım. Meğer Berlin'i görmeyen herkes de benim gibi bilirmiş. Halbuki doğrusu öyle değildi. Berlin şehrinin tamamı Doğu Almanya sınırları içerisindeydi. Batı Berlin'in Batı Almanya ile hiç sınır bağlantısı yoktu. Haritaya bakınca Berlin'in gerçekten Doğu Almanya'nın neredeyse ortasında olduğunu gördüm. Meğer ikiye ayrılan yalnız Berlin miş. Batı Almanya'dan karayolu ile Berlin'e gitmek isteyenler Doğu Alman makamlarından izin alıp yaklaşık 300 kilometre yolu gittikten sonra ancak Batı Berlin'e ulaşabiliyorlardı.

Uçaktan indikten sonra sendikanın Berlin şubesine gittik. Bir basın toplantısı' yaptım. Daha sonra da kalmam için yer ayırdıkları Berlin Oteli'ne götürdüler.

İkinci gün toplantı başladı. Toplantıya hem Alman öğretmenler hem de Almanya'da çalışan Türkiyeli öğretmenler katılıyordu. Berlin Eyaleti Milli Eğitim Bakanlığı, toplantıya katılmaları için her okuldan bir öğretmene izin vermişti. Toplantıda şu konuşmayı yaptım:

Pek Sayın Bay ve Bayan Meslektaşlar,

Eğitim ve Bilim Sendikası (GEW) Berlin şubesini, Alman öğretmen örgütlerine yaraşır bu değerli girişiminden dolayı candan kutlarım. Öyle sanıyorum ki, dünya tarihinde ikinci kezdir yüzbinler, milyonlar yurtlarından kalkarak başka yurtlara akın etmektedir. Bu akının eski tarihlerdeki kadar zor ve ıstıraplı olmamasını insanlık, çağımızın büyük teknik ve düşün gelişmesine borçludur.

Bu akımlar başlangıcında, sadece ekonomik iken, kısa sürede çok ağır, aynı zamanda çözülmesi zorunlu toplumsal ve kültürel sorunlar da doğurmuştur. "Yabancı" ya da "konuk işçi" diye özetlenen kütlelerin bu sorunlarının ağırlıkları hem de gidip çalıştıkları ülkelerde gittikçe daha çok artmakta ve bir çığ gibi hızla büyümektedir. Bunlardan yalnız eğitim ve kültür sorunları bile artık öğretmen örgütlerinin güçlerini aşmış, o ülkenin hükümetlerinin dikkatle, özenle ve bir an önce üzerinde durup çözmeleri gereken bir ölçüye varmıştır. (UNESCO'nun 7. Konferansı karârları arasında [Eğitim 1.142. b] üye ülkelerin bu ödevleri belirtilmiştir.) Eğitim ve Bilim Sendikası Berlin şubesi'nin bu girişimi, Fedaral Almanya'nın ondan başka da yabancı işçi çalıştıran ve işçi gönderen ülkelerin hükümetlerini dikkatle ve özenle bu soruna eğilmek durumunda bırakacağını umuyoruz ve bekliyoruz.

GEW'nin (örgütünün) gazetesinin Şubat 1974 sayısında bu toplantı için ileri sürülen önerilere tümüyle katılıyoruz. Almanya'daki işçi çocuklarının ve gençlerinin eğitim ve öğretim sorunlarını çözmek için somut önerilerimize geçmeden önce tüm dünya öğretmenlerinin ortak olan örgüt sorunlarından kısaca söz etmek istiyorum.

Sosyal, ekonomik, kültürel sorunlarını çözümlemiş bir kısım ülkeler hariç, dünya öğretmenleri örgütsel sorunlarını henüz çözmüş değildirlir. Federal Almanya öğretmenleri meslektaşlarımız bu konuda şanslı sayılırlar. Kalkınmasını tamamlamamış dünyanın birçok ülkesi gibi, benim ülkem Türkiye'de de öğretmenler örgütsel açıdan çok şanssızdırlar.

Sayın Meslektaşlarım,

Çağımızda öğretmen sorunlarıyla eğitim-öğretim sorunlarının birbirinden ayrılmasına olanak yoktur. Ulaşım ve haberleşme araçlarının çok gelişmiş olduğu bu zamanda yaşlı dünyamız oldukça küçülmüştür. Ne acıdır ki öğretmenler olarak bütün dünyada birbirimize gerektiği kadar destek olamadığımız da bir gerçektir. Kalkınmış ülkelerdeki meslektaşlarımız, bizce kendilerine düşen görevleri tam olarak yerine getirmemişlerdir. Kalkınmasını tamamlamış ülkelerdeki öğretmen örgütleriyle ve öğretmenlerle yazışmalar ötesinde ilgilenmemişlerdir. Onların

dert ve sıkıntılarında habersizdirler. Yalnızlığa terk edilen geri kalmış ülkelerin öğretmenleri çaresizlik içerisinde kaderlerine terk edilmiş durumdadırlar. Elbette ki bu ülkelerin çocuklarının kaderleri de öğretmenlerden ayrı düşünülemez. Hiçbir ülkenin insanı, kendi yurdunu isteyerek bırakıp, başka ülkelerde iş aramaz. Çeşitli nedenler, bugün olduğu gibi, insanları ülkelerini terketmeye zorlar. Mecburiyetler karşısında içleri yanarak anayurtlarından ayrılmak durumunda kalan kimselerin çocuklarını da okutamama durumunda bırakmak, çağdaş insanlık anlayışı ile elbetteki bağdaşmaz. Bu bakımdan çalışmalarıyla Alman ekonomisine kattıkları artı değerler ve verdikleri vergilerle yaptıkları büyük hizmet karşılığında, Türk işçileri, pek haklı olarak kendilerinin gettolarıdan kurtarılmasını, insan onuruna yaraşır konutlara yeleştirilmelerini, çocuklarının Alman çocuklarından ayrımsız eğitim görmelerini, onlara Türk kültürünün (Anadili, Türk Tarihi ve Sanatı, Türkiye Coğrafyası, Yurttaşlık Bilgisi... gibi) aktarılmasını beklemektedirler. Bunu Türkiye öğretmenlerinin en büyük örgütü olan TÖB-DER de beklemektedir.

Bunun sağlanması için somut önerilerimiz şunlardır:

* Bizce yabancı işçilerin yabana işçilerin Federal almanya ekonomisine kattıkları artı değerlerin dörtte biri hatta beşte biri işçi çocuklarının ve işçilerin eğitimine ayrılırsa bu sorun büyük ölçüde çözümlenmiş olur.

* Almanya'da yüz bine yakın Türk çocuğu ve genci, yedi bine yakın da işçi olarak buraya gelmiş öğretmen vardır. Bu öğretmenlerin yerlerinin hemen saptanarak ve Türk çocuklarını yetiştirmek üzere, Alman hükümetince buradaki yerli öğretmenlerin tüm hakları verilerek görevlendirilmeleri el atılacak ilk iştir. Federal Almanya öğretmen örgütleri vakit geçirmeden bu konuya ivedilikle eğilmelidirler. Buralardaki okullarda öğretimin her gün öğleye kadar yapıldığını biliyoruz. Buna göre, Türk Öğretmenleri, Türk işçi çocuklarına öğleden sonra ders yapabilirler.

* Ayrıca okul müdürlerinin Türkiye'den Hükümetin gönderdiği öğretmenlere bile derslik vermekte zorluk gösterdiklerini biliyoruz. Bunun da önlenmesi ve Türk işçi çocuklarına derslikler, işlikler, laboratuvarlar, beden eğitimi,

müzik, resim salonları, onlarla birlikte gerekli ders araçları ve gereçleri verilmelidir.

• Yalnız çocukların ve gençlerin eğitimi de yeterli değildir. Yetişkinler eğitimi, Halkevleri, Yurttaşevleri ve Yüksek Halk Okulları ile işçilerimizin de boş zamanlarının değerlendirilmesi kesin zorunluluktur. Çünkü buradaki işçilerimizin büyük çoğunluğu ile bir meslek eğitimini gerektirmeyen, hemen hemen hiçbir bilgi ve beceri istemeyen mekanik işlerde çalıştırıldıklarını da biliyoruz. Bunu ödünlemek ve karşılamak, onlara insanlık saygınlığının bilincini kazandırmak için boş zaman eğitimi zorunludur (19 Haziran 1972'de Helsinki'de toplanan Avrupa Kültür Konferansı'nın açılış gününde UNESCO Genel Direktörü Sayın Rene Maheu'nun yaptığı konuşmadaki, "İnsanın Kültür Hakkı" soruları karşılığında herkes yükümlülüğünü bilinçle ve tam yapmak ödevindedir.). Bunun için işçi sendikalarının, işveren örgütlerinin ve öğretmen kuruluşlarının elbirliği ile bu işe acilen girişmeleri gerektiği kanısındayız. İnsanlık haklarının en yüksek ülkü olduğu çağımızda, kültürün ve eğitimin kaynağı ve merkezi olan çok gelişmiş bu ülkelerde bir "parya" sınıfı doğmamalı, toplumlar bu görüşten korunmalıdır. Dünyanın hangi ülkesinde olursak olalım, gelecek kuşakların iyi bir şekilde yetişmesinden birinci derecede sorumlu olan biz öğretmenler, insanların çağın eğitim ve kültüründen haklarını tam olarak almalarına ciddiyetle öncülük etmeliyiz.

• Hepimiz biliyoruz ki eğitimin amacı: Genç kuşakları çağdaş bilimle donatmak, insan gücüne nitelik kazandırmak ve ulusal kazancı artırıp adaletli dağıtımını sağlamaktır. Bilindiği gibi bunların uygulandığı en az kusurlu ülke Federal Almanya'dır. Böylesine bir fırsatın tam olarak değerlendirilmemesi aklın alacağı bir konu değildir. Biz bundan ötürü çok üzüntü duymaktayız. Bizim öğrenebildiğimiz kadarıyla buradaki problemlerin en önemlisi, işçilerimizin çocuklarını okula-göndermemeleri konusudur. Oysa Türkiye ve Federal Almanya arasında eğitim konusunda yapılan anlaşma gereğince Alman çocuklarına verilen, onlara tanınan bütün hak ve olanaklar Türk çocuklarına da tanınacaktır. Böyle bir fırsatın uygulama alanında neden üzerinde ciddiyetle durulmadığını biz anlamıyoruz. Anlamadığımız ikinci bir konu da Federal Almanya öğretmen örgütlerinin neden bu konuya gereken önemi vermediğidir. Bir

Alman öğrenci okula devam etmediği zaman hangi yasal işlemler uygulanıyorsa, Türk öğrencilere de aynı işlemler ayırmaz ve titizlikle uygulanmaktadır.

• Buralara gelen işçilerin büyük çoğunluğu tarım alanlarıdır, yani köylüdür. Onların gelip çalıştıkları bu hepten yabancı topluma uymaları, onun gereklerini koşullarını kavramaları zaman ve yardım ister. (Bunu buradaki tüm konuk işçiler için de söylemiş olduğumu sanıyorum.) Onun için kitle haberleşme ve araçlarıyla sürekli olarak aydınlatılmaları ve uyarılmaları çok zorunludur.

• Örneğin: Federal Almanya İş ve Toplumsal Düzen Bakanlığının yayınladığı "Almanya'daki Okul Mevzuatı ile İlgili Aydınlatıcı Bilgiler" bildirisini, biz yurdumuzdaki İş ve İşçi Bulma Kurumu, Çalışma Bakanlığı, işçi sendikaları gibi çeşitli örgütler aracılığıyla buradaki işçilerimize duyurmağa çalışabiliriz. Ancak bunun Almanya'daki olanaklarla, örneğin: Türkçe yayın yapan radyo ve televizyon saatlarında sık sık işçilerimize duyurulması ve açıklaması, uygulanması gereklidir.

• Başında Federal Almanya Eğitim ve Bilim Bakanı ile İş ve Toplumsal Düzen Bakanlarının küçük birer önsözleri bulunan "Ausbildung und Beruf, -Rechte und Pflichten während des Berufsausbildung/-für Jugendliche, Eltern, Ausbilder und Lehrer" kitabının Türkçeye çevrilerek buradaki işçilerimize ve gençlerimize dağıtılması ve yine Türkçe yayın yapılan saatlerde radyo ve televizyonda açıklanması çok gereklidir.

Daha bunlara benzer birçok aydınlatıcı girişimler de yapılabilir.

Sözlerimi, yeni Türkiye Devletinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün, eğitim için tüm insanlığa olan önerilerinden birisini anarak bitiriyorum: "İnsanları mesut edecek biricik çare, onlara birbirlerini sevdirmek, karşılıklı maddi ve manevi ihtiyaçlarını temine yarayan hareket ve faaliyetlerde bulunmaktır. Cihan Sulhu içinde beşeriyetin hakiki saadeti, ancak bu yüksek ideal yolcularının çoğalması ile mümkün olacaktır. Eğer devamlı bir sulh isteniyorsa, kitlelerin vasiyetlerini iyileştirecek beynelmilel tedbirler alınmalıdır., İnsanlığın heyeti umumiyesinin refahı, açlık ve tazyikin yerine geçmelidir. Dünya vatandaşları haset,

açgözlülük ve kinden uzaklaşacak şekilde terbiye edilmelidir.”
(1937)

Almanya'da, resmi toplantılar dışında benim bazı isteklerimi de gezi öncesi Alman sendikacılara bildirmiştim. Bunlardan birisi Türk çocuklarının ve Türk öğretmenlerin bulunduğu birkaç okul görme isteğim, ikincisi de işçi olarak bir fabrikada çalışan ve adreslerini verdiğim iki öğretmeni işyerlerinde görmektir.

Önce işçi olarak çalışan arkadaşların çalıştıkları Siemens fabrikalarına götürdüler. Fabrikalar o kadar büyüktü ki anlatamam... Siemens fabrikalarında elli bin personelin çalıştığını söylediler. Fabrikanın idare bölümünde çok içten karşılandık. Bize kahve ile hafif bir içki ikram edildi. Öğle yemeğinin fabrikada yenileceğini söylediler. Önümüze düşerek fabrikayı gezdirmeye başladılar. Benim aklımda hep o iki arkadaşın çalıştığı bölümü görmek vardı. Oraya gideceğimizi de söylüyorlardı. Ancak fabrikayı gezmekle bitirmek olanaklı değildi. Zaten fabrika demek de yanlışti. Büyük büyük onlarca fabrika vardı.

En sonunda, öğretmen arkadaşların çalıştıkları bölüme geldik. Arkadaşlarımız yerlerinde yoklardı. Bizi gezdiren, nerede olduklarını sordu. O bölümdeki şef, çok iyi çalıştıkları için ödül iznine çıkarıldıklarını, söyledi. Halbuki arkadaşlar, gününü bilmemekle birlikte kendilerini ziyaret edeceğimi biliyorlardı.

Birkaç saat gezdikten sonra iyice yorulduk. Gezim sırasında birçok Türk işçisiyle karşılaştım. Hepsi de hallerinden memnun görünüyorlardı. Kimse bana bir yakınmada bulunmadı. Benim aradığım öğretmenlerin de memnun olacaklarını düşünerek teselli oldum. O akşam erkenden otelime dönerek yattım.

Sabah yemek salonuna inerken, beni yirmi-yirmi beş kişilik bir Türkiyeli grup karşıladı. Onlara beni nasıl bulduklarını sordum. Radyodan, Siemens fabrikalarını gezdiğimi duymuşlar. Ayrıca yerel bir televizyon kanalı da görüntülü haber vermiş, Gelenlerin içlerinde fabrikada bulamadığım arkadaşlardan birisi de vardı. Bana orada olmadığına çok üzülüğünü söyledi. "Keşke işyerimde görüşebilseydik. Çalışma koşullarımı görürdünüz." dedi. Çalıştığı bölüme gittiğimi, kendisini sorduşumda çok

çalışkan olduğu için ödüllendirilerek izine yolladıklarını; benim de bu habere çok sevindiğimi söyledim.

Arkadaş: "Bana dur yerden iki gün izni niçin verdiklerini şimdi anlıyorum." dedi. "Nedir, hayrola?" dedim. Arkadaş, çalışma yerindeki koşulların çok berbat olduğunu, kendisinin sık sık çalışma koşullarının düzeltilmesi için savaşımlarını, onun için şeflerin kendisini hiç sevmediklerini ve, sık sık kavga ettiklerini anlatarak: "Anlıyorum ki iznin nedeni beni o berbat yerde görmenizi önlemek içinmiş. Yoksa dünya yıkılsa onlar bana izin vermezlerdi." dedi. Diğer arkadaşın durumunu sordum. Pek farklı olmadığını söyleyerek: "Yoksa onu da mı izine göndermişler?" dedi hayretle.

İkinci gün, Türkiyeli çocuklar ve öğretmenlerin çalıştıkları okullara gelmişti sıra. Girdiğim ilk sınıfta bir sürprizle karşılaştım. Yıllar önce Almanya'ya giden arkadaşım Mehmet Mete karşıma çıktı. Girdiğim sınıfın öğretmeniymiş (Halbuki daha birkaç yıl önce Ankara'da ziyaretime geldiğinde, "Almanya'da avukatlık yapıyorum." demişti.). Başka okullara ve başka sınıflara da giderek yarım günden fazla zamanı okullarda geçirdim, Berlin okullarını genellikle beğenmiştim. Bizim okullara kıyasla daha bakımlı ve güzeldiler. Yalnız Türk çocuklarının eğitim durumunu beğenmemiştim (Bu konuyu, ileride anlatacağım Almanya Raporu'nda açacağım.).

Alman öğretmenlerinin kılık kıyafetlerini "beğenmemiştim". İçlerinde hipi gibi giyenler, sakal bırakanlar bile vardı. Başta çok yadırgamıştım. Tanidikça, görünüşlerinin aldatıcı olduğunu, hepsinin de alanlarında değerli öğretmenler olduğunu gördüm.

Almanya gezim, daha doğrusu Berlin gezim bir hafta sürdü. Dönüşte, istemeleri üzerine, Milli Eğitim Bakanlığına aşağıdaki raporu verdim:

Milli Eğitim Bakanlığına
ANKARA

Federal Almanya Öğretmenleri Bilim ve Eğitim Sendikası Berlin Şubesinin çağrısı üzerine 28 Şubat-1 Mart 1974 günlerinde, Berlin'de yapılan bir toplantıya katıldım. Toplantının konusu "Yabancı Çocukların ve Gençlerin Eğitim Sorunları" idi.

Problemin çok önemli olması ve Bakanlığımızın da istemi üzerine inceleme ve izlenimlerimle birlikte alınması gereken önlemleri bir rapor halinde sunmayı görev kabul ettim. Toplantıya Federal Almanya'nın çeşitli eyaletlerinden temsilci öğretmenler, Berlin Eğitim Bakanlığı temsilcisi, Alman Sendikalar Birliği temsilcileri, Bilim ve Eğitim Sendikası temsilcileri, Federal Almanya ve Batı Berlin'deki Türkiyeli Öğretmenler Derneği temsilcileri ile kalabalık sayıda öğretmenler katıldılar. Türkiye'den TÖB-DER adına da Genel Başkan olarak ben katıldım. Toplantıda tartışmalar sonucu alınan kararların özeti raporun sonunda sunacağım.

Federal Almanya'da bulunan Türk işçi çocuklarının sorunlarını iyice öğrenebilmek için çeşitli okullar gezdim, öğrenci velileriyle görüştim. Alman makamlarının, işçi olarak oraya giden Türk öğretmenlerden Türk çocuklarının eğitimi için atadığı öğretmenlerle görüştim. İşçi çocuklarımızın sorunlarıyla birlikte Türk öğretmenlerinin sorunlarını da gerçeğe en uygun olarak saptamaya çalıştım.

Öğrenci sorunları şöyle sıralanabilir:

1- Oradaki Türk vatandaşlarının çocuklarını okutma sorunları tam anlamıyla çıkmaz içinde ve yürekler acısı bir durumdadır. Vatandaşlarımız, çocuklarını okutmak için ne yapacaklarını bilememektedirler. Sorunun vehameti, Federal Alman Hükümetini bazı önlemler almaya zorlamış. Bu önlemlerin alınmasını oraya işçi olarak giden Türk öğretmenler ile Federal Almanya öğretmenlerinin en büyük kuruluşu olan Bilim ve Eğitim Sendikası da desteklemiş hatta zorlamıştır.

2- Halen, Türk öğrenciler, hazırlık sınıfı denilen sınıflarda okumaktadır. Bu sınıfların teşkili oldukça karışıktır. Aynı dersanede çeşitli sınıflardan öğrenciler vardır. Gene aynı sınıflarda Türkiye'den üç gün önce gelen öğrenci aynı konuları

birlikte izlemektedir. Hazırlık sınıfları için bir Türk öğretmenle bir Alman öğretmenin görüşleri ve seminerde yaptıkları konuşmaların özetini verirsek durum daha iyi anlaşılacaktır. Türk öğretmeni (işçi olarak gitmiş, dil öğrenmiş, Alman makamları tarafından Türk çocuklarının eğitimi için görevlendirilmiş): "Alman hazırlık sınıflarının amacı, Türk ve yabancı işçi çocukların Alman sınıflarına intibakını kolaylaştırmak çocukların Almancadan derslerini izleyebilecekleri kadar dil öğrenmelerini sağlamaktır. Halbuki 1971'den 1974 yılına kadar bu sınıflardan tek bir öğrenci dahi yetiştirilip Alman öğrencilerin sınıflarına verilememiştir. Bu demektir ki bu sınıfların işleyişi, kuruluşu yanlıştır." diyor. Aynı konuda, bir Alman bayan öğretmenin görüşleri de şöyle: "Alman hazırlık sınıflarındaki yetiştirme sistemi, işçi çocuklarını kendi ülkesinden ve kendi öz kültüründen koparma amacı taşıyor. Üstelik bu çocuklar dil öğrenemediğinden Alman kültürünü de alamıyor."

3- Bir kısım Türk çocukları ya çok küçük yaşta Almanya'ya gittiğinden veya orada doğduğundan, Alman çocuklarıyla birlikte okula gidiyorlar. Bu çocuklar Türkçe bilmiyorlar, tamamen asimile olmuş denebilirler. Örnek olarak Kroysberg'te bulunan 12 okulda, Alman sınıflarına giden 48 öğrenci vardır. Bayan okul müdürünün verdiği bilgiye göre bu çocukların hiçbiri Türkçe bilmezler. Türkçe yabancı dil olarak dahi bu Türk çocuklarına okutulmazmış. Çünkü Almanya'da Türkçe, okutulan yabancı dillerden değildir.

4- Araştırmalarım sonunda Batı Berlin'de Alman liselerine giden Türk çocuğuna rastlamadım. Oysa Almanların yaptıkları İstatistiklere göre Batı Berlin'de 12 binden fazla Türk öğrenci var(Türkiye'den yüksek öğrenime gidenler bu sayının dışında.). Nedenini sorduğumda, Alman ve Türk öğretmenler, işçiler, öğrenciler bu başıboş eğitimle liseye geçme olanağı olamayacağını söylediler. "Çünkü Türk öğrencilerin Alman sınıflarına intibak edecek kültüre ve bilgiye yetişmesi imkansız. Anadili dururken yabancı dilde öğrenim görmenin sonucu bu." diyorlar.

5- Çocuğunun boşboşuna okula gidip geldiğini gören Türk veliler, onları okuldan ayırmak ve göndermemek için çeşitli yollara başvuruyorlar. Örneğin yaşlarını büyütüp işe

gönderiyorlar. 4-5 çocukları olduğu halde polise 1-2 tanesini gösteriyorlar... v.b.

6- Almanya yasalarına göre bir çocuğun 18 yaşına kadar okula devam etme zorunluğu vardır. Ayrıca her sınıfın da belli yaşlardaki öğrencileri. Almanlar 14-15 yaşındaki bir çocuğu yaşının sınıfıdır diye örneğin 7-8 nci sınıflara alırlar. Oysa bizim öğrencilerimiz 4-5. sınıftadır. Böylece çocuk, okumadığı sınıfları birden atlayıp başarmasına olanak olmayan sınıflara gidiyor. Türk çocuklarının içinde durumları böyle olan birçok öğrenci vardır.

7- On sekiz yaşını dolduran Türk öğrenci/erden çok az da olsa kalifiye işçi olmak için meslek okuluna gidenler var. Ancak bu okulları bitiren de ne acıdır ki yok. Meslek okulları dört yıldır. Bizim öğrencimiz okulun ikinci sınıfında iken askere çağırılıyor. O zaman ya askere gitmek için okulu terk ediyor ya da askerden kaçmak için. Çünkü askerlik için arananları konsolosluk haklı olarak okuldan aratıyor. Dolayısıyla Alman makamları gençleri okula devam ettirmiyorlar.

8- Türk hazırlık sınıflarının dersleri noksan ve oldukça karışık. Nerede ise her öğrencinin ayrı bir ders kitabı var. Alman makamları da Türk öğretmenleri de bu soruna acil önlem istiyorlar.

Almanya'daki (özellikle Batı Berlinde) Türk öğretmenlerinin durumları ve sorunları:

Almanya'da iki tip Türk öğretmeni var: Birisi oraya işçi olarak giden ve bir kısmı sonradan Alman makamları tarafından öğretmenliğe atanan öğretmenler; diğeri Almanya'daki Türk işçi çocuklarının eğitimi için Hükümetimiz tarafından gönderilen öğretmenler. Alman makamları tarafından atanan öğretmenlere orada "resmi öğretmen", diğeri öğretmenlere "konsolosluk öğretmenleri" diyorlar. Berlin'deki sayıları 12 binin üzerinde bulunan Türk çocuklarının eğitimi için sadece Almanya'daki deyimini ile 29 konsolosluk öğretmeni göndermişiz.

"Konsolosluk öğretmenleri" diye adlandırılan bu öğretmen arkadaşlarımızla maalesef görüşme olanağı bulamadım. "Yabancı çocukların ve gençlerin eğitim sorunları" isimli toplantı kendilerini çok ilgilendirmesi gerektirdiği halde toplantıya

katılmadılar. Berlin radyosu ve basını toplantıyı oldukça geniş olarak kamuoyuna duyurduğu halde, bu arkadaşlarımız nedense ilgi duymadılar. Aslında kendileri Berlin'de soyutlanmış durumdalar. Türk veliler onlara çocuklarını onlara göndermek istemiyorlar ve de göndermiyorlar. Birçoğunun sınıfındaki öğrenci sayısı 5-6'yı geçmiyor. Kroysberg'deki 7 ilkokulda 500 Türk öğrencisinin eğitimini 19 Türk öğretmeni yapıyor. Bunların 17 tanesi Alman makamları tarafından atanmış Türk işçi öğretmen, 2 tanesi Milli Eğitim Bakanlığımızın gönderdiği öğretmen; yani konsolosluk öğretmenidir. Bunlar (konsolosluk öğretmenleri), öğleden sonra öğretim yapıyorlar. Ancak sınıflarına pek öğrenci getirmiyormuş (okul müdürünün ifadesi). Sebebini araştırdığımda; Almanya'da okulların öğleye kadar açık olduğu, öğle sonu eğitim yapan bu öğretmenlere çocukların mecbur tutulamayacağı ve Türk işçilerinin bu öğretmenlere çocuklarını göndermek istemedikleri söylendi. Ayrıca öğretmenlerin Almanca bilmedikleri, müzik, din dersi ve oyun oynatmaktan başka ders yapmadıkları anlatıldı. Türkiye'den işçi olarak gelip de Alman makamları tarafından öğretmen olarak atanmaların dil bildikleri, eskiden beri Almanya'da çalıştıklarından çoğunun tahsil yapma olanağı bulduğu bu bakımdan da Alman makamları ve Türk işçileri tarafından sevildikleri, sınıflarının Türk öğrencilerle dolduğu belirtildi.

Oldukça önemli bir mevkide bulunan bir Alman yetkilisi: "Hükümetinizin şimdiye dek gönderdiği öğretmenlerden biz de şikayetçiyiz. Türk işçileri bunlardan çok dert yanar ve bizlere şikayette bulunurlar. Biz iki hükümetin arası bozulmasın diye şimdiye kadar ses çıkarmadık. Bunların çoğu sağ militanlardır. Bu bakımdan görevden aldıklarımız oldu." Ben durumu Hükümetimize götüreceğimi söyleyip not edince de: "Görevden aldıklarımız başka ulusların öğretmenleridir, Türk öğretmen yoktur." diye düzeltmeye kalkıştı.

Federal Almanya, özellikle Batı Berlin'deki öğretmen ve öğrenci sorunlarını yukarıda kısaca anlattıktan sonra önerilerime geliyorum:

1- En kısa zamanda sorunları yerinde saptamak üzere sayısı beş kişiden fazla olmayan ve eğitim konularında yeterli bilgiye sahip bir heyet gönderilmelidir. Bu heyet tüm çevrelerle ayrımsız

görüşmeli, okulları gezip gerekli bilgileri toplamalıdır. Toplanan bilgiler Bakanlığımızca değerlendirilerek gereken yapılmalıdır,

2- Hükümetimiz, Federal Alman hükümetiyle ilişki kurarak oradaki Türk çocukları ve gençlerinin eğitim durumlarını düzenleyecek görüşmelere başlamalıdır. Batı Berlin Eğitim Bakan Yardımcısı Sayın Ristock: "Ben Türk Dışişleri Bakanlığının çocuklarının kendi dillerinde eğitim yapabilmesi için Federal Alman makamlarına başvurmasını, hatta zorlamasını öneririm." demişti.

3- Federal Almanya'daki çocuklarımız ve gençlerimizin eğitimi mutlaka ana dilinde yapılmalı, Almanca yabancı dil olarak okutulmalıdır. Bunun için de Federal Alman Hükümetiyle anlaşarak gereken önlemler çok acil olarak alınmalıdır.

4- Federal Almanya'nın koşullarına uygun, oradaki çocuklarımızın sorunlarına cevap verecek özel programlar hazırlanmalı, gerekli ders kitapları da gene oradaki koşullara uygun olarak seçilmelidir. Hatta gerekirse yeniden yazılmalıdır.

5- Federal Almanya'da kalifiye işçi olmak için dört yıl öğretim süreli iş okullarına girmek zorunludur. Bu okullar 18 yaşından sonra öğretim yapmaktadır. Öğrencilerin masrafları ve harçlıkları çalışacakları firmalar tarafından karşılanır. Ancak bugüne dek bu okullardan mezun olan Türk öğrenci çıkmamıştır. Oysa Alman işçilerinin yüzde 80-85'i bu okullardan mezundur. Türk gençlerinin okulu bitirememesi nedeni şudur: 18 yaşında okula başlayan genci 20 yaşında askere çağırıyoruz. Bu durumdaki Alman gençlerinin askerlikleri ertelenmektedir. Hükümetimiz vakit geçirmeden işokullarına devam eden gençlerin askerliklerini en az 2-4 yıl erteleme yollarını arayıp bulmalıdır. Aslında kalifiye olmayan işçinin Almanya'da kazanacağı para da fazla değildir.

6- Şimdiye kadar nasıl seçilerek Almanya'ya gönderildikleri herkesçe çok iyi bilinen ve orada "konsolosluk öğretmenleri" adı takılan, Türk konsoloslugu hariç tüm çevrelerden soyutlanmış öğretmenlerin süreleri asla uzatılmayarak geri çağırılmalıdır. Aslında orada yaptıkları ve yapacakları hizmet de kalmamıştır.

7- Buradan Almanya'ya gönderilecek öğretmenlerin seçimi objektif ölçülere göre yapılmalı; laik eğitim ilkelerine uygun

çalışmaları; Atatürkçü, devrimci uğraşları ile kendini göstermiş olmalıdır. Seçilen bu öğretmenler gitmeden mutlaka Almanca dil eğitimine tabi tutulmalıdır. Bu öğretmenler şimdiye kadar gönderilen öğretmenlerin bildikleri Almanca ile asla oraya gönderilmemelidir. Gönderilen öğretmenlerin maaşlarının hiç olmazsa bir kısmının Alman Hükümeti tarafından karşılanması için gerekli temaslar yapılmalıdır.

8- Almanya'ya öğretmen tayininde, geçmişteki öğretmen düşmanı zihniyet yıkılmalı, işçi olarak oraya gitmek zorunda bırakılan devrimci, Atatürkçü öğretmenlerden geniş ölçüde yararlanmalıdır. Ancak, sırf para kazanıp zengin olmak için gidenleri diğerlerinden mutlaka ayırmalıdır. Bu konuda TÖB DİR, gereken bilgiyi her zaman vermeye hazırdır.

9- Alman makamlarının Türk çocuklarının eğitimi için buradan işçi olarak giden öğretmenlerden atadığı arkadaşlarımızın Almanya'da yaptıkları öğretmenlik süresi, hizmetlerine ve kıdemlerine sayılmalıdır.

10- İşçi olarak Federal Almanya'da bulunan öğretmen/erin Alman makamları tarafından öğretmen olarak çalıştırılmaları için gereken diplomatik çabalar gösterilmeli, bu sağlanamazsa öğretmenlerimizin yurda dönmelerinin koşulları aranmalıdır.

** 11- Yurda dönen Türk işçi çocuklarının denk sınıflara kabul edilmesi sorunu kesinlikle bir açıklığa kavuşturulmalıdır.

12- Almanya'ya işçi olarak giden öğretmen orada bir üst eğitim görmek isterse Bakanlığımız onlara olanak tanımalıdır. Kendiliğinden eğitim görme olanağı bulup Al manca'yı öğrenen öğretmenler yurda döndüklerinde bir sınavdan geçirilerek yeterli görüldükleri taktirde kendilerine ortaokul ve liselerde Almanca öğretmenliğine verilebilmelidir.

Toplantıda alınan kararlar özet olarak şunlardır:

1- Federal Almanya'da bulunan yabancı çocuklar ve gençler (özellikle Türkler) eğitimlerini ana dillerinde yapmalıdır. Almanca, çocukların ve gençlerin oraya intibaklarını sağlamak, yüksek tahsil yapacakların tahsillerini tamamlamaları için yabancı dil olarak okutulmalıdır.

2- Yabana çocukların ve gençlerin eğitim giderleri buldukları devletin bütçesinden karşılanmalıdır.

3- Yabancı çocukların intibakı, onların anadillerine ve ananelerine yabancılaşmaları anlamına gelmemelidir. Onların birçoğunun yalnız bir süre Almanya'da kalacağı ve sonunda ülkelerine dönecekleri yönünden ele alınmalıdır. Dolayısıyla yabancı çocuklar, öğrenimlerine ülkelerinde devam edecek şekilde hazırlanmalıdırlar. Bu çocukların aldıkları diplomalar, karneler kendi ülkelerinde Almanya'dakine denk kabul edilmelidir.

4- Anadilde yapılan dersler Alman yetkililerinin denetimi altında bulundurulmalıdır. Ancak bu sayede Alman eğitim planı çerçevesi içerisinde gerçekleştirilebilir.

5- Hazırlık sınıfları şu şekilde devam etmelidir: Sürekli olarak yeni yabana işçi çocukları Berlin'e geldiği için, sürekli sınıflar olarak, eğer aileler burada uzun süre kalmayı amaçlıyorsa Berlin okullarına intibak için hazırlık sınıfları olarak; ailelerin dönüşünde ülkelerinin okuluna intibak için, hazırlık sınıfları olarak.

SONUÇ: Batı Berlin'deki bir haftalık inceleme ve gözlemlerimin sonuçlarını kısaca yazmış bulunuyorum. İşçilerimizin çocuklarının okutulması sorunu kanayan bir yara haline gelmiştir. Görüştüğüm tüm işçiler ısrarla problemin çözümünü istemişlerdir. "Gerekirse Türkiye'de anaokulları dahil tüm okulları hükümetimiz yatılı olarak açsın, seve seve parasını vererek çocuklarımızı okutacağız. Yavrularımızın okumaları için onlardan ayrılmaya hazırız. Bu bizim en önemli isteğimizdir." demişlerdir.

Durumu bilgilerinize ve takdirlerinize sunarım. Saygılarımla.

Ali Bozkurt

TÖB -DER GENEL BAŞKANI

Cumhuriyet Halk Partisi'nin ortak iktidarına rağmen ilericilere, devrimcilere saldırılar (birazcık hız kesse de) devam ediyordu. Gün geçmiyordu ki yurdun bir köşesinden faşist bir saldırı haberi gelmesin. Öğretmenlerimiz saldırıların hedefiydi. TÖB-DE'R'li öğretmenler namlunun ucundaki ilk hedeflerdi. Yöneticiler ya olanların ayırında değildiler ya da olanlara bilerek seyirci kalıyorlardı (Aslında her ikisi de vardı.). 1.4.1974 tarihli TÖB-DER Bülteni'nde (Sayı: 70) yayınlanan olaylardan bazıları şunlardı:

ELAZIĞ: Elazığ Atatürk Lisesi öğretmenlerinden Yakup Uçar, 8.3.1974 günü, okul yöneticilerinin tutum ve davranışlarından da cesaret alan, kendilerine "komando" adı verilen bir grup öğrenci tarafından tartaklanmış ve üzerine mürekkep dökülmüştür. Daha önce evi saldırıya uğrayıp taşlanan Uçar, birkaç kere de tehdit edilmiştir.

11.3.1974 günü, Atatürk Lisesi'ne kimliği bilinmeyen bazı kişiler girmişlerdir. Bazı öğretmenlerin okul yöneticilerini uyarması üzerine bu kişilerden birkaçı müdür yardımcısı tarafından çağırılmış ve kendileri ile görüşülmüştür. Müdür yardımcısının odasından çıkan bu kişiler, daha sonra lise öğrencilerine silahla saldırmışlardır. Okul müdürü, olaylar üzerine gerekli önlemleri almamış, sadece durumu emniyete bildirmekle yetinmiştir. Müdür; emniyetin, Elazığ'da bakan olması dolayısı ile. okula polis gönderilemeyeceğinin bildirildiğini söylemiştir. Lise öğretmenlerinden 18'inin ortak bir dilekçe ile öğretmenler kurulunun derhal toplanarak okuldaki durumu görüşmek istemesini ise okul müdürü reddetmiştir.

12.3.1974 günü ise Atatürk Lisesi öğretmenlerinden Hasan Kaya, kimliği bilinmeyen kişilerce bıçaklanmak istenmiştir. Saldırganlar, halkın yetişmesi üzerine Kaya'yi bırakıp kaçmışlardır.

Yakalarına bozkurt rozeti takan, başlarına kalpak giyen ve komando adı verilen kişiler, gerek okul içinde gerekse okul dışında öğretmen ve öğrencileri tedirgin etmekte ve sürekli olarak tehdit etmektedirler. Okul yöneticilerinin durumlarından da yararlanan bu kişiler, özellikle 14 Ekim seçimlerinden sonra cüretlerini daha da artırmışlardır.

PÖTÜRGE: Pötürge Cumhuriyet Savcısının ihbarı üzerine 18.2.1974 günü öğretmen Ahmet Özgül, Ekrem Daban, M. Arif Eroğlu, Teki Topal, Kalender Tüzel ve Ziraat teknisyenleri Murtaza Yenitur, Alibaba Eğritağ, Adnan İnan ve sıtma sağlık memuru Osman Hazar gözaltına alınmışlardır. Cumhuriyet savcısı, çalıştıkları köyden ilçe merkezine gelen ve bir arkadaşlarının evinde bulunan öğretmenleri ihbar etmiş, bunun üzerine öğretmenler karakola götürülmüşler; fakat burada yapılan sorguları sonunda haklarında bir şikayetçi de olmadığından salıverilmişlerdir. Ancak savcı bu kere de bir imama öğretmenleri ihbar ve şikayet ettirmiştir. Yukarıda adları verilenlerden öğretmen Ahmet Özgül ile ziraat teknisiyeni Murtaza Yenitur, 18.2.1974 gününden 22.2.1974 gününe kadar gözaltında kalmışlardır. Öğretmenler, sarhoş oldukları ve savcıya hakaret ettikleri iddiasıyla mahkemeye verilmişlerdir.

Olay üzerine Avukat Garip Özcan'la Pötürge'ye giden Danışma Kurulu üyemiz ve Bölge Temsilcimiz Mustafa Yılmaz'ın bildirdiğine göre, TÖB-DER şubesini açmak için çaba gösteren öğretmenler bir tertiple karşı karşıydılar. Gözaltına alınıp mahkemeye verilen öğretmenlerden Ahmet Özgül, bundan bir süre önce toprak işgali ve toprak reformu ile ilgili oyun sahneye koymuştur. Savcı, bu oyunla ilgili olarak soruşturma açmış, oyunda herhangi bir suç unsuru bulamamış; fakat öğretmen hakkında bir fırsat kollamıştır. Öğretmenler, Pötürge'de öğretmen ve memurların üye oldukları bir dernekten, "üyelik ödentilerini vermedikleri için" savcı ve yargıcı çıkartmışlardır. Bütün bu olaylar, öğretmenlerin gözaltına alınmalarına neden gösterilmektedir.

DARENDE: 1.3.1974 günü Darende Lisesi öğretmenlerinden İlhami Özalp, gece, yolu kesilerek kıyasıya dövülmüştür. Özalp'e 15 günlük rapor verilmiştir. TÖB-DER'in Darende'de şubesini kurmak için çaba göstermekte olan Özalp, lisede bir kız öğrencinin Fakir Baykurt'un "Tırpan" adlı romanını okumasına karşı çıkanlarca dövülmüştür. Öğretmenin kız öğrenciyi savunması üzerine, yakalarına "bozkurt" ve "üç hilal" rozeti takan ve okulda hakimiyetlerini kuran kişilerce dövülmüştür. Özalp'i kıyasıya dövüp gözünü patlatanlar ayrıca, halkı galeyana getirmek için Tanrı'ya küfrettiğini de iddia etmişlerdir.

ARAPKİR: TÖB-DER Arapkir Şubesi Başkanımız, 8.3.1974 günü kıskırtılmış bazı öğrenciler tarafından dövülmüştür. Faşizan eğilimli öğrenciler, şube başkanımızı TÖB-DER'i kurduğu için dövüklerini ifade etmişlerdir.

YEŞİLOVA: TÖB-DER Yeşilova şubemiz üzerinde, 12 Mart döneminde olduğu gibi gene baskılar sürdürülmektedir. Bu konuda şubemizden aldığımız raporda özetle şöyle denilmektedir:

"İlçemizde, şubemize ve öğretmenlere baskı eski dönemlerden daha hızlı olarak sürmektedir. Bu konuda çeşitli zamanlarda Başbakanlığa, İçişleri Bakanlığına, Milli Eğitim Bakanlığına ve Valiliğe gerekli bilgiler verilmişti. Şu ana kadar önleyici bir tedbirin alındığını görmedik.

İlçemiz Kaymakam Vekili Veysel Atasoy, 26.12. 1973 günü, şubemizi "içki içiliyor" iddiasıyla kapatmıştı. 7.1.1974 günü şubemiz adına oynatmak istediğimiz "Süleyman Bacanak" adlı oyuna izin verilmedi. 6.2.1974 günü Emniyet amirliğince "Şubede kumar oynatılıyor." iddiasıyla ve altı aya kadar kapatılmak istemiyle mahkemeye verildik. Mahkeme, suçlamanın haksız olduğuna karar verdi, bizi akladı. Baskılar sürdürüldü. 11.3.1974 günü "Buzlar Çözülmeden" adlı oyunu şubemiz adına oynatmak istedik; Kaymakam, ilçemizin tek salonu olan Halk Eğitim Merkezi Salonunu bize vermedi, üstelik bir gerekçe de göstermeden. Salonu herkes gibi bize de vermek isteyen Halk Eğitim Merkez Müdürünü açığa almakla tehdit etti. Oysa salon şimdiye kadar her türlü toplantılar için herkese verilmişti. Hatta bizden onbeş gün önce "ülküçü" gençlere "Kızıl Pençe" adlı oyunları için verilmişti.

Halk Eğitim Salonunu alamayınca, adı geçen oyunu şubemiz salonlarında oynatmaya karar verdik. Fakat bu kere de lise müdürü öğrencilerin oyunu seyretmelerini önlemeye kalkıştı. Oyuna gelecek öğrencileri cezalandırmakla tehdit etti. Oyuna gelen öğrencileri saptattırdı. Halkın oyunumuza gelmesini önlemek için çevre il ve ilçelerden kendilerine "komando" adı verilen üç minübüs adam getirdiler. Bu kişiler, "altı" üyesi olan "Milliyetçi Öğretmenler Derneği"nde toplandılar. Derneğin pencerelerini "bozkurt" bayrakları ile donattılar. Böylece halka gözdağı vermek istediler. Oyunu polis ve jandarma kordonu altında oynatabildik. "

Ve Yürüyüş Yaptılar:

Yeşilova'da TÖB-DER çatısı altında bütün baskılara, tertiplere ve tehditlere karşı tam bir dayanışma içinde olan meslektaşlarımıza gözdağı vermek için 23, 3 1974 günü bir yürüyüş yapan "komandolar"/ destekleyen çevreler, hayal kırıklığına uğramışlardır. Zira civarda çıkan gazeteler, günlerden beri yaptıkları yayınlarla yurdun çeşitli yerlerinden yürüyüş, için altı yüz komandonun geleceğini yazmışlardır. Oysa yürüyüşe 23 öğrenci katılmıştır. Yürüyüş sırasında, belli bir siyasi partinin sloganlarını da söyleyen "bozkurtlar", bir ara kurtlar gibi ulmaya başlayınca, şehrin köpekleri de buna havlayarak cevap vermişlerdir. Bu durum, halk arasında gülüşmelere yol açmıştır. Gene halk, yürüyüşe karşı duygu ve düşüncelerini şöyle dile getirmiştir: "Günümüzde hâlâ kedi, köpekle uğraşyoruz. Sanki çözecek başka derdimiz kalmadı. "

AFYON: Öğretmen okullarının kuruluş yıldönümü dolayısı ile Afyon Kız İlköğretmen Okulu'nun düzenlediği gecede temsil edilecek olan "Karaların Memetleri"adlı oyun, MHP Bölge Müfettişi Mustafa Akalın'ın şu telgrafı üzerine Milli Eğitim Müdürü Kemal Baykara'nın okul müdürlüğüne yazdığı yazı ile programdan çıkarılmıştır:

Vilayet Makamına

AFYON

Kız Öğretmen Okulu'nda temsiline girilen "Karaların Memetleri", sol fikri propaganda ettiğinden televizyondan kaldırılmıştır. Mani olunmasını arz ve ihbar ederim. "

Olayın TÖB-DER Afyon Şubemize iletilmesi üzerine, Danışma Kurulu üyemiz İsmail Akın ile Şube Başkanımız, o sırada Eskişehir'de bulunan Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'ı telefonla aramışlardır. Telefon bağlantısı kurulamayınca Akın, derhal Eskişehir'e gitmiş ve olayı Bakana anlatmıştır. Üstündağ, çekilen teli ve Milli Eğitim Müdürünün okul müdürlüğüne yazdığı yazıyı da gördükten sonra Milli Eğitim Müdürünün oyunun oynanması için emir veremeyeceğini söylemiş ve okul müdürünün isterse programı aynen uygulayabileceğini söylemiştir. Vali ve Milli Eğitim Müdürünün polis gözetimi altında

gelerek izledikleri programdan, hiçbir açıklama yapılmadan "Karaların Memetleri" piyesi çıkartılmıştır. Davetiler, oyunun oynatılması için çok sayıdaki resmi ve sivil polisin baskısına rağmen tezahüratta bulunmuşlardır.

GAZİANTEP: Gaziantep Eğitim Enstitüsü'nde bir gurup "komandocu" genç, sürekli olarak öğretmen ve öğrencileri tedirgin etmektedirler. Bundan iki ay kadar önce Karşıyaka Lisesi öğrencilerine saldıran bu öğrenciler, geçenlerde de Karşıyaka Lisesi öğretmenlerinden Ali Eralp'i dövmüşlerdir. Eğitim Enstitüsü'nün Atatürkçü öğrencilerinin yak/arna zorla "bozkurt" rozeti takmaya kalkışan zorbalar, bir öğrenciyi bu yüzden dövmüşler, birinin de kolunu kırmışlar. Ayrıca öğrencilerin dolaplarını. . . bu kişiler, kız öğrencilere de hakaret etmektedirler.

25.3.1974 günü, TÖB_DER üyelerinden Süleyman Gökmen, yolu kesilerek tehdit edilmiş ve tartaklanmıştır. Bazı okul müdürlerinin ve kişilerin destekleyip kışkırttığı bu komandocu gençler Gaziantep'te her an için huzursuzluk ve olay çıkartmak istemektedirler. Bildirildiğine göre komandocu gençlerin elinde bulunan Gaziantep Eğitim Enstitüsü Öğrenci Derneği, MHP'nin bir odasında barınmakta ve bu derneğe Atatürkçü öğrenciler üye yapılmamaktadır.

SARIKAYA: Sarıkaya Namık Kemal İlkokulu öğretmeni Mustafa Çulha, 22.3.1974 günü akşamı Memurlar Kulübü'nde arkadaşlarıyla otururken, içlerinde MHP ilçe başkanı Hüseyin Doğan'ın da bulunduğu bir grup saldırgan tarafından döğümüş, gözü patlatılmıştır. TÖB-DER'in Sarıkaya'da şubesini kurmak için çaba gösterdiğinden dolayı saldırıya uğrayan Çulha'ya, Sarıkaya'daki resmi görevliler gereken ilgiyi göstermemişler ve rapor vermemişlerdir. Bunun üzerine Yozgat'a getirilen Çulha, bütün ısrarlara rağmen Yozgat Valisi tarafından hastaneye sevk edilmemiştir. Çulha'ya, Hükümet Tabibince beş günlük rapor verilmiştir.

ERGANİ: Ergani'de bulunan Dicle Öğretmen Okulu, bazı yönetici ve öğretmenler tarafından bir "bozkurt ocağı" haline getirilmek istenmektedir. 25.2.1974 günü yapılan okul öğretmenler kurulu toplantısında, öğrencilerin yakalarına "bozkurt" rozeti takmaları önerilmiş ve bu, kurul tutanağına geçirilmiştir. Tutanağı imzalamak istemeyen öğretmenlerden

Selçuk Akata, Ayfer Akata ve Şerafettin Kurnaz'a baskı yapılmıştır, "Bozkurtçu" olmayan öğrencilere okul yöneticilerince baskı yapılmaktadır. Bu öğrencilerden sekizi, iki ay kadar önce okuldan uzaklaştırılmıştır.

"16 Mart Öğretmen Okullarının Kuruluş Yıldönümü" dolayısı ile yapılan törene Diyarbakır'dan ve çevre illerden gelen bozkurtlar, program dışı şiirler ve bozkurt marşları söylemişlerdir. Geceyi izlemek istemeyen öğrencilere zor kullanılmıştır. Sürekli olarak tedirgin edilen ve tehdit edilen öğretmenlerden bazıları, savcılığa birer dilekçe vererek gerekli önlemlerin alınmasını istemişlerdir.

ULUKIŞLA: 24.3.1974 günü Ulukışla Halk Eğitim Salonu'nda yapılan "Aşık Veysel Gecesi"nde, kendilerine "bozkurtçu" adını veren bazı kişiler olay çıkarmak istemişler ve kurtlar gibi ulumuşlardır. Halkın soğukkanlılığı yüzünden etkisiz kalan bu kişiler, aynı gece öğretmenlerin evlerini taşlamış/ardır. Pencerelerden cam kırılarak atılan taşlara sarılan kağıtlarda "Ayağınızı denk alın. " tehditleri yer almıştır.

SAVAŞTEPE: ...Ve bir dilekçe...

Savaştepe İlköğretmen Okulunda okuyan çocuğunun okuldaki faşizan tutum ve olayları basına yansıttığı iddiası ile "bozkurtçu" eğitim şefi tarafından dövülmesi üzerine Milli Eğitim Bakanlığına bir dilekçe ile başvuran Hasan Aykaç, okuldaki olayları şöyle anlatmaktadır:

"... Okulun 5/D sınıfında okumakta olan oğlum Tayfun Aytaç'ın bana yazmış olduğu mektubunda, eğitim şefi tarafından kıyasıya dövüldüğünü, bu yüzden yatıp çıktığını bildirmesi üzerine olayı öğrenmek için okula gittiğimde, durumu bütün çıplaklığı ile ve üzülerek öğrenmiş bulunmaktayım. Buna göre başta okul müdürü ve eğitim şefi olmak üzere "bozkurtçuluk" adı altında ideolojik nedenlerle aynı fikirde olmayan öğretmen ve öğrencilerin aleyhlerinde çalışma veya kendi saflarına alma yönünde açık veya kapalı "adamına göre" baskı yaptıkları anlaşılmaktadır...

Oğlumun hiçbir sebep yokken yumruklarla yerlere yuvarlanacak şekilde dövüldüğünü de saptamış bulunmaktayım. Olay,sınıfta, bütün öğrencilerin gözleri önünde cereyan etmiştir.

Aynı zamanda Leyla Özer isimli bir kız öğrencinin de bu görevli tarafından kıyasıya dövüldüğünü okula geldiğimde öğrenmiş bulunmaktayım. "

TUNCELİ: Tunceli İlköğretmen Okulu'nda meydana gelen ve okulun kapatılmasına, bazı öğrencilerin yaralanarak hastaneye kaldırılmasına yolaçan faşizan olaylar, basına eksik ve tek taraflı olarak yansıtılmıştır. Olaylarla ilgili olarak çeşitli kaynaklardan aldığımız bilgilere ve eldeki belgelere göre olayların iç yüzü özetle şöyledir: Öğretmen okullarının 126. kuruluş yıldönümü dolayısı ile Tunceli İlköğretmen Okulu tarafından bir program düzenlenmiştir. 16.3.1974 Cumartesi günü, program ilk olarak Tunceli Halk Eğitim Salonu'nda, okulun öğrencilerine gösterilmiştir. Program boyunca kendilerine "bozkurtçu", "komandocu, "ülkücü" adı verilen ve belli öğretmenlerce kışkırtılmış öğrenciler sürekli olarak "Türkeş geliyor, yaşasın başbuğ!" gibi sloganlar söyleyerek salonda olay çıkarmak istemişlerdir. Kendilerine katılmak istemeyen öğrencileri ise zorla salondan dışarı atmışlardır.

Aynı gün akşam, program, davetlilere gösterilmiştir. Program halk oyunlarının oynanmasına kadar normal olarak uygulanmıştır. Ancak Kafkas oyunları sırasında "Türkeş geliyor!", "Yaşasın Türkistan!", "Yaşasın başbuğ!" sloganların söylenmesi, yere üç hilal çizilmesi ve yıldızı üzerine bozkurt kafası çizilmiş Türk bayrağının sallanması, oyunun oynandığı sahnenin arkasında bazı öğrencilerin dövülmesi ve böylece gecenin yönünün değiştirilmesi üzerine davetlilerden bazıları da sesli protestoda bulunmuşlardır. Bütün bunlar geceyi izlemek üzere salonda bulunan Vali ve öbür yetkililerin gözü önünde olmuştur. Sahne arkasında bozkurtçular tarafından tartaklanıp dövülen ve gözaltına alınan öğrencilerden 3/A sınıfından 828 numaralı Ali Genç, 4/A sınıfı 249 numaralı Zeki Özen ve 1/B sınıfı 569 numaralı Kamer Eser, karakolda kendilerinin dövüldüğünü söylemektedirler. Bu üç öğrenci, olayla ilgili raporlarında şöyle demektedirler: Bizleri karakola aldılar. Burada iki polis memuru olayı duyduktan sonra bize vurmaya başladılar. "Nerelisiniz?" dediler. Tuncelliyiz dedimizde, başladılar küfür etmeye: "Ulan burası Rusya mı? Tunceli'lilerin anasını avradını..., ulan bu Tuncellilerin 38'deki gibi, stenle kökünü kazımak lazım...vb" Canı sıkılan her polis kapıyı açıtırıp tokat atıyordu ve küfür ediyordu.

Daha sonra bizi soyundurdular. Sünnetli olup olmadığımızı bakıp, "Rus değilmiş bunlar, sünnetli. " dediler.

Olay çıkaran öğrencilere ise çay ismarladılar. Bir polis: "Türk bayrağını seviyor musun?" dedi. Ben de: "Tabii severim, bizim kanımızla yoğrulmuştur, " dedim. İnanmadı söylediklerime. "Sizin kanınızı s...yim." dedi. Kendisine emir veren amirine küfrederek: "Bana sten vermiyorlar, verseler hepsinin kökünü getiririm. " dedi. Pir Sultan olayını sordu. "O zaman, bizim neler yapacağımızı iyi biliyorsunuz. " dedi. Daha sonra polis, bizim adımızı yazıp bu işe niye karıştığımızı sordu. Karışmadığımızı söyleyince iki tokat atıp, "Defolun gidin. " dedi. Ben kapıdan çıkarken , başka bir polis beni tekrar içeri aldı. Daha ewel bana hakaret eden polis: "Bıraksaydın gitseydi. Bak ben onun beline nasıl kurşunları doldurdum, zor değil ya, sonradan 'Kaçarken vurdum. ' derim. " dedi....

17.3 1974 pazar günü "komandolar" okulda marşlar söylemişler, kendilerinden olmayan bazı öğrencileri tartaklamış/ardır. Okula gelen Vali, Emniyet Müdürü ve Milli Eğitim Müdürü, ğrencileri birbiri ile barıştırmışlar ve hep birlikte İstiklal Marşı söylenilmiştir.

18.3.1974 Pazartesi günü, öğle yemeği sırasında Aytn Tımurkaynak adlı "bozkurtçu" ğrenci, öğrencilere hitaben bir konuşma yapmış ve direğe "bozkurt bayrağı" ekeceklerini söylemiştir. (Bayrak direğine çekilmek istenen ve yıldızı üzerine bozkurt başı yapılan Türk bayrağı, kavga sırasında bozkurtçu öğrencilerin elinden alınmış, ilgililere ve basına gösterilmiştir.) Bunun zerine öğrenciler yemekhanenin önüne toplanmaya başlamışlardır. Burada yemeğe gelen bir kız öğrenciye sataşılmıştır. Bu duruma müdahale eden Mehmet Sarıkaya adındaki ğrenci, "bozkurtular" tarafından bıçaklanarak ağır şekilde yaralanmıştır. Hüseyin Bulut adındaki ğrenci,durumu okul idaresine haber vermek üzere idare binasına koşmuştur. Bozkurtular, okul idaresinin bulunduğu binaya sopalı, bıçaklı saldırmışlar ve kendilerinden olmayan öğrencileri dövmeye başlamışlardır. Bu sırada okul idaresi Valilikten polis kuvveti istemiştir. Okula gelen Vali ve Milli Eğitim Müdürü, olayları yatıştırmak için çalışmışlardır. Fakat bu arada birçok ğrenci bozkurtular tarafından dövülmüş, dördü de bıçakla ağır yaralanmıştır. Bu arada iki ğretmen de hırpalanmış ve sinir krizi

geçirdikleri için hastaneye kaldırılmışlardır. Daha sonra okulun yatahanesini işgal eden saldırgan bozkurtçu öğrencilerin ellerinde demir sopa, kırık şişe, bıçak ve tabanca bulunmaktadır. Bu öğrenciler yatahanenin camlarını, kendilerinden olmayan öğrencilerin dolaplarını kırmışlar, radyo, teyp, saat, pikap kitap gibi eşyalarına el koymuşlar, duvarlara "Bozkurtum vur tilkiye, vur kurtulsun Türkiye!" gibi sözler yazmışlardır. Bu sırada yemekhaneye alınan saldırıya uğrayan öğrencilerin bütün ısrarlarına rağmen saldırganların üzerleri aranmamış, adları saptanmamıştır. Daha sonra "bozkurtçu" öğrenciler askeri ve sivil araçlarla Tunceli'den emniyet ve jandarma kuvvetlerinin gözetiminde Elazığ'a götürülmüşlerdir.

Olayların tanıkları anlatıyor: "Ben Tunceli İlköğretmen Okulu 3 Ed. B sınıfından 686 numaralı Hüseyin Bulut. 18.3.1974 Pazartesi günü okulumuzda çıkan olaylarda kırılmış şişe ve sopalarla saldırıya uğrayan öğrenciyim. Bize saldıranlar 30-40 kişiydiler. Saldırı esnasında sopalarla vurarak beni yere yatırdılar ve üzerime çullandılar. Başımın yara alıp kan gelince, beni bırakıp gittiler. Kendimden geçmişim. Gözümü hastanede açtım. 4 Fen B sınıfı öğrencilerinden Celal Demirpençe ve Mehmet Sarıkaya isimindeki bir arkadaşımız dövülüyordu. Yetiştığım sırada Sadi Demirel isimindeki bozkurtçu öğrenci bıçağını çekerek Mehmet Sarıkaya'ya sapladı... Tahminen 500 kişi elinde kesici alet, sopa gibi aletlerle bize hücum ettiğini gördüm. Saldırganlar bütün camları kırarak içeri girdiler. Kız arkadaşlarımızı hedef alıyorlardı. Sözünü ettiğim bu 500 kişi, 20-25 kişiye bütün hınçlarıyla vuruyorlardı. O arada 20-25 kişi de beni aralarına aldılar Sadi Demirel isimindeki öğrenci üstüme bıçakla saldırdı. "Kızlara saldırın" diyordu. Kurtulma imkanı yoktu. Her taraftan yumruk, sopa, şişe darbelerine hedef oldum. Sadi Demirel, elindeki bıçağı kalçama sapladı..."

4 Ed. A sınıfından Ali Hasan Sevim ile 4 Ed. B sınıfından Ali Kalsen: "500 kişilik bir grup üzerimize geldiler. Ellerinde taş, sopa, bıçak ve kırık şişelerle saldırdılar. Kavga çıkmışken Vali ve Jandarma Komutanı cip ve arabaya binip olay yerinden uzaklaştılar. Yatakanede arkadaşlarımızın: İmdat bizi kurtaran yok mu?' diye bağırmalarına rağmen, polis bunlara gülüp geçti. Gelen askeri kuvvet de yatakanede dövülen arkadaşlara müdahale etmeyip, bizi kordon altına aldılar. Biz kordon

altındayken yatakanede dövülen arkadaşlarımızın haykırışlarını duyuyorduk..."

Olaylar kamuoyuna eksik, yanlış ve maksatlı yansıtılıyor: Çok daha önceden bazı görevlilerce, bazı öğretmenlerce hazırlandığı ortada olan Tunceli İlköğretmen Okulu olayları basına ve kamuoyuna eksik, yanlış ve maksatlı olarak yansıtılmıştır. Gerçeklerin ortaya çıkması için olaylar içinde yaralanan ve olayı yakından gören tanıklar, olayla ilgili belgeleri Balıkesir milletvekili Necati Cebe'ye vermişlerdir. Cebe tarafından ilgililere ve basına yansıtıldığına göre olayları "bozkurtçu" denilen öğrenciler çıkartmışlardır. Bu öğrenciler, belli bir parti ile yakın ilişki içerisindeydiler Olay sırasında "bozkurtçu" öğrenciler bazı görevlilerce korunmuşlardır. Bunlar üzerinde arama yapılmamıştır, bazı sağcı gazeteler, Nazım Hikmete ait "Kurban" adlı oyunun temsil edilmesinin ve solcuların Türk bayrağına hakaret etmelerinin yol açtığını ileri sürerek kamuoyunu yanıltmaya kalkışmışlardır. Bu tamamiyle yanlış, maksatlı bir yayındır. Bir kere "Kurban" adlı oyun Nazım Hikmetin değil, Güngör Dilmen Kalyoncu'nundur. Ayrıca bu oyun Tunceli Öğretmen Okulu öğrencileri tarafından "Öğretmen Okullarının Kuruluşunun 126. Yıldönümü" dolayısı ile temsil edilmesi, Valilik onayından da geçerek, okul müdürlüğünce kararlaştırılmıştır. Bayrağa hakaret iddiasına gelince, bu hakaret bizzat "bozkurtçu" öğrenciler tarafından, Türk bayrağının yıldız kısmına siyah boya ile bozkurt başı resmedilerek yapılmıştır. Bir başka nokta da şudur: Gerici ve sağcı gazeteler olaya halkın da katıldığını ve solcu öğrencilerin desteklendiğini yazmışlardır. Bu da gerçeğe tamamiyle aykırıdır. Tunceli Belediye Başkanının başkanlığında, Tunceliler adına olaylarla ilgili olarak yapılan 31.2.1974 tarihindeki basın toplantısında da açıklandığı gibi, halk olaylara hiçbir şekilde katılmamış, tahrik ve tertiplere alet olmamıştır.

Bazı çevreler ve bazı yayın organları ve hatta bazı ilgililer olayı bir "sağ-sol çatışması" şeklinde göstermeye kalkışmışlardır. Bu da gerçeğe tamamiyle aykırıdır. Tunceli İlköğretmen Okulunda toplam 887 öğrencinin 600'den fazlası bozkurtçudur. Bunlar tarafından saldırıya uğrayan öğrencilerin sayısı ise 50 civarındadır. Bu durum da göstermektedir ki ortada bir "sağ-sol çatışması" değil, önceden planlanmış ve tertiplenmiş bir komando saldırısı vardır.

Yazıda sözü edilen kurt başlı bayrak, iki öğretmen tarafından Ankara'ya, TÖB-DER Genel Merkezine getirilerek bana teslim edildi. O tarihlerde Ankara'da renkli fotoğraf çeken yer sayısı yok denecek kadar azdı. Böyle bir yer bularak kurt başlı bayrağın fotoğraflarını çekirdik. Renkli fotoğrafları çok pahalıya çekmelerine rağmen, çekilen fotoğraflardan ve bayrağı bize getiren, aynı zamanda olayın içinde bulunan öğretmenlerin ifadelerinden beş ayrı dosya hazırlattık. Dosyalardan birini Milli Eğitim Bakanlığına, birini İçişleri Bakanlığına, bir tanesini Cumhurbaşkanlığına gönderdik. Bir dosya da Başbakanlık için hazırlamıştık. Onu da Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'la görüşükten sonra, Başbakana benim bizzat vermemi uygun bulduk.

Başbakan Bülent Ecevit'ten randevu aldım. Başbakan, beni TBMM'deki odasında kabul etti. Hazırlanan dosyadan başka, kurt başlı bayrağı da götürmüştüm. Tunceli'de olup bitenleri detaylarıyla kendisine anlattım. Kurt başlı bayrağı açarak gösterdim. Bayrağı elimden alarak inceledi. Kendisine verir veremeyeceğimi sordu. Geçici olarak vereceğimi; ama sonra alıp TÖB-DER'in kasasında saklayacağımızı söyledim. O da bayrağı almaktan vazgeçti. Başbakana, öğretmenlere yapılan yoğun baskıları anlatarak bunların önlenmesini istedim. O da elinden geleni yapacağını sözünü verdi.

Gerçekten de öğretmenlerimiz üzerinde yoğun bir baskı vardı. Bu baskı geçmişte olduğu gibi iktidardan gelmiyordu. Baskılar daha çok sağ iktidarlar tarafından her yere yerleştirilmiş faşistlerden ve dinci kesimlerden geliyordu. İktidar da sağcı muhalefetin yaygaralarına bakarak olayların üzerine tam olarak gidemiyordu.

1 Nisan 1974 tarihli TÖB-DER Bülteni'nde (Sayı 70), benim imzamlı, olayları irdeleyen bir başyazı yayınlandı. Yazı şöyleydi:

"Olaylara Doğru Teşhis Koyalım:

Belli merkezlere bağlı, aşırı sağcı ve komando denilen öğrenci gruplarının üniversitelerde, okullarda, toplantılarda ve sokaklarda çıkardıkları olaylar birbirini izlemektedir. Yıllardan beri

süregelen bu tahrikçi olayların, gittikçe yoğunluk kazandığı gözlerden kaçmıyor. Yer yer yöneticilerin desteğinden de cüret alan bu sağcı gruplar okullarda, öğretmen okullarında ve üniversitelerde Atatürkçü, devrimci öğrencilere saldırmakta, onları dövüp yaralamaktadırlar. Amaçları, saldırdıkları öğrencileri tahrik ederek olaylar çıkarmak, yurdumuzun her zamandan çok huzura ve barışa ihtiyacı olduğu bu dönemde, toplumumuzda tedirginlik yaratmaktır.

16 Mart 1974 günü, Öğretmen Okullarının Kuruluş Yıldönümünü kutlamak üzere Tunceli'de yapılan toplantı, il yetkililerinin gözleri önünde, kendilerine "bozkurtlar" adını veren bu öğrenci grupları tarafından basılmış, dağıtılmış, Öğretmen Okulu öğretmenleri ve üyemiz öğretmenler dövülmüştür. Ağır yaralı öğrenciler hastaneye kaldırılmıştır.

Tahrikler tek taraftan gelmektedir. Bu olaylara sağ-sol çatışması gibi yanlış teşhisler koymak, olayların gerçek yönünü kamuoyundan saklamak ve tahrikçilerin ekmeğine yağ sürmekten başka bir şeye yaramayacaktır. Sağcı komando tahriklerinin, Atatürkçü, devrimci öğrencileri daha çok zor durumlara düşürmesi beklenmeden olaylara doğru teşhis konularak, gereken etkili tedbirlerin alınmasını huzur ve barışın sağlanması yönünden zorunlu görmekteyiz..."

Tüm eksikliklerine rağmen Cumhuriyet Halk Partisi iktidar ortaklığı, yaralarımızın sarılmasında ve üye sayımızın artmasında önemli rol oynamıştı.

İKİNCİ OLAĞAN GENEL KURULUMUZ TOPLANIYOR

Şimdiye kadar yapılan bir olağan genel kurulla, üç olağanüstü genel kurulumuzdan sonra ilk kez normal koşullarda yeni bir genel kurul yapacaktık. Bir olağanüstü süreçten geçerek bu günlere gelmiştik. Şimdiye kadar hiçbir işimizi normal koşullarda yapmamıştık. Zamanın koşulları ile birlikte sıkıyönetim koşullarını da hiç aklımızdan çıkarmıyorduk.

Kendi kendimizi öyle kontrol altına almıştık ki, aldığımız önlemlerden biz bile yakınır olmuştuk. Zamanın iktidarlara bizi hiç rahat bırakmıyordu. Desem ki iktidarlara birinci uğraşı, birinci sorunu devrimci, Atatürkçü öğretmenlerle uğraşmaktı,

abartmamış olurum. Yapacağımız her çalışmayı defalarca "kontrol"dan geçiriyorduk.

Bütün dikkatlerimize rağmen yönetimden ve sıkıyönetimden paçamızı kurtaramıyorduk. Sudan bahanelerle üç defa olağanüstü genel kurul yaptırıldılar. Sivil mahkemeler ve sıkıyönetim mahkemelerinde birçok davam devam ediyordu. O bakımdan, II. Olağan Genel Kurulumuzun bizim için rahatlama döneminin başlangıcı olsun istiyorduk. Ama yanıldığımızı kısa zamanda anlayacaktık.

Üç olağanüstü ve bir olağan genel kurulda, seçim listelerimize istediğimiz isimleri koyamamıştık. Bu genel kurulda istediğimiz arkadaşları seçim listelerine alabilecektik. Bu, aynı zamanda bazı yakınmaların da ortadan kalkmasına neden olacaktı. En azından ben, iyi niyetle öyle düşünüyordum.

II. Olağan Genel Kurul, 8 Temmuz 1974 günü saat: onda, Ankara'da, Gazi Mustafa Kemal Bulvarı 30/A'daki Güneypark Gazinosu'nda çalışmalarına başlayacak ve üç gün sürecek. TÖB-DER'in kurulduğu 3 Eylül 1971 tarihinden bu yana, beşinci genel kurulu olan II. Olağan Genel Kurul toplantısında 494 TÖB-DER şubesinin temsilcileriyle Genel Merkez temsilcileri bulunacaktı. Ayrıca Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ da genel kurulumuza katılacaktı. Toplantının gündemi şöyleydi:

- 1- Yoklama ve açılış, İstiklal Marşı ve saygı duruşu.
- 2- Başkanlık divanı seçimi.
- 3- Genel Başkanın açış konuşması.
- 4- Beş kişilik tüzük komisyonu seçimi.
- 5- Anıtkabiri ziyaret, çelenk koyma.
- 6- Yönetim, Denetleme, Onur Kurulları raporlarının okunması, değerlendirilmesi ve aklama.
- 7- Tüzük Komisyonu raporunun okunması ve değişen tüzük maddelerinin tek görüşülerek kabul edilmesi, tüzüğün değişen maddelerinin tümünün kabul edilmesi.
- 8- Gelecek dönem bütçesinin okunması, görüşülmesi ve kabulü.
- 9- Seçimler ve kapanış.

Gündeme dikkat edilirse, bütün örgütlerin gündemlerinde bulunan iki şey bizim gündemimizde bulunmuyor. Bunlardan biri

"konukların konuşmaları", diğeri "dilekler" bölümü. "Dilekler" bölümü, tüm kurullarda gündemin sonuna konur. Bu madde hiçbir zaman işletilemez zaten, yasak savmak için konulmuştur. Çünkü seçimlere geçildikten sonra, salonda kimseye laf dinletemezsiniz. Biz, "dilekler" bölümünü gündemin altıncı maddesinde, raporların üzerindeki konuşmalarda yaptırmayı düşündük. Nitekim öyle de uyguladık.

Gündemi oluştururken asıl gürültü koparan konu, genel kurula konuk olarak gelen siyasi parti, dernek ve sendikaların temsilcilerinin konuşup konuşmaması konusu idi. Bu konuya çeşitli sol parti ve gruplarla birlikte hareket eden arkadaşlar çok farklı şeyler istiyorlardı. İlle de: "Toplantıya gelen tüm konuklar konuşsun." diyorlardı. Genel Kurulumuzda her önüne gelenin, zaman kısıtlaması olmadan atıp savurmasını istemiyorduk. Bunun doğru olmadığını deneyimlerimiz de bize göstermişti. Onun için genel kurulumuzda, Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'dan başka kimseyi konuşurmama kararı aldık.

Buna en büyük tepki bir partinin içimizdeki temsilcilerinden geldi. Onlar diyorlardı ki: "Bakan da bir siyasi partiye bağlı. O konuşuyor da biz niçin konuşmayalım?" Halbuki biz öyle düşünmüyorduk. Milli Eğitim Bakanı hangi partiden olursa olsun bizim üyelerimizin hepsinin Bakanıdır. Söyleyeceği şeyler öğretmen ve öğrencilerle ilgili şeyler olacaktır. Kaldı ki Üstündağ'a ben konuşmalarının "partisel" olmaması konusunda uyarıda da bulunmuştum. O da bana: "Siyasi konuşmanın yeri öğretmenler toplantısı olamaz." demişti.

Bütün ısrarlara karşın kararımızdan dönmedik. Bazı kimseler darılsa da kendi genel kurulumuzu fraksiyonların arenasına haline getirtmeyecektik. TSİP'li arkadaşlar, partilerinin önde gelenlerinden Oya Baydar'ı konuşurmamak için bir sürü tatsızlık çıkardılar; ama isteklerinde başarılı olamadılar.

Genel Kurulumuza, delegelerden başka kalabalık bir öğretmen ve öğrenci kitlesiyle, basın ve demokratik örgüt temsilcisi katıldı. Yeni kuruldukları için kongremize katılamayan bazı şubelerimiz, gönderdikleri temsilcileriyle toplantıyı izliyorlardı. Toplantımız başkalarının arenasına haline getirmeden, (ufak tefek söz dalaşları hariç) sükunet içerisinde devam ediyordu. Toplantı açıldıktan sonra aşağıdaki konuşmayı yaptım:

"Sayın Konuklar, Değerli Delege Arkadaşlarım, Sayın Basın Mensupları,

Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneğinin II. Olağan Kongresine hoş geldiniz, der, sizleri saygıyla selamlarım. Genel Kongremizin tam bir mutluluk ve kıvanç içinde açılmayışının üzüntüsü içinde bulunduğumuzu saklamaya gerek görmüyoruz. Yine içimizde bir burukluk ve yine geleceğe dönük güvensizlik duyguları var. Bununla beraber hemen açıklayalım ki beliren bu duygular tek başlarına değiller. Ufuklarımızda beliren ışıklı dünyaları görmezlikten gelemeyiz. Sosyal yapımızda başlayan güçlü uyanış, mutlu geleceklerin müjdecisi, yol gösterici ışıkların parlıtısıdır. Onlarda, toplumların ölmezliğini kanıtlayan, sosyal gelişmenin içsel dinamizmi vardır. Toplumların ölmez/iğini şartlandırır ve ulusların hayatında belli aşamaları vurgular.

Sosyal mücadele tarihimizin bu aşamaya ulaşmasında, Türkiye öğretmenlerinin katkısı göğüs kabartıcıdır. Bundan gurur duyuyoruz. Ama bunun yanında ulusal onurumuzu zedeleyen ve toplumumuzu, uygarlık çağının bugünkü aşamasında küçük düşüren olayları unutacağımız da sanılmasın. Çocuklarımıza ve meslektaşlarımıza reva görülen işkence işlemleri, "sayın muhbir vatandaş" serüvenleri, gelecek aydın kuşaklarına aktarılacak kültür mirasının başında geleceklere. Aydınlarımız, yazarlarımız, sanatkarlarımız, bundan böyle konularını bu olaylardan seçecekler. Ne var ki, her kötü davranışın bir uyarıcı yanı da vardır. Bu meş'um olayların uyarıcı yanı, toplumumuza verdiği siyasal eğitim sayesinde, ona kazandırdığı sosyal bilinç olmuştur. Yurtseverlik/erinden hiçbir zaman kuşku duymadığımız, saygıdeğer meslektaşlarımızı ve alınlarından öptüğümüz değerli gençlerimizi saygı ile selamlıyoruz.

Sayın Konuklarımız, Değerli Arkadaşlarım,

Geri kalmışlık şartlarının ağır bastığı ülkemizde, meslek sorunlarımızın yurt sorunlarından ayrı düşünülemeyeceği; özlük sorunlarımızın da toplum sorunlarının dışında çözümlenemeyeceği inancı bize, sorunlarımızı topyekün ele alma alışkanlığı kazandırmıştır. Biz de bu geleneğin dışına çıkmayacağız. Çok kısa ve genel de olsa sorunlarımızı tümü ile birden ele alacağız. O halde önce yerimizi belirleyelim:

Değerli arkadaşlarım, tek bir görüntüde iki ayrı dünyanın bulunduğu bugün artık herkesçe bilinmektedir. Kapitalist dünya, sosyalist dünya. Bunları birbirinden ayıran ekonomik sistemlerdir, dünyaya bakış açılarıdır. Ekonomik ve sosyal düzenleridir. Birisi sınıflı bir sosyal yapıya sahiptir, diğeri sınıfsız bir toplumu amaçlamaktadır. Birisinde sınıflararası ilişki, üretim süreci içindeki ilişkiler tarafından belirlenmiştir. Diğesinde üretimde harcanan emek oranı söz konusudur. Bunları birbirinden ayıran üretim sistemleri, üretim biçimleridir. Ve bu yapılarıyla birbirinden ayrı iki dünya sayılırlar.

Bizim ülkemizin egemen sınıfı, yani üretim araçlarını elinde tutan, ücretli işçi çalıştıran, elde edilen ürünlerin dağılım ve bölüşülmesinde başlıca yetkili sınıf ve ona bağlı etkili kuvvetler bizim ülkemizin, bizim ulusumuzun yerini kapitalist dünyanın saflarında belirlemişlerdir. Oysa ülkemiz, geri kalmış bir ülkedir. Geri kalmışlıktan kurtulmamız, ancak siyasal ve ekonomik bağımsızlığımızı elde etmemize, çağdaş uygarlık şartlarına ulaşmamıza ve emperyalistlerin hegemonyasından kurtulmamıza bağlıdır. Onların yaşamlarını da bizim gibi ülkeler şartlandırır. Bizim gibi geri kalmış ülkelerin geri kalmışlığı sürdürüldüğü oranda, sürdürüldüğü sürece empeyalist devletler kendi nitelikleriyle ayakta kalabilirler. Buna rağmen yerimizi onların safında almış durumdayız.

Sayın Konuklar, Değerli Arkadaşlarım,

Sosyal ve ekonomik konularla ilgili bilgi raporumuzun ilgili bölümlerinde verildiğinden burada tekrara gerek görmüyorum. TÖB-DER kurulu henüz üç yılını tamamlamadı. Buna rağmen üç tanesi olağanüstü olmak üzere bu, beşinci genel kurulumuzdur. Bütün baskılara rağmen örgüt hızla gelişmiş 3.olağanüstü toplantımızdan yani 8 Temmuz 1973'ten bu yana şube sayısı 166 artarak 234'ten 490'a çıkmıştır. Yaklaşık olarak günaşırı bir şube kurulmuştur. Egemen güçler ve onların uzantıları, yurdun her yerinde yoğun bir baskı sürdürmüşlerdir. Geçmiş devrin İçişleri Bakanı, illere genelge göndererek TÖB-DER'li öğretmenlerin izlemesini resmen istemiştir. Uygar bir toplumda iktidarları yıkacak bu çağdışı zihniyet poretosto edildiği halde, ilgililerin kılı bile kıpırdamamıştır. Ancak övünçle belirtelim ki öğretmen arkadaşlarımız gürültüye papuç bırakmamışlardır.

Demokratik ülkelerin hepsinde yıllardan beri var olan **kamu personelinin sendikal hakkı**, sıkıyönetim koşullarından yararlanarak Anayasa değişikliği ile elimizden alınmıştır. Kısır, antidemokratik bir "Dernekler Yasası" ile çalışmamız istenmiştir. Bununla da yetinilmeyerek yukarıda sözünü ettiğimiz gibi arkadaşlarımız özel emirlerle, genelgelerle adım adım izlenmişlerdir. Böylece yurtseverliği bizden öğrenenler, hatta "tam öğretemediğimiz" için kendimizi suçlu saydığımız kimseler, akıllarınca bizden kuşku duymuşlardır. Ama bütün bunların altında hangi hesapların yattığını öğretmenlerimizle birlikte tüm halkımız bilmektedir.

Anayasa'ya aykırılığı ta baştan beri bilinen, bu bakımdan da önemli bir bölümü yüce mahkemece iptal edilen 1630 sayılı Dernekler Yasası, aslında kamu personelinin örgüt kurması için değil, kurmamaları için çıkarılmıştır. Fırsat bekleyen bir kısım idare ve emniyet yetkilileri de Anayasa'ya aykırılığı saptanan bu yasayı dahi fazla bularak özel girişimlerle karşımıza olmadık engeller çıkarmışlardır. Küçük bir ilçedeki uzatmalı jandarma çavuşunun dahi örgütü çalıştırmadığını söylersek uzun anlatıma gerek kalmaz inancındayız.

Örgütümüz yetkilileri, ağızlarını her açtıklarında kendileri ya sıkıyönetim veya sivil yargı organları önünde bulmuşlardır. Bunu da yeterli bulmayan geçmiş devrin Milli Eğitim Bakanları, memur olan yöneticilerimiz hakkında ayrıca idari soruşturma açtırmaktan geri durmamışlardır. Çağdışı zihniyeti yönetimin çağdışı zihniyeti yöneticileri, yardımlarına koşacakları öğretmenleri daima hasım olarak görmüşlerdir. Uydurma öğretmen örgütlerini dolaylı-dolaysız yıllarca desteklemişler, öğretmen birliğini parçalamak için ellerinden geleni geri bırakmamışlardır. Bütün bunlara karşın öğretmenlerimizin büyük bir bölümü düzenlenen oyunlara kanmamış, bütün oyunları bozarak bildiği Atatürkçü, devrimci yolda ilerleyerek bugüne gelmiştir.

Değerli Arkadaşlarım,

Oyun yeni taktiklerle daha yoğun olarak sürdürülmektedir. Bir kısım iyi niyetli arkadaşlarımız sudan nedenlerle, kavram kaşıklanyla örgütün karşısına çıkarılmak istenmektedir. Gene geçersizliği defalarca ispatlanmış "kademecilik" yutturmacası

gündeme getirilmeye çalışılmaktadır. Bununla da yetinilmeyerek köşebaşlarında taht kuran Mısır Valisi M.Ali Paşa örneği bazı idareciler, devlet içinde devlet olma heves/eriyle öğretmenlerimizi tedirgin etmeğe, onları kıymağa bütün hırslarıyla, bütün kinleriyle devam etmektedir/er. Namuslu, yurtsever arkadaşlarımızı, onların eş ve çocuklarını aç bırakmaya sanki yemin etmiş bu öğretmen, halk, aydınlık düşmanları hakkında ne acıdır ki Cumhuriyet yasaları bugün de hâlâ uygulanamamaktadır.

Öğretmen kıymak, öğretmen dövmek adet haline getirilmiştir. 14 Ekim 1973 tarihinden sonra kurulan koalisyon hükümeti, öğretmen kıyımını aşığı yukarı durdurmuştur. Buna karşın öğretmenlere yapılan fiili saldırılar bir hayli artmıştır. İşin ilginç yanı buna resmi emniyet görevlilerinin de katılmalarıdır. Tunceli'de halka kuşku ile bakıp ikinci sınıf vatandaş işlemi uygulayanlar, öğretmenleri de resmi kolluk kuvvetlerine döğdürmekten çekinmemişlerdir. Mazgirt ilçesinin bir kasabasında, resmi jandarma üsteğmeni ve assubay, üç öğretmene halkın gözleri önünde meydan dayağına çekmişler; sonra da jandarmaya karşı gelmekten mahkemeye sevketmişlerdir.

Sivas il merkezinde iki öğretmen arkadaşımız, Ankara Delice ilçesinde gene iki öğretmen arkadaşımız resmi polisler tarafından halkın gözü önünde keyif için dövülmüşlerdir. Erzurum Lisesi öğretmenlerinden birisine emniyet yetkilileri: "Senin can güvenliğini koruyamayız, onun için buradan nakil iste." diyebilmişlerdir. Bütün bunlar ve bunlara benzeyen yüzlerce resmi ve gayri resmi faşizan saldırılara karşı halen etkili önlem alındığına tanık olmadığımızı üzülerek söylemeden geçemeyeceğiz. Tüm saldırıların nereden ve ne maksatla geldiği gün gibi açıkta iken, bazı yetkililer denge hesaplarıyla olaylara yanlış teşhis koyabilmektedirler.

Yıllardan beri öğretmen okullarına yerleştirilen militan faşist görevliler oraları adeta isyankar yeniçeri ocaklarına döndürmüşlerdir. Bir merkezden verilen işaretle bir robot gibi harekete geçen kandırılmış genç öğretmen adayları, uluyarak devrimcilere saldırmakta ve halktan yana hükümeti yıkağa, sonucunun nereye varacağını düşünmeden ortam hazırlamaktadırlar. İş tahkikat safhasına geldiğinde yukarıda da

işaret edildiği gibi yetkililer bazı denge hesaplarıyla suçlunun yanında, suçsuz da aynı cezayı vermektedirler. Bunlara rağmen egemen güçler yaygarayı kopararak yasa tanımazları koruyucu kanatlarının altına almışlar, yetkilileri tereddüde düşürebilmişlerdir.

Değerli Arkadaşlarım,

Öğretmenlerimizin özellikle ilköğretim kesiminde bulunan arkadaşlarımızın özlük hakları da çözüme kavuşmamıştır. Son çıkarılan 12 sayılı kanun gücündeki kararname onların durumuna yeni bir değişiklik getirmemiştir. Üç yılda bir terfi etmeleri olumlu karşılanmakla birlikte lise mezunlarından bir yıl fazla okumalarına karşın tavanda aynı derecede bırakılmaları, öğretmenlerimiz arasında iyi karşılanmamıştır. Öğretmenler olarak "halkçı hükümet"ten bunu beklemediğimizi söylemek görevimizdir. Hepimizin bildiği şekilde çıkan adı genel kendisi kısmi af yasası, bizleri hayal kırıklığına düşürmüştür. Yurda ihanet edenlerin, vergi kaçakçılarının, uyuşturucu madde kaçakçılarının, hırsızların, ırz düşmanlarının "kaza ve kader kurbanı" kabul edilerek affedilmeleri yanında, düşün ve disiplin suçlarının af dışı bırakılması uygar ve demokratik toplumların kabul edeceği bir zihniyetin sonucu olamaz. Öğretmenler olarak düşün suçu, kitap yasağı tarimiyor, insanlık dışı işkenceyi nefretle karşılıyor ve poretesto ediyoruz.

Değerli Arkadaşlarım,

Yabancı ülkelerde bulunan bir milyona yakın yurttaşımızın ve onların çocuklarının eğitim-öğretim sorunları da üzerinde durulması gerekli bir konudur. Bu yurttaşlarımız ve çocukları yabancıların insafına terkedilmiş, bugüne kadar onlara altın yumurtlayan tavuk gözü ile bakılmıştır.

Gönderdikleri dövizlerle ülke ekonomisini dar boğazdan kurtaran bu insanlar bizim insanlarımızdır. İvedi olarak hükümetimiz onların sorunlarına elini uzatmalı, gerekli önlemleri vakit geçirmeden almalıdır. Biraz daha geç kalmak gelecekte ülkemiz için giderilmesi güç problemler doğuracaktır. Şimdiye kadar oraya gönderilen birkaç yüz öğretmen hem derde deva olmaktan uzaktırlar, hem de gittikleri yerlerde öğretmenlikten başka görevler yapmaktadırlar.

Biz TÖB-DER olarak nelerin yapılması gerektiğini Milli Eğitim Bakanlığına rapor halinde vermiş bulunmaktayız. Federal Almanya Bilim ve Eğitim Sendikası 10-16 Haziran 1974 tarihleri arasında bir seminer düzenlemiş, bizden de tüm giderleri kendilerince karşılanmak üzere 20 öğretmen istemiştir. Öğretmenlerimizin görgü ve bilgilerini artırmak üzere her yıl milyonlarca lira döviz ödenerek yurt dışına öğretmen gönderildiğini bildiğimizden giderleri F. Alman hükümetince karşılanan böyle bir çağrıyla olumlu karşıladık. Milli Eğitim ve İşçileri Bakanlıklarından gereken izni alarak, toplantıya katılacağımızı F.Alman öğretmenlerine bildirdik. 20 arkadaşımızın tren biletleri geldi. Pasaport işlemlerine başladık. Son gün, arkadaşlarımızın bir kısmına izin verilmeyeceğini öğrendik. Ancak gerekçe öğrenemedik. Böylece arkadaşlarımız toplantıya katılamadılar. Yirmi adet bilet ücreti de yanmış oldu. Bakanlıkların izin vermelerine karşın son dakikada hangi gücün bu seyahati engellediğini demokratik bir ülkenin, hukuk ilkeleriyle yönetilen bir ülkenin öğretmenleri olarak anlayamadığımızı saklamıyor ve bu olayı kınadığımızı söylemeden geçemiyoruz.

Sayın Konuklar, Değerli Arkadaşlarım,

Çağdaş toplum örgütlü toplumdur. Yani, bu toplum örgütlüdür, denirse çağdaş toplumun tanımı yapılmış olur. Çağdaş örgüt biçimi de gerçek sendikacılıktır. Gerçek sendikacılık, toplu sözleşmesi, grev hakkı olan sendikacılık demektir. Gerçek sendika hakkı tam olarak ancak mücadele ile alınır. Egemen güçlerin lütfederek verdikleri sendikal hak hiç bir zaman tam olamaz. Geçmişte olmadığını hepimiz yaşayarak gördük. Lütfedip verdiklerini 12 Mart'tan sonra kahrederek geri almışlardır.

Emperyalizmin sultası altındaki ülkelerde genellikle çağdaş sendikacılık anlayışında kurulup çalışan örgütlere rastlanmaz. Buralardaki örgütlerin tümüne yakını icazetli örgütlerdir. Politikaları partilerüstü, partilerdışı yutturmaca/arıyla devam eder. Bunlar, mensuplarını daima aldatırlar. Asıl hedeflerinden saptırarak egemen güçlerin çıkarları doğrultusundaki hedeflere yöneltirler. Karşılarında sermayenin güçlü, lokavt hakkına sahip örgütlerini bulurlar. Ülkemizde de bu kuralın dışına halen tam olarak çıkılamamıştır.

İşçi örgütlerinin büyük kesimi böyledir. Memurların sendika kurma hakkı yoktur. Köylüler örgütsüz ve örgüt bilincinden yoksundur. Böyle toplumlarda gerçek baskı unsuru olan örgütlerden onun için söz edilemez. Bu toplumlarda baskı unsuru olan örgütler, yalnız her olanağa sahip egemen güçlerin örgütleridir. Güçlü mali olanakları, lokavt hakları vardır. Onun için de hep onların dediği olur. Onlar hükümetlere meydan okurlar, onlar saldırgan militanlar beslerler, onlar mal darlığı yaratırlar ve onlar halkçı hükümetleri düşürebilirler.

Biz devrimci öğretmenler olarak, bütün bunları bilerek disiplinli bir şekilde gerçek sendikacılığın kavgasını vermek zorundayız. Uyduruk örgütlerle haklarımızın alınamayacağı bilincinde olmalıyız. Ancak yasal olanaklardan da en geniş şekilde yararlanmak ve mücadelede yasaları zorlamakla birlikte yasa sınırları dışına çıkmak durumunda da hiçbir zaman olmayacağız. Türkiye'nin devrimci öğretmenleri, çağdaş örgüt biçimi olan sendikal haklarını mutlaka alacaklardır. Bunu önlemeye kimsenin gücü yetmeyecektir.

Arkadaşlarımızın bu bakımdan kendilerini hazırlamaları, örgütümüz mensuplarına bu bilinci vermeleri için gerekli çalışmaları yapmaları en önemli örgüt görevleridir. Çalışmalarda sonuna kadar yasal yollardan ayrılmamaları, tüm çalışmalarını ona göre yürütmeleri gerçeğini asla unutmamaları da gereklidir. Altını çizerek tekrar ediyorum: Sendikal haklarımızın mücadelesini en etkin biçimde yapacağız ve onu mutlaka alacağız.

Değerli Arkadaşlarım,

Halktan yana çalışmalarında Cumhuriyet hükümetleri bizlerden daima destek göreceklerdir. Halkımıza, öğretmenlerimize, ülkemizin çıkarlarına ters düşen çalışmalar ve davranışlar, nereden gelirse gelsin, devrimci öğretmenleri her zaman karşılarında bulacaklardır. Sözlerimi bitirirken, örgüt bilincine varan, gücünü TÖB-DER'de birleştiren, Türkiye insanının derdini dert edinen yiğit öğretmen arkadaşlarımı saygıyla selamlarım."

Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ da öğretmenlerin çok beğenip yürekten alkışladığı bir konuşma yaptı. Milli Eğitim Bakanlarının öğretmen örgütlerinin genel kurullarına az da olsa

geldiklerini ve konuşma yaptıklarını bildirdim; ancak hiç kimse, rahmetli Mustafa Üstündağ gibi içten değildi. Kongre delegeleri de bu içtenliğe inanmış olacaklar ki, Üstündağ'ı dakikalarca alkışladılar.

II. Kongremizde, çeşitli siyasal görüşler (fraksiyonlar) artık iyice belirgileşmeye ve örgütün çalışmalarını aksatmaya başlamışlardı. Bu durum der demez Genel Merkeze de yansiyordu. Fraksiyonların önde gelenleri hariç, öğretmen tabanındaki sempatizanlarını pek tanımiyordum. Doğrusu tanımak da istemiyordum. Çünkü fraksiyonların öğretmen örgütü içerisindeki çalışmalarını asla onaylamıyordum.

Nerede, ne zaman bir toplantı yapılırsa hepsi oraya damlıyorlar, "fraksiyonları" adına söz alarak toplantılarımızı nedensiz olarak saatlerce meşgul ediyorlardı. Fraksiyonların sayısı her toplantımızda artıyordu. Amip gibi çoğalıyorlardı sanki. Bir kişiye söz hakkı vermediğinizde, üçü beşi yanyana gelerek yeni bir isimle hemen bir "fraksiyon" oluşturuyorlardı.

Hiçbir fraksiyona mensup olmayan üyelerimiz ise artık bunlardan gına getirmişlerdi. Bu işin sonunun iyi olmayacağı belliydi. Bu genel kurulumuzda bütün bunları düşünerek yeni bir Yönetim ve Yürütme Kurulu oluşturmaya karar verdim. Şimdilik, fraksiyonları karşıma almak istemiyordum. Hem onların itiraz edemeyecekleri, hem de uyumlu çalışabileceğim arkadaşlardan oluşan bir yönetim oluşturacaktım.

Bunun için, çok iyi tanıdığım, TÖS Ankara Şubesinde birlikte çalıştığım arkadaşlar çekirdek olmak üzere bir kadro oluşturdum. Bazı arkadaşlarım: "Kadrona aldığın bu eski arkadaşların, artık eski görüşlerinde değiller. Her biri yeni bir siyasi görüşü temsil ediyorlar. Onları kadrona alma, eskisi gibi geçinemezsin." dediler; ama ben, her zamanki dikbaşlılığımla kimseyi dinlemedim. Kadromun çoğunu onlarla tamamladım. Genç, çalışkan, geçimli olan arkadaşlar da aldım listeye. Detayını sonra anlatacağım gibi, beni uyaran arkadaşlarım haklı çıktılar.

II. Olağan Kongrede yönetime şu arkadaşlar seçildiler:

Genel Yönetim Kurulu: Selami Kıymaç, Bedirhan Özdemir, Mehmet Yokuş, Necati Eroğlu, H.Nedim Şahhüseyinoğlu, İlbeyi Yılmaz, Nurettin Koçer, Kadri Çoban, Hasan Yiğit, Sadettin Öztürk, İbrahim İşyar, Yaşar Varış, İsmail Akin, Fevzi Ceylan, Nevvare Saraç, M. Ali Köylü, İ.Hakkı Öztoran, Halil Öncül, Hasan Babacan, Selahattin Şahin

Merkez Yürütme Kurulu: Ali Bozkurt, Şaban Sezen, Burhanettin Biber, Cemil Çakır, Binalı Seferoğlu, İlhan Aİkan, Sabri Keskin, Fevzi Çimen, Avni Aytan

Onur Kurulu: Hamdi Konur, Haydar Orhan, Erdal Çalı

Denetleme Kurulu: Abdurrahim Uluğır, Musa Uysal, Tahsin Çopur

Seçimin ertesi günü Genel Yönetim Kurulunu topladık. İşbölümü yaparak görevimize çok iyi niyetlerle başladık. İlk bir iki ay gayet uyumlu çalıştık. Hem iş yapıyorduk hem de birbirimize karşı saygılı ve sevecen davranıyorduk.

İkinci ayın sonunda işler yavaş yavaş bozulmaya başladı. Öyle zamanlar oldu ki Merkez Yürütme Kurulu saatlerce devam ettiği halde biz, tartışmadan kurtulup karar alamaz olduk. Tartışmalarda birbirimize saygı sınırını çoktan aşmıştık.

Merkez Yürütme Kurulu ikiye bölünmüştü. Fraksiyon tartışmalarının dışında, yansız kalmaya çalışıyordum. Ama taraflardan biri öyle yanlışlar yapıyordu ki müdahale etmekten kendimi alamıyordum. Bu defa da beni yanlı hareket etmekle suçluyorlardı. Toplantıların çoğunda derneğin ve öğretmenlerin sorunlarından -çok fraksiyonların politik durumlarını tartışır olmuştuk. Gün geçtikçe örgütün böyle idare edilemeyeceği anlaşılıyordu. 12 Mart'tan önceki arkadaşlarım gitmiş, yerlerine hırslı, hırçın ve geçimsiz kimseler gelmişti sanki.

Bir arkadaşımız, 12 Mart'tan sonra uzunca sayılacak bir süre hapiste yatmıştı. Hapisten çıktığında onu onure etmek için listeme almıştım. Ankara şubesinde yıllarca birlikte çalışmıştık. Çok geçimli ve çalışkan bir arkadaştı. Sevinerek listeme almıştım.

Bazı arkadaşlarımın uyarılarını da dinlememiştim üstelik. Politik bakımdan da farklı düşünmezdik. Yıllarca aynı partiye oy verdik. Ama şimdi o arkadaşımız değişmişti. Hapiste birlikte yattığı gençler onun görüşlerini "değiştirmişlerdi". Davranışları çoğunlukla uyumsuzdu. Eski kadromuzdaki iki arkadaşımızı da kendi görüşüne "çevirmişti". Çalışmalarımızın tadı tuzu kalmamıştı. İncir çekirdeğini doldurmayan, örgütümüz ve öğretmenlerimizle hiç ilgisi olmayan sudan bahanelerle birbirimize giriyorduk. İlişkilerimiz pamuk ipliğine bağlıydı artık.

Tam bu sırada, rahmetli Ali Çiçekli'nin bir yazısı önümüze geldi. Yazının, bültenimizde yayınlanması isteniyordu. Merkez Yürütme Kurulumuzda yazıyı inceledik. Dörde karşı beş oyla yazının yayınlanmaması doğrultusunda görüş ortaya çıktı. Aslında yazıyı değil, yazarını tartışıyorduk. Yazıyı yazan Ali Çiçekli'nin siyasi görüşleri, bizim bu beş arkadaşımızın görüşüne uymuyordu. Yazıyı, politik görüşünü bilmediğimiz bir kimse yazsaydı bu tartışmalar olmayacak, yazı da yayınlanabilecekti.

15.12.1974 tarih ve 87 sayılı Bülten çıktığında, yazının yayınlanmış olduğunu gördük. Yazıyı, Bülten'i çıkarmaktan sorumlu arkadaşımız Nazım Bayata, Merkez Yürütme Kurulunun uyarısına rağmen yayınlamıştı. Bu olay, sonun başlangıcı oldu. Yazıyı aşağıya alıyorum:

EMPERYALİST PARMAĞI

"Finans kapital" "Tekelci sermaye", "Mahalli oligarşi," "Kapitalizm öncesi sınıflar"... Bu terminoloji ile konuşanların anlatmak istedikleri, Türkiye'de gerçekten var olan bir karşı-cephedir. Terminoloji tutkusunun ve salt terimlerle kavganın alıp yürüdüğü bir ortamda, "Hayır, ona öyle denmez, böyle denir; o sorun öyle konmaz böyle konur..." diye bu dil ve anlatım kavgasını sürdürmeye istekli değiliz; ancak terimleri doğru ve yerli yerinde kullanmak da gereklidir.

Somut gerçeğe, maddenin kendisine elimizle dokundukça terim kargaşasının da azalacağına inanıyoruz. "Sen var olan gerçeği, maddeyi gör de adına şimdilik ne dersen de." Fakat dillerinden bu tür bilimsel terimleri eksik etmeyenlerin "emperyalizm" sözcüğünü ağızlarına almadıkları ya da pek az

aldıkları görülmektedir. Sorulduğunda da, "O senin emperyalizm dediğin şey, işte bu dünya finans kapitali, uluslararası sermayenin ülkemizdeki uzantısı olan Türkiye bujuvazisi ile toprak ağaları ve tefeci-bezirgan sınıfıdır. Kısaca mahalli oligarşidir." diyorlar . Bunları dinlerken, "Sen şuna EMPERYALİZM, İŞBİRLİKÇİ BURJUVAZİ ve FEODAL MÜTTEFİKLERİ diyeceksin; ama dilin varmıyor. " diyesi geliyor insanın.

Başka hangi konuda görüş ve dil ayrılığımız olursa olsun, emperyalizm konusunda birleşmeliyiz. Kendine bağımlı kıldığı bütün Latin Amerika, Afrika ve Asya ülkelerini olduğu gibi, kendi ekonomik, siyasal ve askeri amaçları için Türkiye'yi de böyle yoksul ve geri bırakan emperyalizm ile yerli işbirlikçileridir. Dış görünüşü ne olursa olsun, bugüne değin her olayda, her durumda devrimcilerin ve yurtseverlerin karşısına doğrudan ya da dolaylı hep emperyalizmin kanlı ve iğrenç yüzü çıkmıştır. Bu gerçeği gözlerden uzak tutan her davranış, asıl amacı ne olursa olsun, emperyalizmin varlığını gizleme sonucunu doğurur. Asıl düşmanı gizleyerek yürütülecek hiçbir savaş zafere ulaşamaz, yenilgiden yenilgiye sürüklenir. Bunu artık öğrenmiş olmalıyız. Bu nedenle de hangi terim/erle konuşursak konuşalım, hangi siyasal parti ve klik görüşünde olursak olalım, birbirimiz için ne söylersek söyleyelim, ama hepimiz "işte düşman" diyerek parmağımızı emperyalizmin gözüne sokalım. Akşam "EMPERYALİZM "diye yatıp sabah "EMPERYALİZM" diye uyanalım. Her gün, gün boyu da uyanık kalalım asıl düşmana karşı.

Bunlar hep doğrudur ve gerçekten böyle bilmek ve böyle davranmak gerekir. Fakat bu, "Türkiye'de büyük küçük her ne oluyorsa emperyalizmin önceden yaptığı bir plana göre, salt o böyle istediği için, hep onun istediği biçim ve doğrultuda oluyor" mu demektir? Emperyalizme karşı yürütülen mücadeleler, uyarılmış kişi ve kadroların bilinçli müdahaleleri, olayların akışına bireysel irade/erin etkisi, aptallıklar ya da ihanetler... büsbütün etkisiz mi kalıyor emperyalizmin oyunları karşısında? Bunlara evet demek de emperyalizmi abartmak, onu kavranamaz, yenilmez bir güç, Tanrı iradesi gibi bir irade saymak demektir. Emperyalizmi böyle algılamak da en az onu gözlerden gizlemek kadar yanlış ve zararlıdır. Emperyalizmi küçümsemeyeceğiz, ama abartmayacağız da. Bileceğiz ki emperyalizm güçlüdür; ama

yenilebilir, çok şey yaptırabiliyor; ama herşeyi yaptırılmaz, "kaadirdir"; ama kaadir-i mutlak " değildir. Yeryüzünde her gün gerilemekte, eski gücünü yitirmektedir. En çok sömürdüğü, kendine en çok bağımlı kıldığı ülkelerde bile işler tam da isteğince yürümekte, ummadığı durumlarla karşılaşmakta, tekerine taş koyanlar çıkmaktadır.

1970 öncesinde: "Emperyalizmi Türkiye'ye biz çağırdık, Türkiye'de burjuvaziyi yenersek o da çeker gider." diye çalıyı tepesinden sürüyenlerden tut, 71-72 silindiri altında ezilince kendilerini başışlatma çabası ile "Emperyalizm al ve akyuvarlanndadır, cigara emperyalizmdir, emperyalizmin bir şubesi Moskova'da, bir şubesi Pekin'de..." diye hezeyanlar savuranlara kadar nicelerinin, nice sapıklıklarına tanık olduğumuz yetmemiş gibi birtakım iyi niyetli, dürüst arkadaşların da, örneğin Kıbrıs olayları nedeniyle birbirine karşıt iki hareketin ikisini de emperyalizmin yaptırdığını söylediklerine, birtakım genel doğrulardan çıkarak emperyalizmi olmadığını yerde yaratmaya çalıştıklarına tanık oluyoruz.

Bir zamanların modası meşhur "komünist parmağı", şimdilerde "emperyalist parmağı'na dönüşmüş görünüyor. Aynı zehir hafiye titizliği ile bu kez de her yerde "emperyalist parmağı" aranıyor adeta. Emperyalistler Olimpos'ta Zeus Baha'nın başkanlığında Tanrılar meclisini kuruyorlar. Yeryüzündeki zavallı ölümlü kullarına ölümlülerin değiştiremeyeceği kaderler çiziliyor. Elllerinde o Tanrısal terazi, bir kefesine savaşılan ordulardan birini, bir kefesine ötekini koyuyorlar. Terazinin kah bir kefesini, kah ötekini, gönülleri nasıl isterse öyle ağıdırarak ordulara yengi ya da yenilgi gönderiyorlar. Euripides'in tragedya kişileri ne yapabilir gayrı? Ölümlü kişioğlu, ölümsüz Tanrıların çizdiği alınyazısını değiştiremez ki...

Peki çarpışıp ölen kahramanlar? Peki bir günahı işleme iradesi bulunduğu halde işlemeyenler? Peki bunca hayır ve sevap peşinde koşanlar? Ya bir durumu değiştirmek için mücadeleye girişenler? Hepsi boş öyleyse. Kışıoğlunun "Allahın dediği olur...Yiğilik Tanrılardadır, sevabı da günahı da işleten onlardır. Şu hainin ne günahı var, Tanrılar buyurdu o yaptı. Onu niçin cezalandıralım öyleyse. Acıyalım o zavallıya. Mücadele mi? Ne mücadelesi? Tanrılar isterse olur, istemezse olmaz. Sen oturduğun yerde, kaderine boyun eğ..." Yok be kardeşler, bu

kadar da değil bu iş. Bu inancın ve düşünüşün sonu yiğitlere saygısızlık, hainleri cezasız bırakma, kitleleri pasifizme sürüklemidir.

Kıbrıs örneğinde de emperyalizmin her istediği olmamıştır. Emperyalizm Yunanistan'da cuntaları destekliyor, faşizmin sürmesini istiyordu. Kıbrıs'ta darbeyi ABD elçisi yönetti (bunun için öldürüldü). Emperyalizm, Türkiye'nin müdahale edebileceğini sanmıyordu. Şimdi de Türkiye'nin Kıbrıs'tan çekilmesini istiyor. ABD yardımı niçin kesildi? Kıbrıs konusunda işler emperyalizmin önceden planlandığı biçimde yürümedi pek. Türkiye'de de Ecevit solunun kısa süreli nispi iktidarı, Türkiye soluna bir yudumluk nefes aldırdı. Şöyle diyebilir miyiz: "ABD, Yunanistan'da cuntanın; Türkiye'de 12 Mart yönetiminin faşizmine karşıydı. Türkiye'ye Yunanistan'a, Kıbrıs'a özgürlüğü-demokrasiyi getirmeyi planladı. Ve istedi ki Yunanistan NATO'dan kopsun, Türkiye'de Amerikan alehtarlığı büyüsün, Yunanistan ve Kıbrıs Komünist Partileri güçlensin." Hayır, Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesi her üç ülkede de ABD'nin ve emperyalizmin işine hiç de gelmeyen sonuçlar doğurdu. "Emperyalist parmağının " öyle her yeri karıştıracak kadar uzun olmadığını, kırılmayacak kadar da güçlü olmadığını ortaya çıkardı.

Bütün bunlardan sonra emperyalizmin telaşı nedendir? Kaçtırmaktan korktuğu trene yeniden binebilmek, her üç ülkeyi de eskisi gibi yedeğinde tutabilmek için yeni yollar denemektedir. Bize düşen, önce Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesinin haklılığını görmek, kraldan fazla kralcı bir tutumla bu konuda yersiz ve yakışsız suçlamalarla bu haklı müdahaleyi yapanları yıpratmamaktır. Tersine bu olaylar etkisiyle Türkiye'de BAĞIMSIZLIK-DEMOKRASİ mücadelesinin ilerlediğini ve güçlendiğini kavramaktır. Bundan sonra da umduğunu bulamayan, beklemediği sonuçlarla karşılaşan emperyalizmin giriştiği yeni atılımları görerek, Türkiye'nin bu yeni oyunlara gelmemesi için dostça uyarılarda bulunmaktadır. Biz hiç kuşkusuz Ecevit hükümetlerinin Kıbrıs politikasını ne pahasına olursa olsun, nereye varırsa varsın, toptan ve angaje olarak desteklemeyiz.

Örneğin: "Türkiye Kıbrıs'tan askerini çeksin." dendiğinde, biz isteriz ki: "Peki biz çekelim; ama bütün yabancı asker ve üslerle birlikte... Yunanistan da çeksin, ABD de çeksin, İngilizler de çeksin. Kıbrıs, bütün yabancı asker ve üslerden arınsın."

diyebilelim. Bunun için savaşan Kıbrıs halkı ile dostluğumuzu kurup sürdürelim. "Barış Harekatı", "savaş ve fetih harekatı"na dnşirse elbet bunu eleştiririz de. Ama "harekat", çıkışındaki niteliğini korudukça "bağımsızlık, demokrasi, barış ve kardeşlik" adına desteğimizi eksik etmeyiz.

Kaldı ki her doğru salt doğru olduğu için söylenmez. Bu konuda da birtakım taktik sorunlar vardır. Eleştirilerimizi yaparken bu tür kaygıları ve sorumluluğumuzu unutmamalıyız. Özellikle TÖB-DER'li öğretmenler olarak böyle konularda ortak görüş ve tutumumuzu yansıtan örgütümüze bağlıyız. rgtmzn yetkili organları ve sorumlu yöneticileri ne diyorsa bizim düşüncemiz odur. Kişisel düşüncemiz örgütümüz adına bildirilmiş düşüncelerden ayrı olsa bile bize susmak düşer. Eleştirilerimizi yeri ve zamanı gelince ilgili kişi, kurul ve organlarımıza ulaştırırız. Herkes kendi kişisel görüşünü, önüne gelen yerde, ağzına geldiği gibi söylerse, hele şubelerin yayın organlarında çalakalem yazarsa bundan örgütümüze zarar gelebilir.

Böyle önemli konularda ya susup örgütümüzün ne söyleyeceğini bekleylim, ya örgütümüzün görüşü doğrultusunda konuşalım ya da sorumluluğumuzu bilerek konuşalım.

Yazının yayınlanmasından hemen sonra Merkez Yürütme Kurulunu toplantıya çağırdım. nce, arkadaşların söylediklerini dinledim. Beş arkadaş, Nazım Bayata'ya ateş pskryorlardı. Bültenin derhal toplanıp yakılmasını, Nazım Bayata'nın da hemen işine son verilmesini istiyorlardı. Diğer üç arkadaş, yazının yanlış olmadığını, arkadaşlarımızın yazıya değil Ali iekli ile Nazım Bayata'ya tepki gösterdiklerini; Nazım'a bir ihtar verilerek sorunun büyütülmeden kapatılmasını istiyorlardı.

Taraflar görüşlerinde direniyorlardı. Araya girip, Bülten'in toplanıp yakılarak Nazım Bayata'nın işten çıkarılmasının çok ağır bir yaptırım olduğunu söyledim. Gazete, kitap ve bülten yakmanın bize yakışmayacağını, hem bizim hem de derneğimizin baştan beri sansüre karşı olduğumuzu; basını sansür edenleri her zaman kinadığımızı; başkasına akıl verirken bizim aynı yanlışı yapamayacağımızı uzun uzun anlattım. Nazım Bayata'nın işten atılmasının da doğru olmayacağını, bizim görevlerimizden başta

geleninin işinden atılanlara yardım etmek olduğunu söyledim. "Nazım, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından görevinden atılmış bir öğretmen zaten. Onu biz de işten atarsak açlığa terketmiş oluruz." dedim.

Konuşmam, "şahin" olan arkadaşlarımızı birazcık yumuşatsa da Nazım'ın işten atılmasında direndiler. Bültenin yakılmasının sorumluluğunu ise üzerlerine alamadılar. "Bari dağıtmadan, depoda bekletelim ya da SEKA'ya verelim." dediler. Konuyu hep birlikte tekrar tekrar tartıştık. Saatler geçmesine rağmen ortak bir karara varamadık. Beşe dört ikiye ayrılmıştık. Derginin toplatılıp Nazım'ın İsten kovulmasını isteyenler beş kişi idi: Cemil Çakır, Avni Aytan, Binalı Seferoğlu, Burhanettin Biber ve Şaban Sezen; onlara karşı olanlar da: Ali Bozkurt, İlhan Alkan, Fevzi Çimen ve Sabri Keskin.

Dört kişinin muhalefetine karşın beş kişi, derginin toplatılması ve Nazım Bayata'nın işten kovulması kararını aldılar.

Dediğim gibi oldu. Nazım, kıdem tazminatını bile almadan dernekten ayrıldı. "Ben, kendi derneğimden kıdem tazminatı alacak kadar alçalaman, kovarlarsa kovsunlar." dedi. Gerçekten de Nazım Bayata, uzun yıllar, sürekli bir iş bulamayıp eşinin maaşıyla zar zor geçindi.

Öğretmenliğe döndü; ama yaşı iyice ilerledi artık. İki bin yılında ve altmış iki yaşında; hâlâ yaş haddini bekliyor ki emekli olsun. Onun işten kovulması kararını alan bizler, yıllardan beri emekli maaşı almaktayız.

Derginin toplanarak Nazım Bayata'nın işten atılma kararına yaşamım boyu alışamadım. Öğretmen örgütünün öyle bir karar alması hiç hoş değil, ne demeli ki...

Bu beş arkadaşımızla ilgili geçmişte de bir yazı sorununuz olmuştu. Onu da anlatmadan geçemeyeceğim:

Derneği fraksiyonların tasallutundan kurtarmak için bir yazı yayınlanmasının yararlı olacağını düşündüm. Yazı, TÖB-DER Bülteni'nde "Başyazı" olarak çıkacaktı. Yazıyı aramızda en yetkin ve en deneyimli olan Hamdi Konur'un yazmasını rica ettim. Rahmetli Hamdi Konur, yazıyı yazıp getirdi. Birlikte yeniden

inceleyerek gerekli değişiklikleri yaptık ve yazıyı 1.9.1974 tarih ve 80 sayılı bültende, başyazı olarak yayınladık. Yazı şudur:

SİYASİ PARTİLER VE TÖB-DER

Siyasi partiler karşısındaki tutumumuzu muhtelif vesilelerle duyurmuştuk yelerimize. Bugün bir defa daha aynı konuya değinmek ihtiyaını duyduk.

İyi niyetinden hiç kuşku duymadığımız bazı uygar vatandaşlar, iktidar değişikliği ile birlikte özgürlükleri kısıtlayan yasaların da değişmiş sayılacağı kanısındadırlar. Oysa ne "rtl faşizm"ın uygulamaları unutulmuştur ve ne de onun karanlık uygulamalarını sürdüren kadrolarda yeterince bir değişiklik olmuştur... Gerçi, Kıbrıs çıkarması komşu ülkedeki cuntayı devirmiş, faşizmin kendi ülkesine getirdiği akıbeti gün işığına çıkarmıştır. Ama, bizim lkemizde "12 Mart"ın getirdiği yasa ve uygulamalar dahil, devlet kadrolarında bile değişme olduğu, siyasi iktidarla devlet kurumları arasındaki uyumluluğun tam olarak sağlanabildiği savunulamaz. Dost ve düşmanın, derneğimizi ve bizleri bu gerçeğin işığı altında değerlendirmelerini istemek bizim hakkımızdır.

TÖB-DER'in faaliyeti, her şeyden önce "12 Mart'ın getirdiği" Dernekler Yasası'nın maddeleriyle sınırlıdır. Böyle olmakla beraber derneğimiz, yurdumuzda "ana elişkV'nin, geri kalmışlıkla sanayileşmiş emperyalist ülkeler arasındaki çelişki olduğu bilinciyle devrimci, anti-emperyalist ve ulusların bağımsızlığından yana bir mücadeleyi benimsemiştir. Ve en başta gelen özelliği ise bir meslek rgt olmasdır.

Devrimciliği, sosyal adalete ve ağdaş uygarlığa duyulan özlemlerden; emperyalizme karşı oluşu, geri kalmışlığı sürdüren emperyalizmin ülkemizi hegemonyası altında tutmak istemesinden ve meslek rgt olmasi ise, bütün demokrat ülkelerde görüldüğü gibi özlük sorunlarıyla mesleki sorunlarının demokratik yöntemlerle çözümlenmesi zorunluluğundan gelmektedir. İşte, zlk ve mesleki sorunlarımızın çözümlenmesi ile yurt ve dünya olayları karşısındaki tutum ve tavrımızı bu

ilkeler belirler. İçinde bulunduğumuz, karşı karşıya kaldığımız koşullar, istesek de istemesek de, bizi böyle bir dünya görüşüne, sorunlarımızı çözmeye de bu görüşle uyum/u bir yöntemi benimsemeye götürmüştür. Toplumumuzun devrimci sınıf ve tabakaları yanında yer alışımızla, tam bağımsızlıkçı, emperyalizme düşman ve sömürünün karşısında bulunmamız bu nedenlerdedir. Derneğimiz bu niteliklerini koruyabildiği sürece ayakta. Ve bu niteliklerini yaşamının ayrılmaz bölümü olarak kabul ettiği sürece var olur.

Bütün bunları neden mi söylüyoruz? Son zamanlarda gerek kurulmuş ve gerekse kurulmakta olan partilerin, ilk girişimlerini derneğimizde başlatmak istemelerinden ötürü söylüyoruz. İlerici partilerimiz bilmelidirler ki yukarıda işaret ettiğimiz ilkelere rağmen, derneğimizin eylemi "Dernekler Yasası" ile sınırlıdır. Biz ne bir siyasi parti olabiliriz ve ne de herhangi bir siyasi parti ile açık-kapalı organik bir bağ kurabiliriz... Bunların hiçbirisi olmaz. Mevcut yasaların dışına düşmüş olacağımızdan dolayı olmaz.

Siyasi partiler karşısındaki bu tutumumuz, elbetteki "partiler üstü" bir tavrı benimsediğimiz anlamına gelmez. Tam tersine, yine yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, bizim yerimiz toplumumuzun devrimci sınıf ve tabakalarının ve onların örgütlerinin yanındadır. Fakat bizim, siyasi yönde tercihlerimizi belirtmemiz, tavrımızı takınmamız ancak genel yasaların, özellikle Anayasamızın vatandaşlara tanıdığı hak ve yetkilerin sınırları içinde kalır'. Biz, derneğimizi örgüt olarak siyasi tercihlerimiz doğrultusunda herhangi bir eyleme itemeyiz. Mevcut yasalarımız böyle bir girişime müsaade etmiyor. Aksi bir davranışın derneğimizin varlığını tehlikeye düşüreceğini bütün üyelerimiz bilmelidir. Belli sınıf ve tabakanın görüş, düşünce ve ideolojisini benimseyebilir, doğru görebiliriz. Bu doğrultuda tercihlerimiz de olabilir. Fakat biz, tercih hakkını kullanma yetkimizi, kişi olarak siyasi mücadele alanında kullanabiliriz. Dernek faaliyeti içinde kullanamayız. Bizim dernek olarak eylemimizi tüzüğümüzün maddeleri belirler. Birlik ve beraberliğimizi korumamız, dernek olarak ayakta kalabilmemiz, siyasi tercih hakkımızı kullanmaktaki yol ve yöntemimize bağlıdır.

Çok kısa olarak yaptığımız bu açıklamanın ışığı altında, siyasi partilerimize, bizim dernek çalışma/aramıza karışmamalarını; kongrelerimizde ve benzer çalışma alanlarımızda müdahaleci girişimlere arzu duymamalarını; böylesine çabaların bizleri zor durumlarda bırakacağını ve bu durumların kendilerine de kazanç getirmeyeceğini bilmelerini isteriz. TÖB-DER'in sendikal bir kuruluş olmadığını, hem sözü edilen partilerimize ve hem de heyecanlı üyelerimize hatırlatmakta fayda umduk."

Bu yazı üzerine de bu beş arkadaşımız kıyamet koparmışlardı. O zaman da: "Bülten'i toplayıp imha edelim." dediler. "Kendi çıkardığımız Bültenin sansür kurulu" gibi çalışmamızı istediler. Toplayıp imha etme kararı sonradan kendilerine de uygun gelmemiş olacak ki o karardan vazgeçerek, "Gelecek sayıdan itibaren, bültenin çıkacak her sayısında diğer fraksiyonların da birer yazısını koyalım." diye ısrar ettiler. Bu kararlarından onları döndürmek için saatiece dil döktüm; ama kararlarından dönmediler. Eğer Bülten'in her sayısında bir fraksiyonun yazısını koyarsak, giderek Bülten'i ve derneği politik görüşlerin kavga alanı haline getirirdik ki bu, hiç istemediğimiz bir durumdu.

Siyasal gruplar, demokratik kuruluşların içinden ellerini çekmedikleri sürece, hiçbir demokratik örgüt iç kavgalardan kurtulamaz. Ne acıdır ki siyasal partilerin ve grupların çoğu bu yanlışlığı bugün de yapıyor. Dernek ve sendikaların azımsanmayacak sayıdaki üyeleri de hâlâ aynı yanlışlığa çanak tutuyorlar.

Asıl çarpıklık, dernek ve sendikaların siyaset yapamamasından kaynaklanıyor halbuki. Ülkede bir avuç insan dışındaki herkese siyaseti yasaklarsanız olacağı budur. Üye, herhangi bir partiye girip siyaset yapamayınca, siyaseti,

bulunduğu kuruluşun içine taşıyor. O zaman da örgütlerin içinde kavga eksik olmuyor.

Arkadaşları razı edemeyince, istifa etmeye karar verdim. Başında bulunduğum örgütün, dış müdahalerie, arenaya dönüp yıkılmasına razı olamazdım. Şu istifa dilekçesini yazdım:

18.10.1974

TÖB-DER YÖNETİM KURULU BAŞKANLIĞINA/ ANKARA

18.10.1974 Günü Yönetim Kurulu toplantısında, biltenimizin 80. sayısında "Siyasi Partiler ve TÖB-DER" başlıklı yazının, "özde" yanlış olduğu, bunun yerine "özde" doğru olan bir yazının yayınlanması kararma varılmıştır. Arkasından, bu yazıların bundan sonraki bültenlerde de sürekli olması istenmiştir.

Örgütün Genel Başkanı olarak, sözü edilen yazı, tarafımdan, bir arkadaşımıza yazdırılarak, görüşüm alındıktan sonra yayınlanmıştır. Yazının doğru olduğuna bugün de aynen katılıyorum.

Örgütün geleceği bakımından bu yazının özüne ters düşecek başka bir yazının bültenimize konulmasından ve bunun devam ettirilmesinden ve bunun getireceği sakıncalardan ciddi olarak kuşku duyuyorum. Örgütü çeşitli siyasal kuruluşların kucacağına atabilecek tutum ve davranışların bundan böyle örgüt içerisinde yayılabileceği endişesi beni düşündürmektedir.

Öte yandan, şimdiye dek birlikte mücadele ettiğim arkadaşlarımı safdışı etmek, devrimci anlayışımın bağdaşmaz. Bu bakımdan devrimci kavgada çok önemli saydığım TÖB-DER'in Genel Başkanlığını, arkadaşların yanlış tutumu sürdükçe yürütemeyeceğim kanısına vardım.

Temmuz 1974 Genel Kurulundan beri, örgütü derleyip toparlayıcı çabalarım da olumlu bir sonuç vermedi. Bu nedenlerle Genel Başkanlıktan ve Merkez Yürütme Kurulu üyeliğinden çekiliyorum.

Başarı dilekçelerim ve saygılarımla.

Ali BOZKURT

İstifa dilekçesini bıraktıktan sonra doğruca evime gittim. Aradan iki saat geçmeden yanıma bir heyet geldi. İstifamı geri almam için ısrar ettiler. Durum aynen sürdürükçe tekrar dönmeyeceğimi söyledim. Onlar da: "Aynen senin dediğın gibi olacak. Senden sonra konuyu tekrar tartıştık. Senin düşüncelerinin doğru olduğu kanısına vardık. Bültende başka yazı falan yayınlanmayacak." dediler. Ben de istifamı geri alarak görevimin başına döndüm.

"Emperyalist Parmağı" yazısının yayınlanmasından sonra Merkez Yürütme Kurulumuz tamamen beş-dört ikiye ayrıldı. Olağanüstü Genel Kurula kadar da aynen kaldı. Artık huzurlu ve verimli çalışma ortamını kaybetmiştik.

O ayrılık, TÖB-DER'in yıkılmasını hazırlayan en önemli dönüşüm noktasıdır. Örgüt, sıkıyönetim tarafından kapatılıncaya kadar siyasal grupların ve de bazı siyasal partilerin tasallutundan kurtulamadı. En son, kapatılmadan önce de iki başlı oldu. Örgüt iki yerde kongre yaptı. İki Genel Başkan ve iki Yönetim Kurulu seçildi. Son Genel Başkan Yardımcısı İsmet Yalçınkaya'nın deyiimi ile, "Örgüt, sıkıyönetim kapatmadan önce çalışamaz hale gelmiş, sanki kapanmıştı."

Örgütü bu hale getirenler, siyasal grupların tutarsız, hırçın, ufuksuz davranışları ve politikalarıydı. Bunların yanında örgüt içerisindeki sempatizanların günahı da az değildi. Onlar da kendi meslek örgütlerini bırakmış, dışarıdaki örgütlerin gönüllü militanı olmuşlardı.

Bugün, öğretmen örgütlenmesinin dışında bulunmaktayım; ama bana gelen bilgilerden anladığım kadarıyla, siyasi gruplar bakımından öğretmen örgütünde durum pek içaçıcı değil. Bu kadar şeyi yaşadıktan ve bu kadar deneyimden sonra, hâlâ bu olumsuzluğun üstesinden gelemiyorsak çok yazık...

Dağıtımını durduğumuz 87 sayılı Bültenle ilgili olarak 88 sayılı Bülten'e şu açıklamayı koymak zorunda kaldık:

ZORUNLU BİR AÇIKLAMA

15.12.1974 günü çıkması ve Şubelerimize, abonelerimize dağıtılması gereken 87 sayılı TÖB-DER Haber Bülteni basılmış, ne var ki zorunlu nedenlerle Merkez Yürütme Kurulunun oy çokluğu kararı ile dağıtımı durdurulmuştur.

Bu uygulamanın açıklanmasını zorunlu görüyor ve okurlarımıza karşı da bir görev kabul ediyoruz.

İstanbul Şubemiz üyelerinden Ali Çiçekli'nin bültenimizde yayınlanmak üzere hazırlayıp gönderdiği "Empeyalist Parmağı" başlıklı yazı, yazı kurulumuzda incelenmiş ve gerekli görüldüğünden Merkez Yürütme Kuruluna getirilmiştir. Merkez Yürütme Kurulumuzun 12.12.1974 günlü toplantısında değerlendirilen yazı, sonuçta oylanmış ve oy çokluğu ile yayınlanması reddedilmiştir. İstişari olarak verilen kararda ret gerekçesi şu şekilde olmuştur:

1. Yazı, Türkiye devrimci hareketinde bilinen fraksiyonların birinin dışındaki tüm görüşlere çatmakta, yazı sahibinin benimsediği görüşün propogandasını içemektedir.

2. TÖB-DER, ilerici ve devrimci öğretmenlerin demokratik bir meslek örgütüdür. Demokratik meslek örgütümüzde, Türkiye devrimci hareketinde belirlenen her görüşte öğretmen vardır ve örgütümüzün birliğini, dirliğini ve sosyal mücadeledeki etkinliğini çoğunlukla bu nitelikteki üyelerimiz sağlamaktadır.

3. Yukarıdaki nitelikleri içeren örgütümüz, belli bir fraksiyonun propoganda aracı değildir. TÖB-DER'de belli bir fraksiyonu egemen kılmak ve bu doğrultuda mücadele vermek örgütümüzün parçalanmasına, birlik ve bütünlüğünün bozulmasına neden olacağı açıktır.

4. Ayrıca yazıda bir şubemizi hedef alan anlamlar bulunmakta, Kıbrıs konusuna bakış açısı da TÖB-DER'in Kıbrıs konusundaki yayınladığı bildiriye ters düşmektedir.

Merkez Yürütme Kurulunun yukarıdaki gerçeklerle verdiği istişari karar, aynı gün genel sekreter yardımcısı Burhanettin Biber tarafından, bültenimizin teknik işlerini yürüten Yönetim Müdürü Nazım Bayata'ya bildirilmiştir. Yönetim Müdürü Nazım

Bayata, kendisini TÖB-DER karar organlarının üstünde görerek bu yazıyı 87 sayılı Haber Bülteni'mize koymuştur.

Olağanüstü olarak toplanan Yürütme Kurulumuz, 19.12.1974 gün 38/1 sayılı, 25.12.1974 gün ve 39/8 sayılı kararlarıyla 87 sayılı Bültenin dağıtımını durdurularak imhasına; imha konusunun Yönetim Kuruluna götürülmesine; Bülten'in, Yönetim Kurulunun kararına dek depoda tutulmasına ve yine 19.12.1974 gün ve 38/5 sayılı kararlarla tüm bunlara yol açan Yönetim Müdürü Nazım Bayata'nın görevine son verilmesine oy çokluğu ile karar verildi.

Bu açıklamadan sonra, bu konu hakkındaki ilkelerimizi de kısaca açıklamayı yararlı buluyoruz:

1- İlike olarak örgüt organlarının kararlarını hiçe sayan bir anlayış karşısında alınan tavrın doğurduğu maddi zarar, aksi uygulamada örgüte getireceği huzursuzlukların, ayrıcalıkların yanında göze alınabilecek bir maddi zarardır.

2- Yazının "öz olarak doğruluğu" savı, Merkez Yürütme Kurulunca tartışılmış ve oy çokluğu ile böyle olmadığına karar verilmiştir. Örgütün yayın organı da bireylerin değil, örgütün sesini tabana iletme görevini üstlenmiştir.

3- Örgütün genel ilkelerine ters düşen yazılara yayın organında yer verilmemesi, "görüş ve düşüncelere sansür" niteliğini taşımaz. Bu, örgütün birliğini, dirliğini korumak için alınması zorunlu bir önlemdir. Ayrıca Türkiye'de bugün her görüşün kamuoyu ile iletişimini sağlayan yayın organları vardır. Bu yayın organları üyelerimiz tarafından da izlenmektedir.

4- TÖB-DER, kökeni ve çıkarlarından ötürü emekçi kitlelerin safında olmak zorunda olan öğretmenlerden oluşan, demokratik bir meslek örgütüdür.

Örgütümüz içinde ayrı görüşlerde olan, ayrı fraksiyonlara ilgi duyan üyelerimiz olabilir ve bu doğaldır.

Bu gerçek bilindiğine göre, belli bir görüşü savunup, başka görüşlere kesin karşı tavrı almak, örgütümüz açısından yanlış olur. Sarsıntılara, giderek bölünmelere yol açar.

Tüm endişemiz kişisel görüş ve tavırların örgüte egemen kılınmamasıdır. Demokratik bir meslek örgütü olduğumuz gerçeği, tavrı ve davranışlarımızın çıkış noktası olmalıdır.

Karşı olduğumuz tavrı, kişilerin kendilerini örgütün üstünde görmeleri ve kişisel görüşlerini örgüte egemen kılmaya kalkışmalarıdır.

Amacımız halkımızın devrimci mücadelesinde demokratik bir meslek örgütü olarak yerimizi korumak, bu mücadele içerisinde öğretmenin demokratik, özlük ve mesleki sorunlarına çözüm getirmektir.

Bu amaca erişmek için de örgütümüzü devrimci, demokratik bir meslek örgütü olarak yaşatmayı, güçlendirmeyi ve örgütümüzün birliğini ve bütünlüğünü bozmaya, parçalamaya, örgütümüze bir fraksiyonu egemen kılmaya yönelik her tavrın karşısında olmayı temel bir görev sayıyoruz.

Merkez Yürütme Kurulu

(Karar metni, 1.1.1975 tarih ve 88 sayılı TÖB-DER Bülteni'nden, birkaç noktalama imi dışında, aynen alınmıştır.)

Bu yazı için beş kişinin oy çokluğu ile 88. sayıda yayınlanma kararı alınca, Merkez Yürütme Kurulunun diğer dört üyesi, bu konu ile ilgili kararların ve karşı oy yazılarının da aynen yayınlanmasını istediler. 0 kararlarla karşı oy yazılarının yayınlanması da kararlaştırıldı.

87 Sayılı Bülten'imizin Yayınlanmaması ile ilgili Yürütme Kurulu Kararları:

Karar: 38

1- 15.12.1974 gün ve 87 sayılı TÖB-DER Bülteni'nde, Ali Çiçekli imzasıyla yazılmış ve "Emperyalist Parmağı" başlığı adını taşıyan yazı, Merkez Yürütme Kurulunun 12.12.1974 günlük toplantısında okunmuş ve Ali Bozkurt, Sabri Keskin, İlhan Alkan ve Fevzi Çimen'in muhalefeti ile yayınlanmamasına dair verilmiş

olan istişari karara ve bu kararın, Genel Sekreter Yardımcısı Burhan Biber'in Yönetim Müdürü Nazım Bayata'ya tebliğine rağmen yayınlanmış olması nedeniyle söz konusu derginin dağıtımının durdurulmasına ve imha edilmesine,

3- İmhasına karar verilen 15.12.1974 gün ve 87 sayılı Bülten'in basımından ve imhasından doğan zararın saptanmasına, Genel Sayman Avni Aytan'ın bu konuda görevlendirilmesine ve sorumluların saptanarak gerekli işlemin yapılmasına,

4- İlhan Alkan'ın, Nazım Bayata'nın görevine gerekli soruşturma yapılarak ifadesinin alınmasından sonra son verilmesi hakkındaki önerisinin oy çokluğu ile reddine,

5- Cemil Çakır'ın, Nazım Bayata'nın savunmasına gerek olmadan görevine son verilmesi hakkındaki önerisinin oy çokluğu ile kabulüne, yasal haklarının kendisine verilmesine,

Karar verildi.

KARŞI OY GEREKÇEMİZ:

Bültenimizin kararın birinci maddesi ile sözü edilen sayısında Ali Çiçekli'nin imzası ile çıkan "Emperyalist Parmağı"adlı yazıdan dolayı bültenin dağıtılmayıp imha edilmesine karşıyız. Şöyleki:

1 - Yazı, özden doğrudur ve belirli bir imza ile çıkmaktadır.

2. Demokratik kurallara uyması gereken bir örgütün, düşünce ve görüşlere sansür niteliğindeki uygulamalarla yayın engeli koymasını anti-demokratik buluyoruz.

3. Yazıların doğru veya yanlışlığını ancak örgütün temelini oluşturan öğretmenlerin okuyup değerlendirmeleri belirler. Bu bakımdan da onlara yazıları okuma olanağı ancak yayınla sağlanabilir.

4. Bülten imha edilmekle örgüt ayrıca maddi zarara da uğramaktadır. Bunu da doğru bulmuyoruz.

1. Yukarıdaki Merkez Yürütme Kurulunun 4.maddesindeki İlhan Alkan'ın önerisine ilişkin red kararına da karşı oydayız.

Ali Bozkurt İlhan Alkan Fevzi Çimen Sabrı Keskin

Karar: 39

7- Ali Çiçekli'nin yazmış olduğu "Emperyalist Parmağı" adlı yazı çıkarılmak suretiyle, 87 sayılı Bülten'deki yazının ekleri ile birlikte ve 87 sayılı Bülten'in dağıtımının gecikme nedenini içeren bir açıklama ile birlikte 87-88 sayılı tek Bülten halinde yeniden bastırılmasına,

8- Şaban Sezen'in, "depoya kaldırılmış olan 87 sayılı Bülten'in imhası konusunun Yönetim Kurulu gündemine alınması" konusundaki önerisinin kabulüne,

9- İlhan Alkan'ın, 19.12.1974 tarih ve 38 sayılı kararla imhasına karar verilen Bülten'in, Nazım Bayata'nın dilekçesine uyularak, "Yetkili karar organlarının kararına kadar imhadan vazgeçilerek, depolanmasını öneririm." biçimindeki önerisinin reddine,

Oy çokluğu ile karar verildi.

Karşı oy gerekçemiz:

1- Kararın 7. Maddesinde, 87-88 sayılı Bültenlerin Ali Çiçekli'nin "Emperyalist Parmağı" isimli yazısından dolayı yeniden bastırılması ve sözü edilen yazının çıkarılarak, yerine bir açıklama koyması kararının demokratik kurallara uyabilmesi için bu açıklamaya karşı oy kullanan Merkez Yürütme kurulu üyelerinin de muhalefet gerekçelerinin aynı Bülten'e konması gerekir. Aksine bir davranış, örgütün Merkez Yürütme Kurulundaki bir hizbin organı, Bülten'in de bu hizbin yayın aracı durumuna gelmesi sonucunu doğurur.

2- Bu kararın 9,8 maddelerinin karşılaştırılması Merkez Yürütme Kurulunda kararların hangi duygusal ölçülerle alındığının açık bir örneğidir.

3- "Emperyalist Parmağı" adlı yazının 87 sayılı Bülten'e konulmasında asıl sorumlunun Yazı İşleri Müdürü Musa Uysal olduğu, anılan kişi de bu sorumluluğu bir dilekçe ile belirttiği halde, bu nokta üzerinde hiç durulmayıp tasfiye amacıyla ve duygusal ölçülerle işine son verme inadında direnilmesini de doğru bulmuyoruz.

Ali Bozkurt Fevzi Çimen Sabrı Keskin İlhan Alkan

(Karar metinleri ve karşı oy gerekçeleri, madde sıralamalarındaki eksiklik ve karışıklıklar, anlatım kusurları, 1.1.1975 tarih ve 88 sayılı TÖB-DER Bülteni'nden -birkaç noktalama imi dışında- aynen aktarılmıştır.)

Bugün de, Nazım Bayata'nın yaptığı hatanın, onu aç bırakmak için "yeterli ve geçerli" (!) bir neden olmadığını düşünüyorum. Aslında bu olayı hiç unutmuyorum. Nazım'ı her gördüğümde işten çıkarılmasına karşı çıktığım halde gene de üzülmeden kendimi alamıyorum. Ona karşı hep suçluluk duyuyorum.

Sonuç ne olursa olsun yapılanlar güzel değildi. Bundan böyle düzeleceği yolunda da umut vermiyordu. Genel Merkezde yapılanlar Bülten aracılığı ile üye tabanımıza da duyurulmuştu. Artık ikiye ayrılan Merkez Yürütme Kurulunun bir arada ve verimli çalışması olanaksızdı. Çünkü taraflar, dediklerinin içeriğine bakmadan birbirlerine karşı çıkıyorlardı.

Merkez Yürütme kurulu'nun 39 sayılı kararının 8-9. maddeleri dikkatlice incelenirse her iki maddede de aynı şeyler istendiği halde maddeler birleştirilerek kabul edileceğine, azınlık olan tarafın önerisi, sırf onlardan geldiği için reddediliyordu. Halbuki bu maddelerin birleştirilerek oylanması üzerinde çok ısrar etmişim; ama belliydi ki taraflar kendi partileri ya da fraksiyonlarına mesaj gönderiyorlardı.

Bu ekibin örgütün başında kalmasının yarardan çok zarar getireceğinden "Olağanüstü Genel Kurul" istedim.

15 - 16 ŞUBAT OLAYLARI

Şubat 1975 tarihine geldiğimizde Ecevit Hükümeti istifa etmiş, yerine güvenoyu alamamış "Sadî İrmak Hükümeti" gelmişti. Sadi İrmak Kabinesi, TBMM'de 226 güvenoyu yerine sadece 17 oy alabilmişti. Yeni hükümet kuruluncaya kadar Sadi İrmak Hükümeti görev yapacaktı. Yeni hükümetin de ne zaman kurulacağı belli değildi. Çünkü TBMM'de bulunan partilerden hiçbirinin tek başına hükümeti kuracak kadar milletvekili yoktu.

Koalisyon kültürü de henüz gelişmediğinden, siyasal parti önderleri bir araya gelip anlaşamıyorlardı

İktidar boşluğundan yararlanan faşist odaklar ve şeriat özlemcileri, ülkenin her yerinde öğretmenlerimize karşı saldırı kampanyası başlatmışlardı sanki Hayat pahalılığı da çekilemez duruma gelmişti. Orgut olarak olanlara kayıtsız kalamazdık. Durum dayanacak gibi değildi. Demokratik bazı eylemler yapma kararı almak için Genel Yönetim kurulunu toplantıya çağırdık. Neler yapılabileceği konusunda Merkez Yürütme Kurulunda bazı on çalışmalar yaptık, ama 4 e 5 bölünmüşlüğü burada da karşımıza çıktı.

Beş kişilik grup, oldukça sert eylemler yapılmasını istiyorlar, "Butun şubelerimizde kapalı salon toplantısı merkezi en az yirmi ilde de protesto mitingi ve yuruyuşu yapalım diyorlardı. Dörtlü grup ise "O kadar geniş eylemleri denetleyenleyiz Saldırılan önlemek olanaksız olabilir, insanlar ölebilir. Bu sorumluluğu taşımaya gücümüz yetmez. Biz, merkezi yirmi kadar ilde kapalı salon toplantısı, uç büyük ilden (istanbul, Ankara, izmir) birisinde de miting ve yuruyuş yapalım diyordu. Fakat çoğu zaman olduğu gibi anlaşmaya varamadık. Genel Yönetim Kurulumuzu toplantıya çağırdık. Genel kuruldan sonra en yetkili kurulumuz o olduğu için onun kararına gereksinme vardı.

Genel Yönetim Kurulumuz toplandı. Uzun tartışmalardan sonra 67 ilde kapalı salon toplantısı, istanbul ve izmir de de miting ve yuruyuş kararı aldı. Aslında bu kadarının bile fazla olduğunu düşünüyordum. Birçok arkadaşımız da böyle düşünüyorlardı, ama tüm çabalarımıza karşın Genel Yönetim Kurulundan böyle bir karar çıkmıştı ve hepimiz o karara uymak zorundaydık.

Alınan kararları bir basın toplantısıyla kamuoyuna duyurdum. Basın toplantısında, bu eylemleri yapmamızın nedenleri konusunda uzun açıklamalar yaptım. Basın toplantısını şöyle bitirdim:

"Geçim koşulları, tüm halkımız gibi öğretmenlerimizin de belini bükmuştur. Katsayının 7 olarak saptandığı yıllerdeki kamu personelinin alım gücünü koruyabilmesi için bu koşullarda Devlet Planlama Teşkilatının 15 olarak önerdiği katsayının 9 olarak meclise sunulması gülünçtür ve devleti halka hizmet

edemez duruma getirmenin bir uygulamasıdır. Aslında kamu personelinin ekonomik sorunlarını, katsayı yükseltmesiyle çözenin bu düzende olanağı yoktur. Emperyalizm ülkemizden kovulmadıkça, sömürü kalkmadıkça, vergi adaleti sağlanmadıkça, piyasa kontrol edilmedikçe, kısacası emekçi sınıf ve tabakalar iktidara ağırlığını koymadıkça, değil kamu personelinin hiç kimseyi insan gibi yaşam düzeyine ulaştırmanın olanağı yoktur.

Basında, radyo ve televizyonda öğretmenlerden yana olduklarını söyleyenler, yine öğretmenleri oyalama yarışına başlamışlardır. Öğretmenlerimiz son 30 yıldan beri kendilerinin sorunlarına doğru olarak eğilen, onları oyalamayan tek iktidar görmemişlerdir. Öğretmenlerden taraf gözükmeye çalışan iktidarlara bile onlara boş vaatten öte birşey getirmemişlerdir. Ve bu bütün öğretmenler tarafından bilinmektedir.

657 sayılı Personel Yasası, son kez ele alınırken 80 binden fazla üyesi, 575 şubesi olan öğretmenlerin tek devrimci örgütü TÖB-DER olarak, yıllardan beri gittikçe ağırlaşan sorunların çözümünü sorumlulardan istedik. Sorumlular, yüz binlerin sesine kulak verecekleri yerde karşımıza kıyımlarla, asılsız suçlamalarla, (hep lehimize sonuçlanan) mahkemelerle çıktılar. Ama dertler büyüdükçe büyüdü; sıkıntılar, doymak bilmez sömürü uygulamalarının doğurduğu acılar, tüm emekçilerle birlikte bizim de dayanma gücümüzü zorlamaya başladı. İsteklerimizde direneceğiz. Gene demokratik yollardan sorumluları uyaracağız. Bu amaçla 15 Şubatta, 67 ilimizin hepsinde toplantılar düzenledik. İstanbul'da, İzmir'de sessiz yürüyüş yapacağız. Bu eylemlerin ilgilileri uyaracağını umuyoruz, bekliyoruz.

Bizi, yemeden içmeden, örtünmeden, barınmadan yaşayabilmek gibi doğadışı, fizikdışı, çağdışı koşulların içinde tutup verimli çalışmamızı bekliyorlar. Bu koşullarda çalışan memurlardan iş beklenebilir mi? Artık hiçbir aldatmaca, memurlarımızın ve bu arada bizim içinde bulunduğumuz utanç verici gerçeği dünyanın gözünden saklayamayacaktır. Bizleri oyalamaya son verilsin. Yoksa dernek kurma hakları olmayanların bile dolaylı-dolaysız eyleme geçtikleri günümüzde, devrimci geleneği olan öğretmenlerimizin hangi yollara başvuracakları kestirilemez. Bütün bunların sorumluluğu da öğretmenleri yıllar yılı oyalayıp duranların olur. "

Bütün illerde valiliklere başvurarak gerekli izinleri aldık. Yalnız İstanbul Sıkıyönetim Kumandanlığı miting ve yürüyüş iznini vermedi. Örgüt olarak hazırlıklara başladık.

Eylem günleri yaklaştıkça dedikodular da artmaya başladı. Biz aldığımız olumsuz duyumları illerin valilerine bildirerek toplantılarımızın faşist saldırganlardan korunması için gereken önlemlerin vaktinde alınmasını istiyorduk.

Bir gün, Milli Eğitim Bakanı Prof. Sefa Reisoğlu bana telefon ederek görüşme talebinde bulundu. Görüşme yerini birlikte kararlaştırdık. Görüşme TBMM'de, olacaktı. Öğle yemeğini birlikte yiyecek ve sorunlarımızı konuşacaktık. Bakan öyle rica etmiş, ben de kabul etmiştim. Bakan: "Hangi saati uygun bulursanız arabam sizi alsın." dedi. Teşekkür edip taksi ile gideceğimi söyledim.

Sözleştiğimiz saatte Meclise gittim. Bakan, Meclis lokantasında bir masada beni bekliyordu. Hoş beşten sonra yemeklerimizi söyledik ve sohbeğe başladık. Bakan, kendi hükümetlerinin gerçek hükümet sayılmayacağını, güvenoyu alamamış bir hükümetin etkin hiçbir şey yapamayacağını, onun için de bizim bazı haklı taleplerimizin bile çözülemediğini söyleyerek sözü asıl konuya getirdi: "15 Şubat eylemlerini erteleseyiz, yahut kaldırsanız nasıl olur? İçişleri Bakanlığı toplantılara saldırı konusunda birçok istihbarat almış." dedi.

Eylem kararının Genel Yönetim Kurulu tarafından alındığını, kurulun eylemler konusunda karar alması için yeniden toplanması gerektiğini, bunun da uzun zaman alacağını, söyledim. Ayrıca saldırılar olacağını hesap ederek, İçişleri Bakanlığında izin aldığımızı; toplantılarımızı koruyamayacaksa, bakanlığın bu izinleri iptal etmesi gerektiğini söyledim.

Sefa Bey'den ayrıldıktan sonra hemen Merkez Yürütme Kurulunu topladım. Konuyu orada da tartıştık. Yeni bir karar almak için Genel Yönetim Kurulunu toplamaya gerek duymadık.

Milli Eğitim Bakanından bir ya da iki gün sonra İçişleri Bakanı, rahmetli Mukadder Öztekin beni aradı. Öğleden sonra, sınıfta ders işlerken, okul müdürümüz Şükrü Bey sınıfa gelerek, "Hele çabuk gel, neyse bilmiyorum; ama İçişleri Bakanı seni arıyor." dedi heyecanla. Telefonu aldım; Mukadder Öztekin,

hal hatır sorduktan sonra eylemleri mutlaka kaldırmamızı, aksi halde olacaklardan benim sorumlu olacağımı söyledi.

Anlaşılan, Milli Eğitim Bakanı Sefa Reisoğlu ile görüşmüştü. Bakana: "Eğer tehlike söylediğiniz gibi büyükse niçin verdiğiniz izinleri iptal etmiyorsunuz? Biz sizden izin aldık ki toplantılarımıza karşı yapılacak saldırılan önleyesiniz. Eğer emniyet güçlerinin kumandası bende olsa, dediğiniz gibi yapılacak saldırılardan meydana gelecek olayların sorumlusu ben olabilirdim. Kolluk güçlerinin yönetimi sizde; eğer saldırıları önleyemeyecekseniz' baştan da dediğim gibi toplantı izinlerini iptal edin. Yoksa biz toplantılarımızı yapacağız." dedim.

15 Şubat yaklaştıkça uykularım kaçıyordu; ama yapacak da bir şey yoktu. Kurullarımızı ikna edip daha iyi denetleyebileceğimiz eylemler için karar alamamıştık. Bazı arkadaşlarımızı "ille de eylem" isterisi tutmuştu sanki. Bazılarının fraksiyonları, "eylem" diyorlardı da başka bir şey demiyorlardı. Hatta bazı fraksiyonlar grev yapmamız gerektiğini söylüyorlardı. 1969 boykotunu da ısıtıp ısıtıp önümüze sürüyorlardı! Kimse 1969 ile günümüzün koşullarını hesap edemiyordu.

Nihayet 15 Şubat geldi; saat 11.00'den itibaren, taşradan olay haberleri de gelmeğe başladı. Bizim "eylemci" arkadaşlarımızı da korku sarmış ve pişmanlık duymaya başlamışlardı. Ne çare ki bir kere ok yaydan çıkmıştı. O gün öğleden sonra basına gereken bilgileri verdim. Bazı şehirlerden henüz hiç haber alamamıştık Tokat'ta, Malatya'da ve Muş'ta kotu" şeylerin haberleri geliyordu. Basına, ertesi gün daha detaylı açıklama yapacağımı belirtip toplantı solonundan ayrılarak Genel Merkeze, büroma döndüm.

16 Şubat'taki Basın Toplantısı:

TÖB-DER olarak, 15 Şubat 1975 günü, 67 ilimizde öğretmenlerin özlük sorunlarını kamuoyuna duyurmak, pahalılık ve faşizan baskıları protesto ve sendikal haklarımızı almak amacıyla kapalı salon toplantıları, 16 Şubat 1975 günü de İstanbul ve İzmir'de sessiz yürüyüşler düzenlemiştik. İstanbul yürüyüşümüz Sıkıyönetim Komutanlığının izin vermemesi sonucu iptal edilmişti.

Toplantılarımızın bir kısmına faşistler tarafından saldırı yapıldı. Olayların, bize ulaşan bilgilere göre bilançosunu aşağıda sunacağız. Bu bilgileri sunmadan önce saldırıların neden ve kimler tarafından yapıldığını kısaca açıklamak gerektiği inancındayız.

Aylardan beri ülkemizde bir cadı kazanı kaynatılmak isteniyor. İzinli toplantılar, yürüyüşler basılıyor: Öğrenciler, işçiler kurşunlanıyor. Okullara, dernek binalarına, sendikalara, öğretmenlerin evlerine baskınlar yapılıyor. Bütün bunları yaratanların "komando" denilen faşist sürüler olduğu aylardır basında yazılıp duruyor. Bu olayların görülen yüzüdür. Bir de bunun görünmeyen asıl yüzü vardır. O da tüm bunların asıl tertipçilerinin başkaları olduğudur.

Ülkemizde demokrasiden ve demokratik rejimden korkan, böyle bir ortamda temsil ettikleri sınıfların sömürü düzenini artık sürdüremeyeceklerine inanan güçler vardır. Bu güçler, olaylar yaratarak, ülkemizi bir anarşi ortamına sürükleyerek demokratik düzeni engellemek istemektedirler. Tertiplerin ve saldırıların temeldeki nedeni budur.

Bunlar, herkesin basından izlediği gibi komandoların toplantılarına giderek sırtlarını sıvazlayanlar, komando kamplarını paralarıyla destekleyenler ve bu gençleri araç ederek milyonlarına milyon katmak isteyenlerdir. Komando denilen faşist taslakları, aslında zavallı birer piyondurlar. Fakir fukaranın kandırılmış çocuklarıdır. Çünkü kendine komando diyenlerin içerisinde bir fabrikatör, bir ağa, bir tüccar, bir ithalatçı-ihracatçı çocuğu göremezsiniz. Bunların ana-babaları olan halkımız da onları okullara komando olsun, adam öldürsün ve yağma yapsın diye göndermiyorlar. İşin garibi bu çocukların da ana-babaları pahalılığın, yoksulluğun, faşizmin ve sömürünün ezdiği insanlardır.

Bunlar, açıkça devlete karşı başkaldırma hareketleridir. Çünkü, yasalara uygun olarak yapmakta olduğumuz izinli toplantılar sırasında hem toplantılarımızın, hem toplantılara katılan halkımızın ve üyelerimizin mal ve can güvenliğini sağlamakla devlet güçlerinin görevli olduğunu çok iyi bilirler ve bunu bilerek saldırmışlardır.

Saldırlara "karşılıklı çatışmalar, halkın galeyani" demek eğer kasıtlı değilse, gaflettir ve halkımıza iftiradır. Bütün teşviklere, yalan ve kışkırtmalara rağmen halkımızdan yüzbinlerce kişi toplantılarımıza katılmış ve yanımızda yerini almıştır. Onlara şükran borçluyuz.

Tokat'ta yüzlerce komandonun toplantı salonunu kuşattığının ve bunların hiçbirinin Tokatlı olmadığını görgü tanıkları vardır. Bunlar gördüklerini basına anlatmışlardır. Amasya'da, dışarıdan gelen komandoların İmam Hatip Okulunda yedirilip-içirilerek ağırlandıkları, gece konuk edildikleri herkesçe bilinmektedir. Muş'ta günlerce önce toplantı yapılmayacağı açıklandığı halde saldırının yapıldığı, yetkililerce önlenmediği ve hatta güvenliği sağlamakla görevli bazı kişilerce kışkırtıldığı yaygın olara'-söylenmektedir.

Toplantılarımız, devletin günlerce önce verdiği izinlere dayanılarak ve devlete güvenilerek yapılmıştır. İzin belgeleri elimizdedir; ancak güvenlik kuvvetlerinin olayları önleyecek yeterli tedbirleri almadıkları da açıkça görülmüştür. Bununla beraber bu kez saldırganlar suçüstü yakalanmışlardır.

Bize gelince, örgüt olarak yasal ve demokratik tüm haklarımızı kullanacağız. Saldırganlar ve onların arkasındakiler bunu böylece bilmelidirler.

15 Şubat 1975 günü olaylı geçen toplantılarımıza ilişkin olarak bize ulaşan bilgilerle ilgililer önündeki girişimlerimizin dökümü aşağıdadır:

TOKAT:

Saat 13.30: TÖB-DER Şube Başkanı Hasan Basri Bişkin'in telefonla verdiği ilk haber: "Toplantının yapıldığı Bulvar Sınaması sarıldı. Camlar kırıldı. Dışarıda patlamalar oluyor. Can güvenliğimiz tehlikededir. Başbakan mecliste olduğu için konuşma olanağımız olmadı. Gerekli girişimleri yapın." Metin olmaları, tahriklere kapı/mamaları, yasadışına çıkacak yanlışlıklar yapmamaları, gerekli girişimlerin yapılacağı söylendi.

Saat 13.35: İçişleri Bakanlığı Özel Kalem Müdürüne durum anlatıldı.

Saat 13.40: Tokat Emniyet Müdürlüğü telefonla arandı. 13.50'de Hüseyin isminde bir polis memuru, "Tedbirler alındı. Amasya'dan askeri birlikler çağırıldı. " dedi.

Saat 14.00: İçişleri Bakanlığı Özel Kalem Müdürü telefonla, "Sinema çevresi polis, jandarma ve Amasya'dan gelen askeri birliklerle sarıldı. Gerekli tedbirler alındı. Tek tük patlamalar oluyormuş. " dedi.

Saat 14.10: Durum Cumhurbaşkanına, Başbakana, İçişleri Bakanlığına yıldırım tellerle bildirildi. Tedbir istendi.

Saat 14.25: Tokat Bulvar Sineması Yıldırım telefonla arandı.Saat 14.40'ta PTT, sinemanın cevap vermediğini söyledi.

Saat 15.00: Tokat Emniyet Müdürü yıldırım telefonla arandı. 15.05'te Emniyet Müdürlüğü, "Bu konuda bilgi verme yetkimiz yok. Valiyi bağılatıyoruz. " dedi. Vali: "Son derece gergin bir atmosfer var. Önlemleri aldık. Amasya'dan askeri birlikler daha gelmedi. Olay olmaması için gayret ediyoruz. "

Saat:18.30: İçişleri Bakanlığı Özel Kalem Müdürlüğünden alınan bilgi: "Öğretmenlerden yaralı ve ölü yok. Emniyet Müdürü ile bir polis yaralı. "

Saat:22.35: Tokat Emniyet Müdürlüğünden telefonla alınan bilgi: "Saat 20.00'den sonra da olaylar devam etti. CHP binası tahrip edildi. Sopa, zincir, taşlarla İlköğretmen Okulu'na tecavüz edildi. Öğretmen Okulu sekiz gün tatil edildi. Öğretmenler muhasaradan kurtarıldı. Gece sokağa çıkmak yasaklandı. "

TURHAL'DAN GELEN BİLGİYE İLİŞKİN...

Saat: 11.15: TÖB-DER Tokat Şubesi Başkanı Hasan Basri Bişkin, Turhal'dan telefonla:

1- Olay önceden Milliyetçi Cephe tarafından düzenlendi, kanısı yaygın.

2- Saldırganlar sinemanın camları ve yan kapılarını kırdı. Benzini! paçavralarla sinema yakılmak istendi. Amasya'dan

askeri birliklerin gelmesi sinema binasındaki binlerce insanın ölmesini önledi.

3- Vali ve güvenlik kuvvetleri olaya seyirci kaldılar. Tahrip, Valinin ve Emniyet Müdürünün işi sıkıya almasıyla

önlenebilirdi, kanısındayız.

4- Öğretmenler, salonda 11 saat kapalı kalmıştır. Dışarda silahlar patlatılmıştır.

5- Zile'de öğretmenlerin evleri saldırganlarca sarılmış, halktan tepki görmeleri üzerine saldırganlar dağılmak zorunda kalmışlardır.

6- Tokat'ta CHP il Merkezi, ilerici tanınan bazı kimselerin evleri ve işyerleri tahrip ve yağma edilmiştir.

7- Hamza Dalgı adında bir gencin taşlarla burnu parçalanmıştır.

8- Saldırganlar daha çok çocuklardan oluşan bir guruba, "Katil Ecevit, Başbuğ Türkeş, Solcular Moskova'ya, Bulvar

Sineması yakılsın, Kelle isteriz... " sloganlarıyla saldırıya geçmişlerdir.

9- Turhal'ın Dere köyünde, öğretmen Yaşar Kabakçı ile Şeref Tosun'un evleri yakılmak istenmiştir. Saldırganlar,

"Bugün öldürmedik, elimizde hepinizin listesi var. Bu listede olan solcuların tümünü öldüreceğiz. " Diyerek öğretmenleri tehdit etmişlerdir.

10- Saldırganlara güvenlik mensupları çok nazik, gülerek, hoşgörüyle davranmışlardır.

TOKAT'TAN GELEN BİLGİLERE EK:

11- Bulvar Sineması sahibinin arabası, güvenlik görevlilerinin gözleri önünde yakılmıştır. Yangını söndürmeye gelen itfaiye, yanan arabaya yaklaştırılmamıştır. Arabanın yanmasını sağlayanlardan olduğu sanılan kişilerle itfaiyeciler arabadaki yangın sürüp giderken birbirlerini alkışlamışlardır.

12- Zaman zaman, polis kordonu saldırganlarca yarıp, öğretmenlerin mahsur kaldığı sinema salonuna taşlarla saldırıldı.

Polis bu saldırılara tamamen seyirci kaldı, önleyici bir etkinliği olmadı.

13- "Etmeyin, yazıktır." diyen herkes saldırganlarca dövülmüştür.

14- Tokat Öğretmen Okulu öğrencilerine saldırılmış ve öğrenciler dövülmüştür.

15- TÖB-DER üyesi olmayan İmam Hatip Okulu öğretmeni Fikri, "Vurun solcuya!" bağırışlarıyla linç edilmiş, öldüğü sanılarak bırakılıp kaçılmış, ölmediğini anlayan saldırganlar yeniden öğretmenin başına çullanmışlar; ancak bu sırada polisler öğretmeni saldırganların elinden zorla kurtarabilmiştir. Öğretmen koma halinde hastaneye kaldırılmıştır.

16- Öğretmen Okulu'ndan sonra Ticaret Lisesi de 10 gün kapatılmıştır.

17- Olaylardan sonra Tokat'ta gece sokağa çıkma yasağı konuldu.

18- Olaylarda saldırıya uğrayan yerler: TÖB- DER binası, CHP İl Merkezi, CHP İl Başkanı Metin Somuncu'nun avukatlık binası; Avukat Kenan Süzer, Avukat Ömer Dedeoğlu'nun yazıhaneleri; Şekerci Osman Ankaralı'nın evi ve işyeri, Diş Doktoru Enver Sıldıroğlu evi, Ay gaz bayileri Ali Ankaralı ve Burhan Yoğurtçuoğlu işyerleri, Turhan Özuduru'nun Ülkü Kitabevi, Karahan Özuduru'nun Işık Kitabevi, Kunduracı İhsan'in mağazası, Besi Gıda Pazarı, TÖB-DER Tokat Şubesi Başkanının evi, Ticaret Lisesi'nden TÖB-DER üyesi iki öğretmenin evleri... Bu anılan yerlerin birçoğu tahrip edilmiş, birçokları da yağma edilmiştir.

19- Saldırıda daha çok patlayıcı silahlar kullanıldığı, sık sık işitilen silah seslerinden dolayı herkesçe bilinmektedir.

20- Bütün bu tahrip ve yağmalara, kışkırtılan çocukların bir çoğuna para verilerek taşlanacak yerlerin yakınına taş taşıtıldığı da görülmüştür. Küçük çocukların ellerindeki sepetlerle taş taşırken: "Bu taşı falana götürmeyelim, çünkü o az para veriyor. Filana götürelim o daha çok para veriyor." dediklerini işitenler vardır.

Çocuklara taş sopa taşıtarak, köylerden adam toplayarak, halkımızın kutsal inançlarını kışkırtmalarına araç olarak kullananlar, saldırganları etkin biçimde kışkırtanların birçoğu halk ve öğretmenlerimizce saptanmıştır. Bunlar ayrıca açıklanacaktır.

GÖLBAŞI:

Saat 22.15: Besni'den telefonla Öğretmen Okulu'nda görevli bir öğretmenden alınan bilgiye göre: "Gölbaşı olaylarını birkaç serseri başlatıyor. Kalabalık, merak etkisiyle artıyor. Olayları önlemek için gelen Jandarma teğmeni, saldırganları durduracağı yerde, "Yürüyün aslanlarım!" diyerek, askerleri öğretmenlerin üzerine hücum ettiriyor.

Bu birkaç serseri, öğle namazından çıkan halka, 'Solcular toplandı, camilerimizi bombalayacaklar!' diye halkı kışkırtıyorlar. Kendilerine katılanlardan bir kısmıyla toplantının yapıldığı kahveye saldırıyorlar. Halktan ve öğretmenlerden yaralananlar oluyor. Yarası ağır olan Besni'nin bir köyünde öğretmen Veli adında bir arkadaş Gaziantep Hastanesi'ne kaldırılıyor. Toplantının yapıldığı kahve, TÖB-DER binası ve çok sayıda dükkan tahrip ediliyor. Halktan birçoğu öğretmenlerden yana çıkıyor; ama saldırganları önleyemiyorlar. "

Alınan bu haber üstüne, Gölbaşı Kaymakamı arandı. Kaymakam telefonla, "Hiçbir olay yoktur. Toplantı başladığı gibi bitmiştir. Öğretmenlerimiz tahriklere kapılmamıştır. " yanıtını verince, kendisine: "Aldığımız habere göre, olaylar olmuş; bir öğretmen ağır yaralıymış, Antep Hastanesi'ne kaldırılmış." denilince, Kaymakam: "Haaa, evet; öğretmen ağır yaralıdır. Hastaneye yatırılmıştır. " deyince, Kaymakamın olayla ilgili olarak doğru bilgi vermediği kanısına vardık. Çünkü buradaki toplantının saldırganlar nedeniyle yapılmadığını da daha önce öğrenmiştik.

Saat 10.50: Gölbaşı şubemiz başkanıyla telefon görüşmesi: "Toplantıda bulunanlar beş saat kuşatmada kaldı. Salon tümünden harap edildi. Gölbaşı Lisesi Öğretmeni Mehmet Tekdemir'in evi saldırganlar eliyle tahrip edildi. O sırada evde bulunan Osman Hatiboğlu, Yusuf Şimşek, Nurettin Canikli, Mehmet Tekdemir, kadınlar tarafından kaçırılıp canları kurtarılıyor. Öğretmen Durdu İleri Gözlübaşı, balta ile yaralanıyor. Bir şoför kanından, Veli

isimli bir şoför de sol boşluğundan muştayla, beş altı kişi de taşlarla kafalarından yaralanıyorlar. Şube lokali tamamen tahrip ediliyor. Halkın, "Yapmayın, etmeyin!" demesi tahribi önleyemiyor. Yaralılara ilk müdahaleyi yapan doktor İbrahim Şahin'in muayenehanesi taşa tutulup tahrip ediliyor. Fatih Özen'in eczanesi ile Fevzi Doğan adında suçsuz bir vatandaşın kitabevi de tahrip ediliyor. Kaymakam Nuri Şimşek'in Gölbaşı'ndaki toplantıya izin verdiği için dolay evi taşlanıyor, kendisine saldırılarak dövülüyor. Jandarma komutanı Adem Tuncay ise saldırılan önleyeceği yerde saldırganları kışkırtıyor.

Saat 16.05: Adıyaman Şube Başkanı Yusuf Polat'tan telefonla alınan bilgi: "Toplantı başlamadan önce müftü, komandolar ve ülkücülerle kışkırtılmış bir grup, toplantının yapıldığı kahveye saldırdı. Bunun üzerine toplantı, şube tarafından ertelendi. Buna karşın kahve ve TÖB-DER Şubesi tahrip edildi. Kaymakamın evine saldırdı. Kendisi dövüldü. Arabası ve evi tahrip edildi. Yedisi ağır olmak üzere iki yüz tane öğretmen ve kalabalık bir yurttaş topluluğu sopalarla, kesici aletlerle, silahlarla yaralandı. Olayları önlemekle görevli Teğmen Tuğrul Çayır, askerlere: 'Yürüyün aslanlarım! Vurun aslanlarım! Bu solcu öğretmenler temizlenmelidir! Bu sizin görevinizdir!' diye emir verdi. Saldırganları kışkırttı ve olaylara önyak oldu.

Saat 12.50: Adıyaman Valisi ile görüşüldü. Vali: "Adıyaman da TÖB-DER toplantısı olmadı. Cumartesi günü saat 14.00 civarında namazdan çıkan vatandaşların arasına giren bazı kişiler, onları toplantının yapılacağı yere getirerek: 'Kahrolsun solcular!' diye bağırarak tahriklerde bulunmuşlardır. TÖB-DER'in bulunduğu yere gelen bu kişiler bütün gece güvenlik kuvvetlerince sarılı bulunan TÖB-DER'e saldırmak istemişlerdir. Çoğunluğu öğretmenlerden yana olan halk, durumu uzaktan üzüntüyle izlemiştir.

Bugün hiçbir olay olmadı. Dünkü gerilim sürdü. Ama bazı olumsuz girişimler olmaktadır. Milli Eğitim Müdürünün evi sarılmamıştır. Gölbaşı'na Adıyaman'dan takviye kuvvetleri gönderdik. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasasına göre gösteriyi, eylem olmadığı müddetçe dağıtma olanağı yoktur. Kaymakamın aleyhine 5-10 kişi nümayiş yapmıştır. Bütün araştırmalarımıza rağmen bize bir yaralama olayı gelmedi. Bu

heyecanlı hava, memleketin aleyhinedir. Gölbaşı'nda gerekli soruşturma başlamıştır. "

Saat 17.30 Gölbaşı'na ilişkin Gaziantep Şubemizden aldığımız bilgi: "Gölbaşı'ndaki toplantıyı önce 15-16 yaşındaki çocuklara taşıyorlar. Sonra toplanan saldırganlar sopa, şiş, muştalarla saldırıyorlar. Halkın çoğunluğunun: 'Yapmayın, etmeyin!' demesine aldırıyorlar. Olayı önlemek isteyen halkın arasından Veli Karakaya, saldırganlarca ağır yaralanıyor. Elazığ'da hastaneye kaldırılıyor. Güvenlik görevlilerinin saldırganlara yardımcı oluyor görünmeleri, havayı çok gerginleştiriyor. Öğretmenlere saldırı/masını istemeyen halk çoğunluğunun durumuna göre hava çok gergin. Büyük olayların çıkacağından kuşkulaniılmaktadır. Gerekli girişimlerde bulunun. " Telefonla alınan bu haber derhal ilgililere ulaştırılmıştır.

MALATYA:

Saat 14.30: Yönetim Kurulu üyemiz ve böge temsilcimiz Nedim Şahhüseyinoğlu'ndan şu bilgiler alındı: "Bu sabah faşistler tarafından çok sayıda dükkan yağma edildi. Sağa sola saldırıldı. Şimdi toplantının yapıldığı salonun çevresini kuşatmaya başladılar. Emniyetçe salonun etrafı sarıldı. Kordon altına alındı. "

Durum derhal İçişleri Bakanlığına bildirildi. Malatya Valiliği ve Emniyet Müdürlüğü ile tüm uğraşmalarımıza rağmen bağlantı kurulamadı.

Saat 15.30: Türk Haberler Ajansından Füzünan ile telefonla görüşüldü: "Şimdi Malatya'dan bize bir haber geldi. Sokaklarda çatışma başlamış. Bir kişi ölmüş, bir polis ve altı yurttaş yaralanmış, yaralıların birinin durumu ağırmiş. Güvenlik kuvvetleri, olayları yatıştırmak için çaba gösteriyorlarmış. Ancak olaylar hızlanarak gelişmekte ve çatışmalar şiddetlenerek genişlemekte imiş. "

Saat 15.10: Nedim Şahhüseyinoğlu ile telefon görüşmesinden alınan bilgi: "MHP İl Başkanı Şerif Dursun ve eski AP Millevekili Hamit Fendoğlu, ellerinde kurtlu bayraklar olduğu halde, büyük bir kalabalık halinde sokaklarda dolaşıyorlar. Ellerinde silah, kesici alet, taş ve sopalarla sekiz işyerini tahrip etmişlerdir. Kalabalık, TÖB-DER binasına doğru harekete geçtiğinde Vali, TÖB-DER Şube Başkanına haber göndererek,

lokali boşaltmalarını ve öğretmenlerin evlerine dağılmalarını söylemiş; öğretmenler bu habere uyararak evlerine dağılmış; ancak can güvenliklerinden endişe ediyoruz. Saldırgan kalabalık, yer yer solcu bilinen kişilere saldırmış, bir köylü öldürülmüş, 8-10 kişi yaralanmıştır. "

Saat 17.15: Milli Eğitim Müdürü, Vali ile görüşme olanağı bulamadı.

Saat 17.30: Emniyet Müdürü, "Sükunet tamamen avdet etmiştir. Hiçbir olay yoktur. Öğretmenler evlerinde. Lokallerini boşalttık." dedi. Kendisine, "Yaralılar olduğunu öğrendik." dediğinde; "Yaralı falan yok." dedi. "Bir ölü olduğunu öğrendik, sizin haberiniz var mı?" diye sordüğümüzde, "Evet, bir köylü ölü." diye yanıtladı. "Olaylarla ilgili mi?" sorusuna, "Kardeşim, çok acele işim var, görüşmem; geç saatlerde arayın." diyerek telefonu kapattı.

Saat 18.30: Nedim Şahhüseyinoğlu ile telefon konuşmasından alınan bilgiler: "Bir irtica hareketi görünümü var. Silahlı, baltalı ve önceden hazırlanmış sopalarla toplanmışlar. Beni ve TÖB-DER Şube Başkanını çağıran Vali, Emniyet Müdürü: 'TÖB-DER'i boşaltın, güvenliğinizi sağlayamayız.' dedi. Öğretmenler evlerinde muhasara altında, bir ölü var. Şehirde askeri birlik dolaşüyor. Şubemizin camları kırıldı. Dükkan ve ticarethaneler tahrip ediliyor. 29 kişi yaralı var. Emniyet yetkilileri, 'Vurun, fakat öldürmeyin.' diyor. Saldırganlar, "Allahuekber!" diyerek dolaşıp saldırılarını sürdürüyorlar. Valinin konağı sarıldı. Vali, "Ben Müslümanım!" diyerek tekbir getiriyor. Gün 16/2/1975

Saat 19.00: Radyo haberi: "Hamza Karakaş isminde bir köylü ölü, iki kişi komada olmak üzere 29 kişi yaralı; 229 kişi tutuklandı. "

AMASYA:

Saat 15.20: Bölge temsilcimiz Arif Şare tarafından telefonla verilen bilgi: "Toplantının yapıldığı bina saldırganlar tarafından çevrildi, iki öğretmen ağır yaralıdır. Saldırganlar binanın çevresinden ayrılmayarak öğretmenlerin dışarı çıkmasını beklemektedirler. "

Saat 15.45: Amasya Valiliği yıldırım telefonla arandı, saat 15.00 de Vali: "Kalabalık dağıtıldı. Bu dağıtıma sırasında İmam Hatip Okulu öğrencileri toplantının yapıldığı binanın birkaç camını kırmışlar, yaralı öğretmenlerin yarası hafif. Tedbirler aldık. Yalnız, çarşı çok kalabalık. Ankara'dan gelenler halkı tahrik etmişler, olaylar biraz da bundan oldu. Salonla temas halindeyiz. Toplantı bitince öğretmenleri emniyet tedbirleri altında göndereceğiz." Gün 15/2/1975

Saat 11.40: Amasya'da öğretmen Tevfik Kasnakla telefonla görüşüldü:

"1- Toplantı salonu saldırgan/arca kuşatıldı.

2- Dışarda, banka memuru Adnan Başkan, taşla öldürülüyor.

3- Toplantıya gelmekte olan bir öğrenci bıçakla yaralanıyor.

4- Toplantıya dinleyici getiren iki şoför taşla yaralanıyor.

5- Şube lokalinin bütün camları kırılıyor.

6- Saldırganlar taş, sopa ve muştalarla saldırıyorlar.

7- Amasya'da olayları bastırmakla görevlendirilen Albay, kuşatılmış binadaki öğretmenlere hitaben: "Dışarı çıkın, sizin sorumluluğunuzu alamam, güvenliğinizi sağlayamam; zaten Valinin ricasıyla geldim. İstersem şimdi giderim." Gün 16.2.1975

Saat 18.00: Fikret Ekerle telefon görüşmesinde: "Toplantı saat 14.00'te başladı. Beş dakika sonra faşistler toplu halde taş atarak lokalin pencere camlarını kırdılar. Görevliler gerekli tedbirleri almadılar. Taşova heyetiyle toplantıya gelen Adnan Başkan adında bir vatandaş linç edildi. İfade veremedi. Öldüren, itiraf etti suçunu. Tüccarlardan Abidin Şekerin oğlu Ömer Şeker öldürmüştü. Ticaret Lisesi öğrencisi Sıtkı Bulut bıçakla yaralandı, Bulut, hastahane de yatıyor. Olayların İmam Hatip Okulunda, MHP'liler tarafından, planlandığı ve örgütlendiği söyleniyor. Faşistler, çevreden ve Merzifon'dan gelmişler. İmam Hatip Okulu'nda yatırılmış, yedirilmiş, içirilmişler." Gün 16/2/1975

MUŞ:

Saat 14.00: Sosyal-İş Sendikası'ndan bir bayan telefonla: "Muş'ta, toplantının yapıldığı salonun 4-5 bin kişi tarafından sarıldığını, bir öğretmenin yaralandığını duydum. " dedi.

Saat 14.10: Muş Emniyet Müdürlüğü yıldırm telefonla arandı.

Saat 14.20: Orhan Kotan adında bir yurttaş telefonla: "Radyodan duydum, Muş'ta altı kişi yaralanmış. Avukat Şerafettin Kaya'nın durumu çok ağırmış. "

Saat 14.45: Muş Emniyet Müdürlüğünden telefonla alınan bilgi: "Toplantı 12.2.1975 günü valilikçe iptal edildiğinden, bugün öğretmenler toplantısı yapılmıyor. Ancak, bazı kişiler lise lojmanını basmışlar, Ömer Akşair ve Fehat Demircan adında iki öğretmeni yaralamışlar. Tedavileri yapıldı. Şimdi burada ifadelerini alıyoruz. "

Saat 15.30: Varto ile telefon görüşmesi: "Muş'ta toplantı iptal edildiği için, toplantının Varto'da yapılmasına karar verilmiş. Bugün saat 12.00'de, Valilik, Varto toplantısını da iptal ettiğinden toplantıyı yapmadık. Aldığımız bilgilere göre Muş'ta öğretmenler Zango Palas'ta kuşatılmışlar. "

Saat 16.10: İçişleri Bakanlığı Özel Kalem Müdürüne bildirilen durum üzerine, Özel Kalem Müdürü derhal gerekli yerlere talimat verileceğini söyledi,

Saat 17.20: Şubemiz başkanı Kazım Baba telefonla arandı ve şu bilgiler alındı: "Muş'ta iptal edilen toplantıyı burada yapmak istedik. Olaylar gelişiminden endişelenerek toplantıyı iptal ettik. Duyduğumuza göre Şerafettin Kaya, ağır yaralı olarak hastahaneye kaldırılmış. Selami' ve Ömer adlı iki öğretmenle halktan yaralı olanlar varmış. Ergun Saraç isminde bir genci, saldırganlar otelin ikinci katından aşağı atmışlar. Kaburga kemikleri kırılmış. Bu genç arkadaş, Diyarbakır Devlet Hastanesi'ne kaldırılmış. " GÜN: Muşla ilgili haberlerin buraya kadar olan kısmı.15/2/1975

Saat 15.00: Diyarbakır Şube Başkanı Fuat Marangozla telefonda görüşüldü: "Muş olayları hakkında Ergun Saraçla hastahannede görüştüm. Saraç: Olaylar basına yanlış geçiyor.

Halkın tepkisi olarak gösteriliyor. Muş'taki olayların bu ölçüde büyümesinde, güvenlikle görevli birtakım sorumluların katkısıyla böylesine büyüdüğü söylenmektedir. ' dedi. Ergün Saraç'ın üç kaburga kemiği kırılmıştır. Hastahanece tedavisi yapılmaktadır. "

ADIYAMAN:

15.2.1975 günü, bütün aramalara rağmen ilişki kurulamadı. İlk haber radyodan alındı.

Saat 19.00: Radyo haberlerinde, Adıyaman'da kalabalık bir grup, öğretmenlere saldırmak istiyor. Ancak güvenlik kuvvetlerince durduruluyor.

Saat 16.05: Diyarbakır Şube Başkanımız Fuat Marangoz telefon açtı: "Adıyaman TÖB-DER Şubesi, valilikten izin istedi, valilik izni geciktirmiştir. Bunun üzerine, toplantının iptal edildiği şubemize valilik tarafından bildirildi. Bundan sonra Gölbaşı için izin isteniyor. İzin veriliyor ve öğretmenler Gölbaşı'na gidiyor.

15 Şubat 1975 Cumartesi günü, Adıyaman Müftüsü, öğlen namazında, halkı tahrik edip cihat ilan ediyor. Namazdan çıkanlar şube binasını sarıp taşıyorlar.

16 Şubat 1975 günü ülkücü öğretmenler, Müftü, bazı memurlar ve saldırgan bir grup, izinsiz yürüyüş yapıyorlar. Bu anda öğretmenler evlerinde. Milli Eğitim Müdürü'nün evi sarılıyor. Saldırganlar sağa sola sözle ve fiilen saldııyorlar. Gün 16/2/1975

AFYON:

Saat 14.55: Afyon TÖB-DER Şubesi ile saat 15.15 de telefon görüşmesi sağlandı. "Toplantı Hisar Sineması'nda yapılıyor. Altı öğretmen yaralı, üç öğretmen kayıp. Kayıp öğretmenler aranıyor. "

Saat 15.35: Afyon Valisi yıldırım telle arandı. Saat 15.40'ta Afyon PTT'si, Valinin bulunamadığını bildirdi.

Saat 18.35: Afyon'dan telefon edildi: Üç öğretmenin bulunduğu, yaralı öğretmenlere 10'ar gün rapor verildiği söylendi. Gün: 16.2.1975

BİNGÖL:

Saat 16.30: Bir öğretmenle telefon konuşması : "Toplantı bitti. Toplantıdan çıkan arkadaşları saldırganlar dövüyor. Bir arkadaş yaralandı. "

Saat 16.35: İçişleri Bakanlığına telefon edildi. Özel Kalem Müdürü: "Ben Valiyi arayacağım. Aldığım bilgiyi size ulaştıracağım. " dedi. Yarım saat sonra, iki polisin hafif yaralı olduğunu, başka bir olayın olmadığını, söyledi. Gün:15.2.1975

(1 Mart 1975 tarih ve 92 sayılı TÖB-DER Bülteni'nden olduğu gibi alınmış; ancak, anlatıma açıklık kazandırmak amacıyla, noktalama ve yazımda küçük düzeltmeler yapılmıştır.)

Olaylar hepimizi çok üzmüştü. "İlle de eylem!" diye tutturan arkadaşlarımız da yanlışlarını anlamışlardı. Ya onların akıllarına uyup bütün şubelerimizde kapalı salon toplantısı, yirmi ilde birden yürüyüş kararı alsaydık? Sanıyorum ki onlarca belki de daha fazla sayıda insan ölebilirdi. Üstelik bunların içinde öğretmenler de olacaktı.

Demokratik kitle örgütlerinin içerisinde, eylemden başka bir şey düşünmeyen gruplar her zaman olmuştur. Ağızlarını her açtıklarında: "TÖS, dört günlük boykot yaptı. Katılanların sayısı örgütün üye sayısının iki katıydı. Boykottan sonra da üye sayısı iki katma yakın arttı. Biz niçin eylem yapmıyoruz?" diyorlardı.

Eylem yapmanın koşulları vardır; eğer o koşullar oluşmamışsa ya da siz o koşulları oluşturmadan eylem yapmaya kalkışmışsanız örgütünüz dahi elden gidebilir.

TÖS boykotunda, eylem yapmanın bütün koşulları oluşmuştu. Şubeler kendiliklerinden eyleme gitmek istiyorlardı; hatta bazı şubeler boykotu başlatmışlardı bile. Ama bizim eylemimizde koşullar henüz tam olarak oluşmamıştı. Eylem yapma zamanı değildi. En azından, bizi anlamaya çalışan bir hükümet de yoktu artık; yeni değişmişti. Yerine gelen hükümet güvenoyu bile alamamıştı.

CHP öncülüğünde kurulan koalisyon hükümeti zamanında, bize kızdıkları halde bir şey yapma cesareti bulamayan bazı mihraklar, pusuda bekliyorlardı. Ülkede bir belirsizlik

yaşanıyordu. Bu kadar olumsuz bir tablo karşısında eylem kararı almak, hataydı. Kaldı ki isteklerimizi yerine getirebilecek güçte bir hükümet de yoktu.

TÖB-DER yönetimleri, bizden sonra da koşulları oluşmamış eylem kararları aldılar. Ama alınan her eylem kararı örgütün ve öğretmenlerin başına belalar açtı. Binlerce öğretmen açığa alındı, sürgün oldu ve çeşitli cezalar aldılar. Örgütümüz de onarılması güç yaralar aldı. Örgütümüz ve öğretmenlerimiz, eylemimizden hiçbir yarar sağlayamadı. Aksine zarar gördü. En azından birçok öğretmenimiz dayak yedi. Öğretmenlerin evleri ve TÖB-DER lokalleri saldırıya uğrayıp zarar gördü. Üye sayımızda artma yerine az da olsa azalmalar oldu. Bir örgüt için bunlardan kötü ne olabilir? Herkes bundan ders almalıdır mutlaka (Tüm yanlışlıklarına karşın bu eylemleri, örgütün Genel Başkanı olarak, Genel Kurulda savunduğumu özellikle belirtmek isterim.).

15 Mart 1975 tarih ve 93 sayılı Bülten'imizin manşeti ve manşet altındaki yazılar ise şöyleydi: "Yılgınlık ve Teslimiyet Yok", "Demokratik Mücadelemiz Sürecektir", "Üyemiz Battal Öz öldürüldü.", "Genel Merkez ve Şubelerimiz Devlet Güvenlik Mahkemesi kararıyla arandı.", "Aramalar sonunda; karar defterleri, bazı evraklar ve lokallerimizdeki dergi ve kitaplar 'incelenmek üzere' götürüldü.", "Malatya ve Samandağ Şube yöneticileri tutuklandı."

93 sayılı Bülten'imizin başyazısının başlığı da şöyleydi: "Egemen Sınıf iktidarı ve Egemen İdeoloji"

Gerçekten de egemen sınıfların temsilcileri, öğretmenlerimizden ve örgütlerinden intikam alıyorlardı acımasızca. Kendilerine en büyük yardımı yapanlar da o ezilen sınıflardan gelen bürokratlardı. Bu tarihi döngü hep süregelmiştir, galiba uzun süre de böyle devam edecek.

O tarihlerde yurtiçi ve yurtdışından TÖB-DER'e yüzlerce telefon, telgraf ve mesaj gelmişti. Bunlar arasından yurtdışından gelenlerden birkaç tanesini aşağıya alıyorum:

TÖB-DER Genel Başkanlığına - ANKARA

Bizler Alman emperyalizmine işgücümüzü satarak, Türkiye'deki çocuklarımızın ekmek parasını kazanmaya çalışan, tekkelci kapitalizmin aşığılık sömürü çarkının dişleri arasında ezilen Türkiyeli işçileriz.

Her gün horlanan, Türkiye'ye kovulmakla tehdit edilen, işinden atılan ve bir başka ülkede; ikinci sınıf muamelesine tabii tutulmaktayız. Yurdumuzda Amerikan emperyalizminin ve onun yerli işbirlikçilerinin emekçi halkımız üzerinde tezgahladığı sömürü, terör, açlık ve sefalet; gençliğe, işçi ve köylülerimize yapılan faşist baskılar, Viranşehir ve onu izleyen yurdun her tarafındaki katliamlar ve zulüm, yaşamı tahammül edilmez bir hale getirmiştir.

Yurdumuzun her tarafında "PAHALILIĞA VE FAŞİZME" karşı yürüttüğünüz haklı ve kararlı mücadeleyi yürekten destekliyor ve yurdumuzdaki sosyal mücadeleden niçin kopararak buralara atıldığımızın açılıyla kıvrıyoruz. Mücadelenizde başarılar diler ve faşizmi şiddetle protesto ederiz.

"Kurtuluşa kadar mücadele!" dileklerimizle tüm emekçi halkımızı yürekten selamlarız.

Bielefeld şehrinde çalışan Malatyalı 550 işçi adına

Hüseyin Polat Cafer Cebe

BASIN BİLDİRİSİ:

15-16 Şubat tarihlerinde, TÖB-DER'in, Türkiye'nin çeşitli yerlerinde düzenlediği "Faşizmi ve Pahalılığı Protesto Toplantıları"; teşkilatlı, planlı, silahlı saldırılara uğradı. Bu saldırılar, ülkemizde faşizmin tırmanışında önemli bir adım oldu.

Bütün kapitalist-empeyalist dünya derin ekonomik ve siyasi kriz içinde sarsılırken, onun zayıf bir parçası olan ve elli yıldır bunalımlar içinde yaşayan Türkiye'deki şartların daha da ağırlaşması olağandır. Bir avuç yerli ve yabancı parababası, sömürü ve tahakkümlerin artık en sınırlı ve demokratik ortamda bile sürdüremez hale gelmişlerdir. Çünkü halkımızın bağımsızlık

ve demokrasi mücadelesi her geçen gün güçlenmekte, yayılmaktadır.

Başta işçi sınıfı ve emekçi halkımız, kitleler halinde sömürü ve tahakküme karşı mücadeleye girişmektedir. Bu durum onları, bir yanda kendi aralarında tepişirken, diğer yanda halka karşı cepeler oluşturmaya zorlamaktadır. Bunun için Türkiye'nin her yanında faşizm provaları yapılmakta ve faşizm tırmanmaktadır.

Faşizmin giriştiği saldırılar "devlete isyan" değildir. Faşist teşkilatlanmalar, komando kampları yıllardır devlet himayesinde ve desteğinde yürütülmüştür. "Solcuların nefes alışlarını" izleyen parababalarının iktidarları, Türkiye ölçüsünde girişilen planlı, silahlı, kanlı saldırıları ve yağma hareketlerini önlemekte etkisiz mi kalmaktadır? Hitler Almanya'sında öğrenim yapmış bir kişinin başbakanlığının, Milliyetçi Cephe'nin kurulmasının böyle bir döneme rastlaması tesadüf müdür?..

Bugün, ülkesinden uzakta hayat kavgası veren bir milyon insan, Türkiye'de girişilen faşist saldırıların, emekçi halkımıza karşı olduğunu, bu saldırıların arkasından Milliyetçi Cephecilerin olduğunu ve amaçlarının parababalarının en kanlı diktatörlüğünü kurmak olduğunu görmektedir.

Milliyetçi Cephecilerin tüm maskeleri düşmüştür. Onlar artık halkı aldatamıyorlar. Bu yüzden halkımıza karşı kanlı saldırılar düzenliyorlar. Çabaları boşunadır. Faşizm, halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini durduramaz.

Avrupa Türkiyeli Demokratik İşçi Dernekleri Federasyonu

Sayın Ali Bozkurt,

Ülkemizdeki geniş öğretmen kitesinin en güçlü örgütü olan TÖB-DER'in, Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde düzenlemiş olduğu toplantı ve yürüyüşlere yapılan saldırıları, basından üzülerik izledik.

Yalnız öğretmenlerin değil, tüm yurttaşlarımızın en doğal hakkı olan ve yasaların güvenliği altında olmaları gereken bu toplantı ve yürüyüşlerin saldırıya uğramasını esefle karşıladık. Uluslararası Af Örgütü Almanya Seksiyonu'na bağlı Türkiye Koordinasyon Grubu olarak, bu saldırıları tüm dünya

demokratlarının haklarına indirilen darbeler olarak nitelendiriyor ve bunların sahiplerini kınıyoruz,

Demokrasi ve insan haklarına karşı yönelen tüm hareketlerin karşısında olan örgütümüz adına, üyelerinize bir daha böyle olaylarla karşılaşılması yolundaki dileğimizi duyurmanızı rica eder, saygılarımızı sunarız.

Amnesity International

Sektion der BRD Koordinationgruppe-Türkei (Lothar Bischoff)

1975 yılına gelindiğinde, Türkiye'nin her gün biraz daha kaosa sürüklendiği açıkça görülüyordu. Sağcı politikacılar bunu ya göremiyorlardı ya da bilerek destek oluyorlardı.

Adı solcuya çıkmış bütün örgütlerin her türlü eylemi acımasızca bastırılıyor; ama sağcı örgütlerin en taşkın eylemleri bile korunuyordu. 0 yıllarda, ülkenin çeşitli yerlerinde kurulan faşist komando kampları "resmen" destekleniyordu. Liselerde, üniversitelerde sayıları çok az olan ülkücü komandolar, (kolluk kuvvetlerinin desteği ile) o okullara devrimci, demokrat öğrencileri sokmuyorlardı. Solcu gençler, Eğitim Enstitüleri ile Yüksek Öğretmen Okullarının çoğuna devam edemiyorlardı.

Biz öğretmenler de bu saldırılardan nasibimizi alıyorduk. Ayrıca demokrat ve Atatürkçü arkadaşlarımız, idari görevlere getirilmiyordu.

Çek-senet mafyası, faili meçhul cinayetleri işleyen katliam çeteleri, Hizbullah ve İBDA-C gibi Cumhuriyet, demokrasi ve laiklik düşmanı mihrakların temeli o tarihlerde atılmaya başlandı. Bugün, her şeyleri ortada olan bu örgütlerin yapısı hâlâ çözülememektedir. Solu yok etmenin bedeli bu kadar ağır ödendiği halde, sağcı politikacılar solu bir öcü gibi görmeye ve göstermeye devam ediyorlar. Devrimci, demokratik örgütlerin eylemleri hâlâ kanla bastırılıyor; buna karşın, ülkeyi yok olmaya götüren şeriatçı ve faşist çeteler hâlâ korunuyor.

TOB-DER GENEL BAŞKANLIĞINDAN AYRILIYORUM

II. Olağan Genel Kurulumuz 8-9-10 Temmuz 1974 tarihinde yapılmıştı. İki yıl görev yapmak için seçilmiştik. O genel kuruldan önce de seçime katılmak istememiştim. Dinlenmek istiyordum.

En büyük sıkıntım siyasal grupçuluktuktu. Seçimi kazansak bile, siyasal grupların bizi rahat çalıştırmayacağını sezinlemiştim. Onun için de seçime katılmak istemedim. Ancak ayrımsız bütün taraflar: "İrmak geçerken at değiştirilmez. Örgüte senden başka kimseyi Genel Başkan olarak kabul ettiremeyiz. Görevden kaçamazsın." diye ısrar etmişlerdi. Ben de: "Bir dahaki kongrede böyle emrivaki kabul etmem. Bu defa da görev alıyorum; ama unutmayın bu benim son görev alışındır." demiştim. Eğer uyumlu çalışabilirsek 1976 Temmuz'unda görevi bırakacaktım.

Fraksiyonların hesaplarını sezsem de, daha önce birlikte çalıştığım arkadaşlarımla onlara alet olmayacaklarına inanıyordum. Kısa süre sonra yanıldığımı anladım; ama artık yapılacak bir şey yoktu. Ya istifa edip ayrılacaktım ya da uzlaşmanın yollarını bulacaktım. Ancak bunu beceremedim. Beşli grup çok kararlıydı.

Merkez Yürütme Kurulu 3'e 5 olarak ikiye bölünmüştü aslında. Benim yansızlığım işe yaramıyordu. Grupların ikisi de görüşlerinde katı idiler. Karşı tarafın görüşlerinin doğru olduğunu bildikleri halde kabul etmeyip bilerek "yanlış" savunuyorlardı. Daha çok "beşli grup" yapıyordu bunu.

Bütün uzlaşma çabalarım boşa gidince, Olağanüstü Genel Kurulu toplamaktan başka çare kalmadı. III. Olağanüstü Genel Kurulun 23-24 Haziran 1975'te yapılmasını kararlaştırdık.

Taraflar hızla çalışmaya başladılar. Fraksiyonlar, aralarında ortaklıklar kuruyor; bir süre sonra ayrılıyorlardı. Hemencecik yeni bir ortaklık kuruluyor, bir süre sonra o da bozuluyor ve başka ortaklıklara gidiliyordu. Bu Genel Kurul, bir öğretmen örgütünün değil de "Fraksiyonların Genel Kurulu"ydü sanki. Kimse, acaba öğretmenler ne düşünüyor, diye sorup araştırmıyordu.

Bir taraftan derneğin işlerini yürütürken, diğer taraftan da olup bitenleri içim yanarak izliyordum. Ara ara bana da teklifler geliyordu. Bana öneri getirenler daha ziyade üçlü grubun

temsilcileriydi. Her şeyden habersiz, "sıradan" öğretmenler ise örgütü bırakıp gitmemi istemiyorlardı.

Genel Kurul günleri yaklaştıkça ortaklıklar da iyice ortaya çıkmaya başladı. Sosyal Demokrat Grup, Fakir Baykurt'un önderliğinde seçime gidilmesini istiyordu. Diğer bir grup, Cemil Çakır'ın önderliğinde seçime katılmak istiyordu. Partisiz, herhangi bir fraksiyona angaje olmayan gruplar da beni rahat bırakmıyorlardı.

Seçimden birkaç gün önce bir sabah, Fakir Baykurt telefon ederek görüşmek istediğini söyledi. Vakti varsa eve gelmesini söyledim. "Hemen geleceğim." diyerek telefonu kapattı.

İçcebeci, Tanyeli Sokak'taki evime geldiğinde saat 11.00'di. Konuşmaya başladık. Öğle yemeğini birlikte yedik. Kendisinin votka ile vişne suyunu sevdiğini bildiğim için votka ve vişne suyu ikram ettim. Birlikte hem içiyor hem de Genel Kurulu konuşuyorduk. Sohbetimiz gece 23.00'e kadar sürdü.

Fakir Baykurt'un dedikleri özet olarak şunlardı:

"Çok kötü bir zamandan geçiyoruz. Sen bu işi iyi getirdin. Bundan sonra neler olacağını bilemiyorum. Bu siyasal gruplar öğretmen örgütünden ellerini çekmedikleri sürece, örgütün başına hangi gruptan olanlar gelirse gelsin örgütün işleri iyi gitmez. Nasıl oldu da akli başındaki bunca arkadaşımız bu fraksiyonların peşlerine takıldılar? Bunların çoğunu tanıyorum. Özellikle Avni Aytan'la Cemil Çakır beni şaşırttılar. Onların şu ya da bu grubun ardına takılacaklarını hiç beklemezdim." dedi.

Kendisine, bir yıldır örgütte olanları anlattım. Avni Aytan'la Cemil Çakır'ın beni de şaşırttıklarını söyledim. Yedi sekiz aydır doğru dürüst karar alamadığımızı söyledim,

Seçime girme fikrinin nereden kaynaklandığını sordum. Başta İsmail Sefa Güner olmak üzere bazı arkadaşların, seçime katılması için ısrar ettiklerini söyleyerek: "Daha kesin kararımı vermiş değilim. Koşulları inceliyorum. Asıl kararımı sonra vereceğim. Hem sen kendini bu işin dışında mı sayıyorsun? Bu seçimi senden başka kimse alamaz. Ben de seçime girsem sonuç değişmez. Onun için başkan adayımız sen olacaksın. Bu sorumluluktan kaçamazsın." dedi.

İltifatı için çok teşekkür ettiğimi söyledim. O da itifat olmadığını söyleyerek: "12 Marttan sonra, örgütlü öğretmenler senden başka kimseyi tanımadı. Ben, örgüt çalışmalarında g.ride kaldım. Seçim kazanmam kolay değil; ancak senin için zorluk yok. Koskoca öğretmen örgütünü bırakıp gitmeni öğretmenler kabul edemezler." dedi. "Taa 1974 Genel Kurulunda, bir daha seçime katılmayacağımı deklare ederek, herkesin huzurunda söz vermişim. Oldukça fazla yıprandım; son bir yılın çalışması, daha doğrusu 'çalışamaması' başta ben olmak üzere hepimizi yıprattı. Kaldı ki ben seçime katılıp kazansam bile fraksiyonlar asla huzurlu çalışma ortamı vermezler. Onun için benim yeniden aday olmam olanaklı değil. Çok yorgun olduğum da bir gerçek. Çoğu zaman başım zonklıyor, kulaklarım duymuyor. Geçekten dinlenmeye ihtiyacım var." dedim.

Fakir Baykurt: "Bir daha seçime katılmayacağına söz verdiğini biliyordum. Peki, benim listemde yer alır mısın? Bana liste yapmamda destek olur musun?." diye sordu. Ona, listesinde yer alamayacağımı, bunun uygun düşmeyeceğini; ama isterse, seçim listesini oluşturmasında yardımcı olabileceğimi söyledim. Listesini yapmadan önce, tekrar bir araya geleceğimizi söyleyerek ayrıldı. Genel Kurul çalışmaları bitmiş, ama Fakir Bey benimle hâlâ görüşmemişti.

Bu Genel Kurul, son Genel Kurulum olacaktı. Konuşmam biraz da veda konuşmasıydı:

Sayın Konuklar,

Kıymetli Basın Mensupları,

Değerli Öğretmen Arkadaşlarım,

Son Olağan Genel Kurulumuz, 7, 8, 9 Temmuz 1974 yılında yapılmıştı. Henüz aradan bir yıl geçmeden neden olağanüstü Genel Kurula gitmemiz gerektiği konusunda, konuşmamın sonunda kısaca bilgi vermeye çalışacağım. Şimdi bir yıldan bu yana geçen zamanın ve bu zaman içinde öğretmenlerimiz açısından üzerinde durulması gereken konuların kısa bir değerlendirilmesini yapmak istiyorum.

Özlük-Demokratik Sorunlarımız ve Sendikal Hakkımız

Öğretmenlerimizin, özellikle ilköğretim kesiminde bulunan arkadaşlarımızın özlük sorunları hâlâ çözüme kavuşturulmamıştır. 15-16 Şubat eylemlerimizde her ne kadar bazı haklar elde edilmişse de, bunları asla yeterli görmüyoruz.

12 yıldan beri çalışan geçici öğretmenlerle, 37 yıldan beri çalıştırılan eğitimci arkadaşlarımızın durumları yürekler acısıdır. Bu arkadaşlarımızın, aylıklarıyla geçimlerini sürdürmelerine olanak yoktur; ayrıca sosyal güvenceden de yoksundurlar.

Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmen toplumunu parçalamak için elinden gelen her şeyi yapmıştır. Teknik öğretimde çalışan öğretmenlerin ders ücretlerini 25 liraya çıkarıp, ortaokul, lise hatta teknik okullardaki kültür dersleri öğretmenlerinin ders ücretlerini 15 lirada bırakmanın hiç bir mantiki izahı yapılamaz. Orta dereceli okullarda bir öğretmeni maaş karşılığı 15-18 saat çalıştırıp, ilkokul öğretmeni 25-30 saat çalıştırmanın da haklılığını kimse söyleyemez.

Bütün bunların ise neden böyle olduğunu öğretmenlerimiz çok iyi bilirler. 12 Sayılı Kanun Gücündeki Kararname, tam bir adaletsizlik örneğidir. Görevini yapan bir kamu görevlisini belli bir tavanda dondurup, tüm olanakları "diploma"nın emrine vermek, sosyal adalet ilkeleriyle bağdaşmaz. Bu kararname, maddi yetersizliklerin yanında ondan da daha önemli olan memur güvencesini yok eder nitelikte hükümler getirmiştir. Memurları amirlerinin insafına terk eden maddeleriyle kapıkulu memur yetiştirme politikası yeniden hortlatılmıştır. O amirler ki buldukları görevlere nasıl getirildiklerini, hele şu son uygulamalarda bilmeyen kalmamıştır.

Kangren olmuş MEYAK sorunundan ise söz edilmemektedir. 4-5 yıldır, memurların maaşlarından milyarların kimlere, nasıl ve niçin dağıtıldığından, asıl parayı veren memurlarımızın haberi yoktur. Toprak ağalarını, boya fabrikatörlerini zengin etmek için gübreyi; karaborsacıları zengin etmek için demiri bir hafta içinde ucuzlatan zihniyet, evine ekmek alamayan memurların sorunlarına yıllardan beri çözüm getirmeye asla yanaşmamaktadır.

39 aylık maaş farklarının alınması için de halen gerekli koşullar yaratılmamıştır. Anayasa Mahkemesi'nin kararını her il ve ilçe kendisine göre yorumlamaktadır. 1970 intibakında yanlış intibak yaptırılanlar şimdi de farkları vermemek için her türlü güçlüğü çıkarmaktan çekinmemektedirler.

Değerli Arkadaşlarım,

Tüm haklarımızı alabilmemizin ilk koşulu sendikal hakkımızı almamızla başlayacaktır. Gerçek sendikacılık, toplu sözleşmesi, grev hakkı olan sendikacılık demektir. Bu hak, ancak etkili mücadele ile alınabilir. Egemen güçlerin lütfederek verdikleri sendikal hak, hiçbir zaman tam olamaz. Geçmişte olmadığını hepimiz görmüşüzdür. Kaldı ki geçmişte elimizden alınan sendikal hak, bir lütf olarak da verilmemişti. O hakkın alınmasına neden olan 27 Mayıs 1960 hareketi, devrimcilerin mücadelesi sonunda başarılmıştı.

Emperyalizmin sultası altındaki ülkelerde genellikle çağdaş sendikacılık anlayışında kurulup çalışan örgütlere rastlanmaz. Buralardaki örgütlerin çoğu icazetli örgütlerdir. Politikaları, "partilerüstü, partilerdışı" yutturmaca/arıyla devam eder. Bunlar, mensuplarını daima aldatırlar. Asıl hedeflerinden saptırarak egemen güçlerin çıkarları doğrultusundaki hedeflere yöneltirler. Karşılarında sermayenin güçlü, lokavt hakkına sahip örgütlerini bulurlar. Bizdeki işçi örgütlerinin büyük kesimi böyledir. Memurların sendikal hakları yoktur. Köylülerimiz örgütsüz, üstelik örgüt bilincinden de yoksundurlar.

Böyle toplumlarda gerçek baskı unsuru olan örgütlerden onun için söz edilemez. Bu toplumlarda baskı unsuru olan örgüt/er, yalnız her olanağa sahip egemen güçlerin örgütleridir. Güçlü mali olanakları, lokavt hakları vardır. Onun için hep onların dediği olur. Onlar hükümetlere meydan okurlar, onlar saldırgan faşist uşakları beslerler, onlar mal darlığı yaratırlar ve onlar halktan yana tavrı alan hükümetleri düşürebilirler. Bizim izinli toplantılarımıza saldırlar düzenlenirken, onların gizli otel toplantılarında aldıkları kararlar, ülke ekonomisinin geleceğini belirler.

Biz devrimci öğretmenler olarak ve bütün bunları bilerek, disiplinli bir şekilde, gerçek sendikacılığın kavgasını vermek zorundayız. Hızlı görünme çabalan, düşünülmeden yapılacak

hareketler, koşulları hesap etmeden girişilecek eylemler bizi kitlelerden soyutlar. Eylemlerimizden istediğimiz sonuçları alamayız. Hele hele geniş halk tabanına anlatılmadan, onların desteğini almadan hiçbir eylemin başarı şansı yoktur.

Türkiye'nin devrimci öğretmenleri, ağdaş örgüt biçimi olan sendikal haklarını mutlaka alacaklardır. Bunu önlemeye kimsenin gücü yetmeyecektir.

Siyasî Partiler ve TÖB-DER

Değerli Arkadaşlarım,

Bu konuda, bültenimizin çeşitli sayılarında örgütümüzün görüşü açıklanmıştır; ancak ben bir defa da bu toplantımızda Genel Kurul üyelerimiz ve kamuoyu önünde konuyu vurgulamakta yarar görüyorum.

Tüm öğretmen arkadaşlarımız şunu kesinlikle bilmelidirler ki, biz ne bir siyasi parti olabiliriz ve ne de herhangi bir siyasi parti ile açık-kapalı organik bağ kurabiliriz. Mevcut yasalarımız buna engeldir. Siyasi partiler karşısında bu tutumumuz "partilerüstü" bir tavrı benisediğimiz anlamına gelmez. Tam tersine, bizim yerimiz, toplumumuzun devrimci sınıf ve tabakalarının ve onların örgütlerinin yanıdır. Ancak, bizim siyasi yönde tercihlerimizi belirtmemiz, tavrımızı takınmamız, genel yasaların, özellikle Anayasamızın yurttaşlara tanıdığı hak ve yetkilerin sınırları içerisinde kalır. Biz örgütümüzü siyasi tercihimiz doğrultusunda herhangi bir eyleme itemeyiz. Mevcut yasalar böyle bir girişime olanak tanımıyor. Aksi bir davranışın derneğimizin varlığını tehlikeye düşüreceğini üyelerimiz bilmelidir.

Kişi olarak belli bir sınıf ve tabakanın görüş, düşünce ve ideolojisini benimseyebilir, doğru görebiliriz. Bu doğrultuda tercihimiz de olabilir. Fakat biz, bu tercih kullanma yetkimizi kişi olarak siyasi mücadele alanında kullanabiliriz; dernek etkinlikleri içinde kullanamayız. Bizim dernek olarak eylemimizi yasalar ve tüzüğümüzün maddeleri belirler. Birlik ve beraberliğimizi korumamız, dernek olarak ayakta kalabilmemiz, siyasi tercih hakkımızı kullanmaktaki yol ve yöntemimize bağlıdır.

Öğretmenler çoğunluk olarak işçi, yoksul köylü, küçük esnaf ve küçük memurların çocuklarıdır. Demokrasi cephesinde bunlarla birlikte saf tutmak zorundadır. Bu gerçekler ve ülkemizin içinde bulunduğu koşullar, eğitmek-öğretmek sorumluluğunu yükümlenen öğretmenlere, halkımızın her bakımından bilinçlendirilmesi, ona yaşamında kendi çıkarlarına uygun sosyal bir tavır kazandırmaya yardımcı olması görevini de yüklenmektedir.

Hepimiz bilmekteyiz ki, halka bilinç götürme görev ve sorumluluğu, öncelikle siyasal partilerin sonra da aydınlarındır. Dünya halklarının tarih boyunca ileriye doğru mücadelesinde dinamosu, motoru, devrimci partiler, aydınlar ve demokratik örgütler olmuştur.

Değerli Arkadaşlarım,

Burada önemle belirtelim ki, bu tarihsel görev yerine getirilirken, öğretmenlerin demokratik meslek örgütleri kendilerini hiçbir zaman parti yerine koymayacaktır. Çünkü devrimci hareketin yakın ve uzak hedeflerine varacak mücadele biçimlerini saptamak, demokratik meslek örgütlerinin görevi değildir. Ayrıca üzerinde durmada önemle yarar görüyoruz: TÖB-DER bu görevlerini yerine getirirken, örgütsel bağımsızlığını ve bütünlüğünü titizlikle korur. Hiçbir siyasi örgütle organik bağ kurma yoluna gitmez. Aramızda dünya ve yurt sorunlarını yorumlamada, çözüm yolları önermede görüş ayrılıkları olabilir. Asıl yanlış olan, daha önce de dediğimiz gibi, demokratik meslek örgütü olmak niteliğimizi unutarak, aramızdaki görüş ayrılıklarından herhangi birini örgüt yönetiminde egemen kılmaya çalışmaktır. Bu yalnız sözde kalmamalı, uygulamada da bunun örneklerini vererek, bu ilkeye sıkı sıkıya bağlı kalmak zorunluluğunu duymalıyız.

İlerici ve devrimci öğretmenlerin örgütü olan TÖB-DER, emekçi sınıf ve tabakaların gerçek demokrasi mücadelesi yanında saf tuttuğu, her türlü tahakküm, baskı ve sömürüye karşı olduğu, öğretmenlerin demokratik haklarını ve demokratik eğitimi savunduğu için, demokratik; öğretmenlik mesleğini içermesi bakımından da bir meslek örgütüdür. TÖB-DER, üyelerinin ekonomik ve demokratik sorunları için mücadele ederken,

ülkemizin demokratik kuruluşları ile de yasal bir dayanışma içinde olmak zorundadır.

Biz, öğretmenlerin ve örgütümüz TÖB-DER'in Türkiye içindeki yerini demokratik kuruluşlarla, siyasal partiler karşısındaki tavrını böyle değerlendiriyoruz. Çalışmaların bu değerlendirilme ışığı altında sürdürülmesinde yarar görüyoruz. Doğru olan tavrın da bu olduğuna inanıyoruz.

15-16 Şubat Eylemlerimiz ve Saldırılar

Değerli Arkadaşlarım,

Eylemlerimiz öncesinde, öğretmenlerimiz her zaman olduğu gibi ekonomik bunalım içerisinde idi. Saldırılar sürüp gidiyordu. Bizler için çok önemli olan 12 sayılı kanun gücündeki kararname, bütçe görüşmelerinde ve meclislerin gündemindeydi. İşte böyle bir dönemde, TÖB-DER gibi demokratik meslek örgütünün uyarıda bulunması, demokratik baskı gücünü duyurması için yasal haklarını kullanması kadar doğal bir eylem olamazdı. Bu karar, içinde bulunduğumuz koşullar değerlendirildikten sonra alındı.

Eylemin yer, zaman ve biçiminin en iyi şekilde saptandığı, bugün daha iyi anlaşılmıştır. Karşı güçlerin tüm aleyhte uğraşlarına karşın, toplantılar, yasalara uygun biçimde düzenlendi. Zorlamalar karşısında dahi Öğretmenlerimiz, yasa dışına düşürülemedi. 64 ilde kapalı salon toplantılarımız ve İzmir'de sessiz yürüyüşümüz tam bir disiplin içinde, başarı ile bitirildi. Bu toplantılar TÖB-DER'in tüm şube ve üyelerinin örgüt bilinci, örgüt disiplini yönünden ileri bir boyuta ulaştığını kanıtladı. Örgütümüzün gücünü, dost düşman herkese gösterdi. Saygınlığını arttırdı.

Egemen güçlerin tüm tertip ve saldırılarına karşın, 15-16 Şubat eylemlerinden bugüne kadar, 20 bin öğretmen TÖB-DER'e üye oldu. 30'dan fazla yeni şube açıldı. Öğretmenler, demokratik mücadelenin tek örgüt içerisinde sürdürülmesinin zorunluluğunu daha iyi anladılar. İLK-DER kendisini feshetti. İLK-DER'li arkadaşlarımız TÖB-DER'e katılmayı onur kabul ederek, çatımız altına geldiler.

Çok az da olsa, örgütlü mücadelenin somut yararları görülmeye başlandı. Tüm öğretmenlere, 300-600 lira arasında değişen yan ödemeler alındı. İlköğretimdeki haftalık ders saati sayısı 25 e indirildi. Alınanların, öğretmenlerin ekonomik ve meslek sorunlarını çözmedeki katkısı çok azdır. Ancak, öğretmenlerimizin örgütlü mücadelesi sonucunda alındıkları için önem taşımaktadırlar ve bu gözden kaçırılmamalıdır.

Değerli Arkadaşlarım,

Biz biliyoruz ki, faşizmle, pahalılıkla mücadelede öncülük, sınıf örgütlerine düşer. Bu demek değildir ki, demokratik meslek örgütleri bir şey yapmayacaklardır. Elbette ki bize düşen görevler de vardır. İşte - TÖB-DER, kendine düşen bu görevi yapmıştır, gerektiğinde gene yapmaktan çekinmeyecektir.

Toplantılarımıza bazı yerlerde yöneltilen saldırılar, halktan gelmemiştir. Tüm belgeler bunu açıkça doğrulamaktadır. Bu olaylar artık demokrasi sınırları içinde çıkarlarını, egemenliklerini sürdürme olanağını göremeyenlerin sömürülerini sürdürmek amacıyla kendi demokrasi kurallarını bile askıya alma çabalarının bir uzantısıdır. Çıkar çevrelerinin aralarındaki çelişkileri bir yana bırakarak, bu dönemlerde yalan ve iftiralarla bazı kişileri kandırmaya çalışmaları, halkın dinsel inançlarını istismar etmeleri, mezhepler arasındaki çelişkileri körüklemeleri bunların bilinen taktiklerindedir. İşte bazı yerlerdeki toplantılarımıza yaptırılan saldırıların temelinde bu gerçek yatar.

15-16 Şubat eylemlerimiz, gizlemeye çalıştıkları bu gerçekleri iyice su üstüne çıkarmıştır. Sermaye kesiminin koruduğu ve desteklediği faşist uşakları, devrimci, ilerici öğrenci yurtlarına; yayınevlerine ve demokratik kuruluşlara planlı ve sistemli saldırılarını sürdürmekte; ilerici, devrimci öğretmen ve öğrencileri dövmede, yaralamakta hatta öldürmektedirler. 15-16 Şubat eylemlerimizden bu yana, bir tanesi Turgutlu'da, bir tanesi de Sivas'ta olmak üzere iki üyemiz öldürülmüştür. 200'den fazla üyemize saldırı yapılarak yaralanmıştır. 20'den fazla arkadaşımız komalık edilerek hastahanelere kaldırılmışlardır. Gözünü, safra kesesini ve çeşitli organlarını kaybeden arkadaşlarımızın sayısı günden güne artmaktadır. Öğretmenlerimiz son on yıldan geçir bu yana yaşamlarının yarısını hapisane ve hastahane geçirmişlerdir.

Sınıflarda Atatürk'ten söz etmek, kahramanlık haline gelmiştir. Atatürk rozetleri takan öğrenciler, kurt rozeti takmadıkları için okullara sokulmaz olmuşlardır. Öğretmenlerimiz, saldırılar karşısında güvenlik kuvvetlerine gönül rahatlığıyla başvuramaz olmuşlardır. Çünkü çok kez orada da dayak atılarak suçlu duruma düşürüleceklerinden kuşku duymaktadırlar. Yasalarda güvenlik kuvvetlerine yardımcı sivil bir örgüt bulunmadığı halde, bir yetkilinin, "Ülkü Ocakları, devlet güvenlik kuvvetlerine yardımcı kuruluşlardır." şeklindeki beyanı, daha sonra bu yoldaki ilgili ve ısrarlı demeçleri halk arasında, devlet güvenlik kuvvetlerinin tarafsızlığını yitirdiği izlenimini yaratmıştır.

Özellikle son günlerde saldırılar, öğretmen ve öğrenci kesimi üzerinde yoğunlaştırılmıştır. İstanbul'daki öğrenci olaylarında güvenlik kuvvetlerinin gazetelere akseden tavrı, Ankara'da öğrencilere dayak atan görevlilere müdahale eden üç emniyet görevlisinin başına gelenler, hepimizin gözleri önünde oynanan bir oyunun dışı yansıyan küçük birer parçasıdır. Bugün Ankara, Beşevler semtinden faşistlerin kestikleri yolu geçip okullarına gitmeye çalışan devrimci gençlerin başlarına gelenleri bilmeyen yoktur.

12 Mart'tan önce etkin bir şekilde kullanılan ajan provakatörlerin günümüzde daha bir ustalıkla kullanılabileceğini bir an bile olsun akıldan çıkarmamamız gereklidir. Bazı deneysiz arkadaşlarımız, her türlü davranışlarını çok iyi ayarlamalıdır. Yazılarına, demeçlerine, bildirilerine dikkat etmelidirler. Devrimci kuruluşların ağzından ne gibi bildirilerin yayımlandığını; bunu alan niteliği belli bir kısım basın organı ile kiralık kalemlerin nasıl utanmadan beyanlar döktürdüklerini hepiniz okumaktasınız.

Değerli Arkadaşlarım,

15-16 Şubat eylemlerimize çeşitli kuruluş ve kişilerden çeşitli eleştiriler geldi. Biz bunların hepsini saygıyla karşıladık. En doğru yanıt zamanın ve olayların vereceğini biliyorduk. Onun için de söylenenlerin ve yazılanların üzerine fazla gitmedik.

Bugün, eylemlerimizin doğruluğu yukarıda da söylediğim gibi daha iyi anlaşmıştır. Görülmüştür ki, susup oturmakla açık faşizmin gelmesi önlenemiyor. Bizim toplantılarımızı zamansız bulanlar, aradan fazla zaman geçmeden, haklı ama biraz da geç kalarak miting yapmak mecburiyetinde kalmışlardır.

Faşizm, demokrasinin ve insanlığın düşmanıdır. Demokrasinin yaşaması için faşistlerden anlayış beklemek, zor günlerde Amerika'dan yardım beklemeye benzer. Şurası bir gerçektir ki, bu eylemlerimiz sırasında bazı kuruluşlar bize tam anlamıyla destek olmamışlardır. Diğer taraftan bazı kuruluşlar ve siyasal örgütler, saldırgan faşistlere, kanunsuz yürüyüşlere, ev ve işyeri yağmalayanlara destek olmuşlar, söz ve yazılarıyla saldırganları tahrik etmişlerdir.

Bugün güvenlik mahkemeleri sayın savcılarının, saldırganları kamuoyunun gözleri önüne sermesine rağmen aynı siyasal kuruluşların parlamenter avukatlarıyla, saldırganları nasıl savduklarını ibretle izlemekteyiz. Kısacası, bir yandan kanunsuzluklar baştan beri savunulurken; saldırganların, sırtı sıvazlanırken, diğer yandan kanunlara uyanlar eleştirilmekte, suçlu gösterilmeye çalışılmaktadır.

Biz öğretmenler olarak bu tür anlayışın, demokrasinin yaşamasına ne tür katkısı olacağını doğrusu anlayamıyoruz. Demokrasi ya vardır ya yoktur. İzinli toplantılar dahi saldırıya uğrar ve bunu demokrasinin vazgeçilmez kuruluşlarının bir bölümü açığan destekler, diğer bir kısmı korkusundan saldırıların tam olarak karşısına çıkamazsa, öylesine demokrasi değil, dense dense "demokrasicilik" denir.

Hiçbir demokratik ülkede öğretmenler, sırtını iktidara dayamış faşist insafına bırakılmaz. Bugün önümüzdeki en önemli sorun, demokratik hakların kullanılmasına işlerlik kazandırmaktır. Bir ülkede öğretmenler, aydınlar, kısacası emekten yana olanlar fikirlerini söyleyemiyor/arsa, orada demokrasiden söz edilemez. Kitaplar yasaklansın, yazarlara, öğretmenlere pasaport verilmesin; halkın sorunlarına yeni yeni eğilmeye başlayan TRT susturulsun; faili meçhul cinayetler gündend güne çoğalsın; 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, dolaylı yollardan yaptırılmasın, Atatürk'ün rozetleri dahi takılamasın; bir avuç politikacı ve parababası dışında herkese politika yasak edilsin; namuslu insanlara ve devrimci kuruluşlara, dokunulmazlık zırhına bürünülerek saldırılsın, iftiralara edilsin; karşılık verenler, "Siyaset yapıyor." denerek mahkemelerde süründürülsün; kamu personelinin elinden en doğal hakları olan sendikal hakları alınsın ve buna da demokrasi denilsin. Biz öğretmenlerin anladığı demokrasi böyle değildir.

Değerli Arkadaşlarım,

TÖB-DER, 590 şubesi, yüz bin civarında üyesiyle, ülkemizin en yaygın demokratik meslek örgütüdür. Her köyde ve kentte temsilcilerimiz vardır. Bu güç iyi kullanılırsa, demokrasiye büyük hizmetler etmiş oluruz. Kısıtlı da olsa yasalar bu hakkı bize vermektedir. Yasaların sınırları dışına çıkmadan demokratik mücadeleyi halkımıza anlatmak, onlara demokratik haklarına sahip çıkmaları bilincini götürmek en başta gelen görevimizdir. Hepimiz bunu etkin biçimde yapmaya mecburuz. Bunun yöntemini bulmak hepimizin görevidir.

Yapılan Kıyımlar

Değerli Arkadaşlarım,

Son iki buçuk aydan beri Milli Eğitim Bakanlığı merkez ve taşra örgütlerinde yapılan atamaları normal bir atama olarak görmeye imkan yoktur. Ne acıdır ki, ülkemizde Milli Eğitim Bakanlarının görevleri, öğretmenleri tedirgin etmekten öteye gidememiştir. Göreve başlayan bakanın ilk işi nedense hep öğretmenleri tedirgin etmek oluyor. Bunun hiç bir yararı görülmemesine, hatta bu günkü çıkmaza gelinmesinde başlıca etkenlerden bir tanesi olmasına rağmen bu durum hiç değişmemiştir.

Biz, siyasi iktidarların kendi politikalarını yürütecek kadrolarını kurmalarını anlarız ve bunların ' gerekli olduğuna inanırız. Anlayamadığımız, taraf tutmak, adam kayırmak için yasaların hiçe sayılması, devlet kasasının zarara uğratılması ve kişilerin yasal haklarına saygı gösterilmemesidir.

Bugün genel müdürlüklerin bir kısmının başına oturanların bazıları yetersiz kişilerdir. Bu kişiler aynı zamanda ülkemizde anarşinin, yasa tanımazlığın ve öğretmenlere dayak atıp evlerini, okullarını basan faşist komando örgütlerinin daha önce yöneticiliğini yapan kimselerdir. Bütün bunların öğretilerimizin gözünden kaçtığı zannedilmemelidir. Geçmiş görevleri sırasında öğretmenlere zulmederek onların nefretini kazanan kimselerin kıyıdan köşeden toplanarak önemli görev/erin başına getirmenin de Türkiye eğitimine yarar sağlayacağına biz inanmıyoruz. Bu, olsa olsa öğretmenlerle bakanlık arasında bir yıl önce belirli bir

oranda kurulan diyalogu da yok etmekten başka bir işe yaramayacaktır.

Gün geçmiyor ki, gazetelerde 5-10 öğretmenin faşistler tarafından saldırıya uğradığı yazılsın. Öğrencilerin bir kısmını kandırıp peşine takarak, toplantı basmaya, miting dağıtmaya giden kişilerden üst düzeyde hizmet beklemek, o kişileri görev başına getirmek, çok doğaldır ki sonucunda öğretmenlere planlı saldırıyı getirecektir; çünkü baştaki takımın bir kısmının istediği budur.

Bu konuda son olarak şunu söylüyoruz: Kişiler, mevkii ve makamlarını ne kadar yüksek görürlerse görsünler, hiç kimse kendisini hukukun üstünde göremez. Bu ülkede namuslu hakimler de vardır. Son kararı orası verecektir.

Niçin Olağanüstü Kurultay?

Değerli Arkadaşlarım,

1974 Temmuz Kurultay'ında saptadığınız ilkelerin yorumlanması ve pratiğe dönüştürülmesi konusunda kurullarımızda görüş ayrılıkları oldu, gruplaşmalar meydana geldi. Özellikle Merkez Yürütme Kurulu'nda oylar dondu. Kısır çekişmeler günlerce sürüp gitti. Örgüt yönetim organlarının bu yapıları ile çalışmalarını sağlıklı bir şekilde sürdürmesinin sakıncalı olacağına inanan Yönetim Kurulu, oy çokluğu ile, Olağanüstü Kurultay'a giderek sizlerin soruna çözüm getirmesini uygun gördü. İki gün sürecek genel kurul toplantımızda, gruplar görüşlerini uzun uzun huzurunuzda tartışacaklardır. Sizler dinleyip doğru olan tavrı elbetteki saptayacaksınız. Bu aynı zamanda TÖB- DER'in örgüt politikası olacaktır.

Değerli Arkadaşlarım,

Ülkemiz ve öğretmenlerimiz açısından zor günler yaşamaktayız. Kuruluşundan beri sizlerin verdiği yetki ile örgütün en sorumlu yerinde görev yapan bir arkadaşınız olarak, tartışmalarınızda çok uyanık olacağınıza, eleştirilerinizde saygı sınırını aşmayacağınıza içtenlikle inanıyorum. Dikkatsiz her söz ve davranışın örgütümüze büyük zararlar vereceğini tekrar tekrar hatırlatmak istiyorum.

Bu inançla sözlerime son verirken, güç günlerin örgütü olan TÖB-DER'in bu kurultaydan birlik içerisinde, daha da güçlenmiş olarak çıkacağına inanıyor; devrimci sorumluluklarının bilincinde olan Yüce Kurultay'ın sayın delegelerini saygı ile selamlıyorum.

Genel Kurul başladığında, Fakir Baykurt'la Cemil Çakır'ın şansları eşit görünüyordu. Hatta Fakir Baykurt'un seçilme şansı daha çoktu. Genel Kurulun ikinci gününde tarafların listesi açıklandığında, Cemil Çakır'ın şansının ağır basmaya başladığı görüldü.

Fakir Baykurt, listesini hazırlarken yeniden görüşeceğimizi söylemişti; ancak liste konusunu benimle bir daha görüşmedi nedense. Fakir Ağabey, çok kötü bir liste yapmıştı. Listesinde bulunanların çoğu, TÖS zamanında birlikte çalıştığı arkadaşlarından oluşuyordu. Bazı isimlerin, TÖB-DER içerisinde etkin olarak bulunmadıkları da biliniyordu. TÖS'ten bu yana aradan dört yıl geçmişti. İnsanlar, genç ve yeni yüz bekliyordu. Fakir Baykurt eğer benimle görüşmüş olsaydı, ona bu listeyi çıkarttırmazdım.

Sonunda, Cemil Çakır'ın listesi, beş oy farkla seçimi kazandı. Kazanan adlara bakıldığında, fraksiyonların o günkü konumu açıkça görülebilir. Genel Kurulda kazanan liste şöyleydi:

Merkez Yürütme Kurulu Üyeleri: Cemil Çakır (Genel Başkan), İsmet Yalçinkaya (Genel Başkan Yardımcısı), Banali Seferoğlu (Genel Sekreter), Avnî Aytan (Genel Sayman), Rüştü Apaydın (Genel Sekreter Yardımcısı), Ahmet Özgül (Genel Sekreter Yardımcısı), Şevket Özdemir (Genel Sekreter Yardımcısı), Mehmet Kopan (Üye), Ömer Aydın (Üye)

Genel Yönetim Kurulu Üyeleri: Emin Aksu, Doğan Oğuzer, Hasan Gürkan, Ömer Aslan, İsmail Akın, Nevzat Deringöl, Bedirhan Özdemir, Hasan Babacan, Ramazan Çavdar, Mustafa Demir, Hasan Yiğit, İbrahim Çerçi, İhsan Kapısız, Kemal Yücel, Gültekin Gazioğlu, M. Ali Köylü, Fevzi Koca, Kadri Çoban, Mehmet Yokuş, Nihat Kocaman

Denetleme Kurulu Üyeleri: İsmail Erdemir, Ali Senen, Hasan Özgür

Onur Kurulu Üyeleri: M. Asım Hışıl, Salih Başer, Taki Erdoğan

(1975-1976 Çalışma Raporu)

23-24 Haziran 1975 Genel Kurulu ve Cemil Çakır'ın seçimi kazanması, öğretmen örgütlenmesinin dönüm noktası oldu. TÖB-DER, o tarihten sonra iyice iç kavgaların içine sürüklendi. 12 Eylül askeri yönetimi geldiğinde dernekte birlik ve beraberlik kalmamıştı artık. Dernek, fraksiyon kavgalarından yakayı kurtaramıyordu.

Örgüt çalışmaları, özellikle de iç kavgalar beni iyice yorup yıpratmıştı. Kulaklarım iyi duymuyordu gerçekten. Gittiğim KBB uzmanı, erken sağırılık teşhisi koymuş; ilaç vererek, dinlenmemi önermişti. Çocuklarımı alarak tatile çıktım hemen. Doktorun söylediği ilaçları almayı tatilden sonraya bıraktım. On yedi gün tatil yaptık. Tatilden döndüğümde dinlenmiş, yeniden doğmuş gibi olmuştum. Kulaklarımdaki az duyma ve uğultu da yok olmuştu.

Aradan 25 yıl geçmiş olmasına rağmen bir daha da kulak rahatsızlığı çekmedim. Örgütteki gereksiz gerginlik ve kavgalar beni hasta etmişti. Genel Başkanlığı bıraktıktan sonra, uzun süre TÖB-DER'e gitmedim. Belki benim tutumum yüzünden kavgalar oluyordu, diye düşündüğüm zamanlar çok olmuştur. Dernekten uzak durursam daha iyi olur, diye düşünüyordum.

Fakat hiç öyle olmadı, kavgalar daha da çoğaldı. İki yıllığına seçilen Cemil Çakır yönetimi de bir yıl sonra olağanüstü genel kurula giderek görevi Gültekin Gazioğlu ekibine devretti.

Gültekin Gazioğlu dönemi, sol parti ve fraksiyonların TÖB-DER'e en fazla karıştığı dönem oldu. Artık TÖB-DER'in toplantıları sol fraksiyonlar tarafından basılıyor; taraflar, taş ve sopalarla birbirlerine giriyorlardı. Hatta bir toplantıda, gruplardan biri Genel Başkan Gültekin Gazioğlu'na da saldırmış, yaralanmasına sebep olmuştu.

Bir Genel Kurulda da taraflar kavga ederek ayrılmışlar iki ayrı salonda iki ayrı Genel Başkan, iki ayrı yönetim seçilmişti, Genel Başkanlardan biri Gültekin Gazioğlu; diğeri de rahmetli Talip Öztürk'tü.

Bu bölünmüşlükten yararlanan şer güçler, örgütü yıkmak için akla hayale gelmez işler çeviriyorlardı. İktidar, bölünmüşlüklerinden yararlanarak öğretmenlere olmadık baskılar yapıyordu. Sıradan TÖB-DER üyesi öğretmenler hem iç

kavgalardan hem de iktidarın baskılarından bıkmışlardı. Olanlara seyirci olmaktan başka bir şey yapamıyorlardı.

Sonunda beklenen oldu. 12 Eylül cuntası geldi. Çok kısa zamanda ve sudan bahanelerle TÖB-DER'i gizli örgüt sayarak kapattılar.

Bundan daha gülüç bir sav olamazdı. Gizlilik bir yana, TÖB-DER "çok fazla açık"tı. 700 şubenin hiçbirinde suç unsuru olacak en küçük suç aracı bile bulamadılar; ama kurt kuzuyu yemeye karar vermişti bir kere. Bahane uydurmak kolaydı. Kolay olanı bile yapamadıkları halde TÖB-DER'i kapatmaktan çekinmediler. Büyük bir zevkle görevlerini yerine getirdiler. Yetmiş yıldır alın terimizle aldığımız örgüt mallarını elimizden aldılar.

Yıllar sonra, sivil mahkemede açılan davada TÖB-DER'in kapatılma isteği reddedildi. Buna rağmen, hatta bütün siyasi partilerin mallarının geri verilmesine karşın öğretmenlerin malları geri verilmedi. Çeteyi, soyguncuyu, katili, hırsızı... adilce yargılayamayan iktidarlar, öğretmenlerin analarının sütü gibi helal paralarıyla aldıkları mallarını aradan on beş yıl geçmesine rağmen geri vermediler. Üstelik öğretmenler derdini anlatacak merci bile bulamıyorlar.

MİLLETVEKİLİ SEÇİMLERİNE KATILYORUM

İnsanlar belirli görevlere gelip biraz da başarılı olunca, çevresinde bazı halkalar oluşuyor. Bu halkalar içinde, sizi sevenler olduğu gibi sevmeyenler de bulunabiliyor. Dost mu düşman mı, hakkında karar veremediğiniz kimseler de oluyor çevrenizde.

İnsan, başına gelmedikçe ve denemedikçe de bazı şeyleri anlayamıyor. Bazen de yıllar geçtiği halde hâlâ anlayamadığınız durumlar ortaya çıkıyor.

CHP'den millevkili aday adaylığım da daha çok çevremdekilerin teşvikiyle oldu. 1973 Genel Seçimlerinden önce, birkaç kez, arkadaşlarım aracılığı ile ön seçimsiz adaylık teklifi aldım CHP'den. Ancak tekliflerin hiçbirisine itibar etmedim.

TÖB-DER'i bırakarak milletvekili olmak bana ters gelmişti. Örgüt, yeni yeni kendisini topluyordu; bırakıp gitmem mümkün

değildi. Kontenjan olmayı kabul etmem de olanaksızdı. Milletvekili olmak istersem seçimlere katılabılırdim; yalnız, TÖB-DER'in başında olduğum sürece bu asla olmayacaktı.

Öğretmenler, liderlerinin milletvekili olmasını hoş karşılamıyordu. CHP'den millevkili olacağım söylentileri de etrafa yayılmıştı. Birçok toplantıda söylenenleri yalanlamama rağmen, dedikoduların arkası kesilmiyordu,

Bir gün, Genel Merkezimizin alt katında, sekreterlerin bulunduğu salonda otururken, elli yaşlarında bir kişi geldi, nefes nefeseydi. "Nerede Genel Başkan, onunla görüşmek istiyorum." dedi. Belli ki beni tanımiyordu. Elimi uzatarak, "Hoş geldiniz." dedim. Genel Başkanın dördüncü katta olduğunu söyleyerek, "İşin çok mu acil?" diye sordum. "Hayır, işim acil değil; ama onu mutlaka görmeliyim." dedi ve ekledi, "Zaten görmeden asla gitmem."

İyice meraklanmıştım; acaba ne diyecek diye. Çok kızgın olduğu her halinden belliydi. "Hepimiz gerçekten merak ettik, bize de söyleyemez misiniz? Genel Başkana yine söylersiniz." diye ısrar ettim. Orada bulunan arkadaşlar da bana katıldılar. "Peki, söyleyeyim." diye konuşmaya başladı: "Duydum ki Genel Başkana CHP kontenjan vermiş, o da kabul etmiş. Bir Genel Başkan nasıl yapar bunu?" dedi heyecanlı. "Niçin yapmasın, milletvekili olmak kötü mü? Kime ne zararı var? Bir işiniz olduğunda yabancı adamların ardına düşeceğinize, kendi Genel Başkanınızın yanına gitmek daha iyi olmaz mı? O, sizin aranızdan çıkmıştır; her işinizi de herkesten iyi bilir." dedim. Ayağa kalkarak: "Siz deli misiniz, neden her gelen bizim sırtımıza basarak yükselip mevki, makam sahibi olmak istiyor. Milletvekili olmak istiyorsa görevden ayrıldıktan sonra aday mı olur, kontenjan mı verirler ne yaparsa o zaman yapsın." dedi.

Şakayı uzatmanın anlamı yoktu. Ona doğru elimi uzatarak, "Ben, Genel Başkan Ali Bozkurt'um." dedim. Merak etmemesini, hiçbir yere gitmeyeceğimi, teklif haberinin doğru olduğunu; ama reddettiğimi anlatarak, rahat olmasını söyledim. Arkadaşımız, biraz da mahcup bir şekilde, içinin rahatladığını, söylemişti.

Genel Başkanlığı bıraktıktan sonra, yıllardan beri ihmal ettiğim evimle ilgilenmeye başladım. Çocuklarım uzun zamandan beri babalarıyla ilk kez kahvaltı yapıp yemek yiyorlardı.

1976 Haziran'ında memlekete gittim. Dostları ve akrabaları ziyaret ettim. Dostlarım, hem de aile çevremden daha çok ısrar ederek, milletvekili genel seçimlerine katılmamı önerdiler. Siyasetin içerisinde bulunan birçok arkadaşım, bu konuyu sürekli olarak gündeme getiriyorlardı.

Siyasetin önünde olan politikacıları tanıyor, siyaseti de o düzeyde biliyordum. Halkla politik, özellikle partisel hemen hemen hiç ilişkim yoktu. Bunun önemini, aday olup önseçime katılıncaya dek bilemedim.

Sonunda, seçime katılmaya karar verdim. Seçime katılmamı isteyenlerden biri de Erzincan senatörü, arkadaşım Niyazi Ünsal'dı. Erken seçim yapılacağı söylenip duruyordu. 1976 Temmuz ayı sonlarına doğru ilk kez Niyazi Ünsal'la birlikte Kemaliye ilçesi ve bazı köylerine gittik. Niyazi Ünsal'dan bir şeyler öğrenmeye çalıştım. İki gün birlikte olduk. Gördüklerim beni doyurmadı. Halkla ilişkilerde Niyazi Ünsal kadar becerikli olamayacağımı anladım. O, hiçbir isteğe "Hayır." demiyordu. Yapılması çok zor isteklere bile onay veriyordu.

O geziden sonra aday olmaktan vazgeçmek istedim; ama aday olacağım çabucak yayılmıştı. Bir kere yola çıkmıştım, artık ne pahasına olursa olsun aday olacaktım. Erzincan'dan başka, Ankara ve İstanbul'daki dostlarımdan da adaylık teklifleri alıyordum. İstanbul ve Ankara'dakilerin kurt politikacılar olduğunu biliyordum. Ayrıca Ankara'dan aday olursam, aylar önce memuriyetten istifa etmem gerekiyordu. Zaten param yoktu. Bir de istifa edersem, maaş alamayacağımdan perişan olabilirdik. Ankara'da listenin ön sıralarında yer alma olasılığım oldukça yüksekti; ama istifayı göze alamadım.

İşte bu, politikayı hiç bilmediğim açık kanıtıydı. Ankara'dan seçime giren üç hemşerim benden daha az tanındıkları halde milletvekili seçildiler. Ben, parasızlık nedeniyle ve hemşerilerime vefalı gözükmek için Erzincan'a gidip seçime girdim.

Normal seçimler 1977 yılının sonbaharında yapılacaktı; ama 1977'nin Nisan ayına aldılar. Yani, seçimler dört ay erken yapıldı. Seçimlerin zamanında yapılacağını düşünmüş, hesaplarımı da ona göre yapmıştım. Seçim erkene alınca benim hesaplar da altüst oldu. 12 Mart işkencesinden kalan bel ağrılarım iyice

çoğalmıştı. Çok kez arabamı tek ayakla kullanıyordum. Sağ bacağı çok perişandı ve birkaç santim incelmışti.

O durumda, Erzincan'a önseçim çalışmasına gittim. Cumhuriyet Halk Partisinden aday olduğum için TÖB-DER'in Erzincan Şubesi bana destek olmama kararı almıştı. Ayıp olur, diyerek kararlarından vazgeçmişlerdi daha sonra; ama öğretmenlerin zaten çoğu, "Biz, aldığınız karara uymayız. Ali Bozkurt yıllarca Genel Başkanlığımızı yaptı, üstelik hernşerimiz." demişler. Karar geri alındı; ama dedikodusu yayıldı.

Seçim süresi çok kısa idi. Diğer adayların hemen hepsi orada idiler ve yıllardır çalışıyorlardı. Benim çok hızlı gezmem gerekiyordu. Önce, arabamın gidebildiği yerleşim yerlerine gittim. Kemaliye ve iliç ilçelerinin merkezlerine dahi gidememiştim. Çünkü oraların yolu kapalıydı, yolu kapalı olmayan yerlere de ancak ciple gidilebilirdi. Cipin günlüğü 1500 lira idi. En az on gün tutmam gerekiyordu. Parasızlıktan, cipi sadece bir gün tutabildim, iliç ilçesinin birkaç köyüne gittim, hepsi o kadar.

Seçim bölgeme gittiğimin üçüncü günü, Özellikle Erzincan'dan seçime girmekle ne büyük yanlış yaptığımı akladım; ama artık geri dönmemin olanağı yoktu. Her şeye karşın iyi durumdaydım. Bütün adaylar tarafından favori gösteriliyordum.

Meğer o da bir seçim taktiği imiş. Diğer adaylar, gittikleri yerlerde: "Ali Bozkurt nasıl olsa kazanıyor, bari siz ona oy vereceğinize benimle falan zayıf adaya verin, ben ancak böyle, Ali Bozkurt'un yanında seçim kazanabilirim. Kaldı ki Ali Bey üçüncü sıraya düşse daha iyi olur, o zaman üç milletvekili çıkarabiliriz. Onun oyu çoktur. Üçüncü sıraya düşerse insanlar onu kazandırmak için daha fazla oy verirler." diyorlarmış.

Önseçimden iki gün önce, Bülent Ecevit'le Rahşan Hanım Erzincan'a geldiler. Onları yolcu ettikten sonra Tercan ilçesine gittim. Akşam üzeri, dostlarımdan bir telefon aldım. Aleyhimde bir propoganda başlatılmış olduğunu söylediler. Derhal Erzincan'a döndüm. Dedikodu hayli yayılmış, bu kadar kısa zamanda nasıl böyle yayıldığını anlayamadım doğrusu.

Güya, Bülent Ecevit, Erzincan'da parti ileri gelenlerinden Vahap Kaya'ya şöyle demiş: "Sakın Ali Bozkurt'a oy verip

milletvekili yapmayın. Biz onu veto edecektik, öğretmen kamuoyundan büyük tepki alıp oy kaybederiz, diye veto etmedik. Sakın ola ki onu Ankara'ya göndermeyin. Milletvekili olursa gözünü benim yerime diker."

Ecevit'in bu lafları söylediği Vahap Kaya'yı, önseçim sona erinceye kadar bulamadım; ama dedikodusu her tarafı sarmıştı. Önseçim bitti. Dördüncü sıraya düşmüştüm. CHP,• Erzincan'dan ancak iki millevkili çıkarabiliyordu. Seçime on bir aday katılmıştık. Adaylardan üçü ağa ve aşiret beyleriydi. İlk üç sırayı onlar aldı. Bu durumu görünce Erzincan'dan seçime girmenin yanlışlığını daha iyi anladım. Hem ağa değildim, hem param yoktu, hem de eşim Sünni idi. Bunların hepsini kullandı bazı adaylar.

Alevi olduğum için Sünni delegeler oy vermedi; eşim sünni olduğu için Alevi delegeler az oy verdi. Ben iki taraftan da oy kaybettim. "Ali Bozkurt komünisttir, ona oy verilmez." diyenlerin sayısı da hayli kabarıktı. Ecevit'in o sözleri söyleyip söylemediğini de hâlâ öğrenmiş değilim. Vahap Kaya, söylediğini ısrarla savunuyordu.

Seçimde, başımdan geçen ilginç bir iki ilginç olayı da anlatmadan geçemeyeceğim:

Seçim çalışmaları sırasında Efes Oteli'nde kalıyordum.Yine sabah erkenden kalm. Arabamla Erzincan'ın merkez ova köylerine, önseçim delegelerinin ziyaretine gideceğim. Arabaya oturur oturmaz Hasan isimli biri dikildi başıma: "Ali Bey, karım hastanede doğum yaptı, çıkarmaya param yok, onu rehin aldılar. Bana iki yüz lira verir misin?" dedi. Seçimde böyle şeylerin çok yapıldığını duymuştum; ama başıma hiç gelmemişti. "Seçim döneminde olmasak verirdim; ama şimdi veremem. Param yok; üstelik, herkese para dağıtıyor, diye dedikodu yaparlar." diyerek arabayı sürdürdüm.

Yolda giderken ya gerçekten adam doğru söylüyorsa, ya kadını hakikaten rehin almışlarsa; bir de çocuklarım evde anasız kaldılar, demişti, ya doğru ise, diye düşünerek kendi kendime kızmaya başladım. Çok rahatsız olmuştum. Adam yalan söylemiyorsa, ayıp etmişim.

Yaptığımı içime sindiremedim. Köylere gitmekten vazgeçerek arabayı Tercan ilçesine, o adamın köyüne doğru çevirdim. Adamı yeni tanımıştım, nereye gidersem benden önce oraya gidip beni karşılıyordu. Boynuma sarılıp yüzümü öpüyordu. Bunu, aynı gün içinde defalarca yapıyordu. Onun için adama çok kızılıyordum.

Köye vardım, arabayı kahvenin önüne çekerek oturanların yanına gittim. Artık beni tanıyorlardı. Hal hatır sorduktan sonra, "Hayrola hocam, böyle sabah erken nereye gidiyorsun?" dediler. Hasan'ın karısının doğum yaptığı için ona gözüydına geldim, dedim. "Hangi Hasan?" diye sordular, söyledim. Birbirlerinin yüzüne şaşkın şaşkın bakmaya başladılar.

Bir süre Kürtçe konuştular aralarında. Sonra biri bana dönerek: "Hocam senin yanışın var, daha karşıdaki kapının önünde çocuklarıyla oturan hanım, Hasan'ın hanımı; bak evlerinin kapısı önünde oturuyorlar." dedi. Hastaneden ne zaman çıktığını sordum. "Ne hastanesi hocam, onun en küçük çocuğu 7-8 yaşındadır dediler." Hastanede rehin kalmadığına ve Hasan'ın da beni kandıramadığına sevindim. Dolandırıcı olduğu içinse çok üzıldüm. Öyleyse ben yanlış biliyormuşum." diyerek köylülerin yanından ayrıldım. Kahvedekiler anlamlı anlamlı yüzüme bakıyorlardı; Hasan seni de mi dolandırdı, der gibi.

Seçim çalışmalarım sürüyordu. Refahiye ilçemizden bir cip tuttum, iliç ilçesinin bazı köylerine gideceğim. İlk durağım Çobanlı köyü olacak. Orayı merkez yaparak, yakınında bulunan köylerden kaçına ulaşabilirsem gezeceğim.

Yolun çok bozuk ve çamurlu olması dolayısıyla köye akşam karanlık basarken ulaştık. Köy, bir yamaca kurulmuş. Refahiye-İliç-Kemaliye yolu, köyün 700-800 metre altından geçiyor. Yol her kış kapanıyor. Arada bir açılrsa da çoğunlukla kapalı kalıyor. Ciple, zorlukla köyün altına kadar gittik. Ama o yedi sekiz yüz metreyi çıkmak çok zor. Cip çamura batıyor, inip kürekle biraz temizliyoruz, biraz itiyoruz ve tekrar batıyoruz, O kısacık yolu ancak bir saatte çıktık. Hava kararmak üzere idi.

Köy erkeklerinin nerede ise tamamı düz damların üzerine çıkmış bizi izliyorlardı. Hiçbiri yardımımıza gelmedi. Şoförle

beraber üç kişiydik. Köyün ortasına çıkıp durduk. Köylüler etrafımızı sarıp "Hoş geldiniz." dediler. Şoförü herkes tanıyordu. O da köylülere beni tanıttı.

Damların üzerine şöyle bir göz gezdirdim; yalnızca bir adam yanımıza gelmemişi ve göz ucuyla bizi izliyordu. Adamın, çok bilmiş önseçim delegelerinden birisi olduğunu tahmin ettim; çünkü bu tiplere çok rastlıyordum. Adamın şeklini iyice kafama yerleştirdim. Vakit geçmişti, bu saatten sonra başka yere gitmemiz olanaksızdı. O geceyi muhtarın odasında geçirecektik. Hemen buyur edip içeri aldılar.

Akşam yemeğinden sonra muhtarın odası tıklım tıklım doldu. Gözüm hep damda tek başına dikilip yanımıza gelmeyen adamı arıyordu, gelmemişi. Toplantıda daha çok milletvekili adayının konuşması gerekirken, onları konuşturup isteklerini öğrenerek, son konuşmayı yapmayı aklıma koymuştum.

Önce kendimi tanıtip sözü onlara bıraktım. Beni gıyaben tanıdıklarını, TÖB-DER'deki mücadelemi bildiklerini söylediler. Biraz şaşırđımı söyledim. Sizi bize öğretmenimiz tanıttı, dediler. Karayollarında çalışan Zeynel de çalışmalarımdan söz etmiş. Köydeki beş delegenin isimlerini biliyordum; ama kendilerini tanıımıyordum. Bir ara köyün delegelerini sordum. "Hepsi burdalar." dediler. Bir tanesi el kaldırarak, "Ahmet yok nedense, o hâlâ gelmedi." dedi. Ben de: "Ahmet, damın üzerinde tek başına duran arkadaş değil miydi?" dedim. "Siz, Ahmet'i tanıyor musunuz?" diye sordular. Tanımadığımı, ama damdaki duruşundan delege olduğunu anladığımı ve burada da ismini öğrendiğimi söyledim. Tam o sırada Ahmet de kapıdan girdi.

Köylüleri konuşturmaya devam ediyordum ki muhtar: "Hocam, milletvekili olacak sensin. Seçilince ne yapacaksın, bizler onları öğrenmek istiyoruz." dedi. Saat 22.00'ye geliyordu. Köylülerin isteklerini de öğrenmiştim. "Bak, 7-8 yüz metrelik yolu bir saatte çıkamadınız. Sizin milletvekili adayı olduğunuzu anlamıştık. Yardımaınıza da mahsustan gelmedik ki bu yolu hiç unutmayasınız. Bu mevsimde, hem de yollar kapalı iken kim bizi arayıp sorar? Ancak milletvekili adayları gelirler. Onlar da vaatlerini yapar gider, daha da bizi hatırlamazlar." demişlerdi.

Ben söze başlamadan, Delege Ahmet söz aldı. Yüksek sesle ve suçlarcasına: "Milletvekili adaylarının görevi odur: Gelip

vaatlerle halkı kandırır, oylarını alırlar; sonra kendi ceplerini doldurmaya bakarlar." dedi. Söz tam istediğim noktaya gelmişti:

"Siz beni yalan söylemeye teşvik ediyorsunuz. İstiyorsunuz ki şimdiye kadar gelip yalan vaatlerde bulunan adaylar gibi ben de sizleri kandırıp gideyim. Sizi kandırmayacağım, hiçbir söz de vermeyeceğim. Oyunuzu da ister verin ister vermeyin. Özellikle Ahmet'in oyunu istemem. Köyüne gelen bir milletvekili adayının yanına gelip "Hoş geldiniz." bile diyemeyen adamın oyu noksan olsun. Benim sizlerden tek isteğim var: Beni yarım saat dinleyin, ondan sonra evlerinize gidip dediklerimi mutlaka, ama mutlaka biraz düşünün. O zaman kime oy vereceğinizi anlarsınız.

Evet çok partili sistem geldiğinden beri özellikle 1950'den sonra gelen adayların hiçbiri benim söyleyeceklerimi söylemediler size. Onlar da sizi kandırmadılar. Verdikleri sözleri yerine getireceklerini sanıyorlardı. Bilmiyorlardı ki koşullar oluşmadan bazı şeyleri yapmak olanaksız. Bizim şimdiki yönetim yapımız bunları yapmaya uygun değil.

Size şimdiden müjdesini verebilirim ki ben seçilsem de seçilmesem de sizin köy de dahil, hatta bütün köylerin yol ve okullarının yapılması, su ve elektrik sorununun çözülmesi iki bin yılına kadar tamamlanacaktır; hiç merak etmeyin." dedim. Nereden bildiğimi sordular, bıyık altından gülerek.

"Fiat'ın ve Renault'un fabrikaları habire otomobil üretiyor. Kısa bir süre sonra yolları düzgün olan yerlerin hepsi otomobil alacak. Peki otomobil fabrikaları kapanacak mı? Hayır. İşte o zaman sizin yollarınıza sıra gelecek. Siz istemerseniz de yollarınız yapılacak. Buzdolabı, çamaşır makinesi fabrikaları kapanacak mı? Hayır onları alıp kuılanasınız diye köylerinize elektrik getirilecek." dedim. Delegerden Zeynel, boynuma sarıldı." O kadar güzel ve doğru anlatıyorsun ki, herkes anlıyor." dedi. Delege Ahmet söz aldı. "Yanınıza geç geldiğim için, herkesin içinde sizden özür diliyorum. Söyledikleriniz o kadar gerçek ki; sözleriniz içime işledi. Ben size oy vermeyecektim, Ankara'daki adam bizim halimizden anlamaz, diye düşünmüştüm. Meğer ne kadar yanılmışım. Siz kabul etmeseniz de ben oyumu size vereceğim. Şimdiye kadar kullandığım en bilinçli oy da bu olacaktır sanırım." dedi.

Yatma zamanı gelmişti. Biraz da muhtar ve akrabası öğretmenle sohbet ettik. O geceyi Çobanlı Köyü'nde, muhtarın evinde geçirdik.

Milletvekili seçimine girmek bana pahalıya mal olmuştu. Seçimde harcadığım para yaklaşık altmış bin liraydı. Karı koca çalışarak o borcu iki yılda ödedik; ama o seçim, bana böylesi politikayı yapamayacağımı öğretti.

Tabanda politika yapmayı hâlâ kavramış da değilim. Bir insan, günde en az üç beş defa gördüğü insanı her görüşünde „ kırk yıllık hasret gideriyormuş gibi nasıl sarılıp öper; hiç sevmediği insanları nasıl bağına basar; hiç yapamayacağı şeylerin nasıl sözünü verir; hâlâ anlamış değilim.

AİLEMİZE SALDIRILAR

Özellikle 1978-1979 yıllarında ailemize karşı saldırılar da gittikçe artmaya başlamıştı. Evimiz taşlanıyor; benim, eşimin ve çocuklarımın yolları kesiliyor ve evimizin olduğu apartmanın duvarlarına haftada birkaç kez faşist sloganlar yazılıyordu. Oğlum Oğuz, yanında birimizi alır, faşistlerin yazılarını siler; yerine devrimci sloganlar yazardı. Oğullarım akşam ezanından sonra eve gelemez olmuşlardı.

Büyük oğlum Oğuz'un yolu birçok kez kesilmiş, iki kez de bıçaklanmıştı. Küçük oğlum Cengizhan defalarca kovalanmıştı. Başlarına kötü bir şey gelmesin diye onları zaman zaman bizden uzak semtlerdeki akraba ve arkadaşlarımın evlerine gönderiyordum. Eve gelecekleri zaman, çarşıda bir yerde üçümüz biraraya gelip sacayağı yürüyüşüyle evimize gidebiliyorduk. Amacımız, hepimizin birden ölmemizi ya da yaralanmamızı önlemektir.

Bombalarlar diye arabamı asla evimin önüne park edemedim. Genellikle evimden 8-9 yüz metre uzaklıktaki Hukuk Fakültesi ya da Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin yakınlarına bırakır, eve yürüyerek giderdim. Bu iki fakültede faşistler etkin değildi. O bölgelere yavaşamadıkları için de arabama bomba koymaları ihtimali zayıftı.

1979 Temmuz'unda bir gün, Erzincan'dan bir arkadaşım geldi eve; akşam üzeriydi. Çocuklarım evde yoklardı gene. Akşam yemeğinde biraz içki içtik. Bizde kalacağını sanıyordum. Otelden yer ayırttığını ve eşyalarının orada olduğunu söyleyerek, "Mutlaka gideceğim." dedi. Ona, geceleri dışarı çıkmamın tehlikeli olacağını söyleyemedim. Söyleyemeyince de onu oteline bırakmam gerekiyordu.

Birlikte çıktık, gezerek arabamın yanına gittik. Arabayı niçin bu kadar uzağa koyduğumu sordu. Sebebini anlattım. "Senin için zor, bu evi satıp bu mahalleden çık." dedi. Arkadaşı oteline bıraktım. Saat biri geçiyordu. Eve gelerek ap arabayı artmanımızın önündeki boşluğa park ettim. "Bunlar her gün beni beklemiyorlar ya..." diye düşünerek kendi kendimi teskin edip rahatladım. Cumartesi gecesiydi.

Sabah, çarşıda bir yerde çocuklarımla buluşup pikniğe gidecektik. Çok geç yattığımız için erkenden uyanamadık. Randevu yerine vaktinde gidemediğimiz için çocuklarım telaşlanmışlar. Oğuz, o telaşla çıkıp eve geldi. "Nerede kaldınız? Merak ettik." dedi. Akşamleyin bir konuşumuz olduğunu, geç yattığımızı, onun için de kalkamadığımızı söyledim. "Baba anahtarı ver de arabayı çalıştırayım, siz de çabuk inin." dedi. "Sen git arabanın örtüsünü kaldır, biz geliyoruz." dedim. Oğuz, anahtarı vermediğim için söylenerek çıktı.

Yıllardır, arabanın her tarafını iyice kontrol etmeden arabaya binip çalıştırmazdım. Aşağı indik, arabayı kontrole başladım. Arkada, eksozla kaportanın arasına sıkıştırılmış, bantla da sarılarak konumu sağlamlaştırılmış bir kutu gördüm. Oğuz'u çağırarak kutuyu gösterip "Bana kıziyorsun ama, arabanın anahtarını verseydim başta sen olmak üzere hepimiz havaya uçardık." dedim. Oğuz'un yüzü bembeyaz olmuştu. "Baba şimdi ne yapacağız?" dedi. "Ne yapalım, polise haber vereceğiz." dedim.

Polise telefon ettim. Kısa zamanda ekip geldi. Arabada bulunan cismi gösterdim. Bomba imha ekibine telefon ettiler. Onlar gelmeden önce, polis bana sorular sormaya başladı:

"Oraya bakmak nasıl aklına geldi? Arabanı her zaman arar mısın? Ne bildin bombanın orada olduğunu?" gibi sorular sordular. "Beyler, yoksa bomba için beni mi suçluyorsunuz? Ben tanınan bir adamım, çevrem faşist dolu. Bir gün böyle bir şey yapacaklarını tahmin etmek için müneccim olmak gerekmiyor. Siz beni bırakın da bu bombayı buraya koyan kimseleri yakalayın." dedim.

Arabanın etrafı, meraklı yüzlerce insan tarafından çevrilmişti. Polis, onları arabanın çevresinden uzaklaştırdı. Tam o sırada da bomba uzmanları geldiler. Bombayı arabadan çıkardılar. "Bu tip bombalar, ısı ve titreşim etkisiyle üç ile beş dakika arasında patlar. Şansınız varmış; yoksa hepiniz parçalanırdınız, binanın ön tarafı da uçardı." dediler.

Bu saldırıları yapanlar, duvarlara yazı yazanlar ve yolumuzu kesenlerin önemli bir bölümü, evimizin yakınında bulunan İsparta ve Kütahya öğrenci yurtlarında kalıyorlardı. Mahallelinin bütün şikayetlerine karşın ara sıra yapılan göstermelik aramalardan başka, yurtlarda kalan kişilerin durumlarında değişiklik olmadı. Buralardan yönlendirilip yönetilen saldırılar da 12 Eylül darbesinden sonra bıçak gibi kesildi.

1979 yılının 29 Mayıs günüydü. İstanbul'un Kurtuluş Günü kutlanacaktı. Sağ bir siyasi parti o günü fetih günü olarak kutlamak istiyordu. O gün, eşimle, okullarımıza gitmek üzere sabah 07:30'da evden çıktık. Dikimevi önünde ayrıldık. Benim okulum Bentderesi'ndeki Seymenler İlkokulu, eşimin okulu ise Şehitlik'teki Cebeci Kız Meslek Lisesi idi. Yollarımız, Dikimevi'nde ayrılıyordu.

Ben ayrıldıktan birkaç dakika sonra, fetih yürüyüşü yapan yobaz sürüsü, eşimin yolunu keserek onu dövmüşler. Olayı polise bildirdik. Tıpkı arabamıza bomba konduğu gibi, tıpkı evimizin basıldığı gibi ve tıpkı benim faşistler tarafından yolumuzun kesilmesinde olduğu gibi suçlular bulun(a)madı.

Eğer bunları solcular yapsa, nerede olsalar yakalanmışlardı. Türkiye boşuna Hizbullah'ın ölümevleriyle karşılaşmadı. 28 Şubat sürecine de durduk yerde gelmedik. Bunların hepsinin temelleri çok önceden atılmış, tehlikeyi haber veren aydınlar ise hapishanelere atılmıştı. O zamanın başbakanı Süleyman Demirel: "Bana sağcılar, milliyetçiler adam öldürüyor dedirtemezsiniz.", "Teşbih çeken elle tetik çeken e! bir olur mu?" diyordu.

O günlerde, İçişleri bakanı İrfan Özyaydın ile görüşüp bana bir ruhsatlı tabanca vermeleri için TBMM'ye gitmiştim. Bazı milletvekili dostlarım, Meclise gidersem yardımcı olacaklarını söylemişlerdi. Meclis koridorlarında bakana rastladık. Yanımda milletvekili arkadaşlarım da vardı. Bakan beni görünce, "Geçmiş olsun." dedi.

Ailemin başından geçenleri kısaca özetleyerek, ruhsatlı tabanca istediğimi söyledim. Arkadaşlarım da bana destek oldular. İrfan Özyaydın kaşlarını çatarak: "Biz insanları silahsızlandırmak istiyoruz, siz de benden silah istiyorsunuz." dedi. "Siz asıl silahsızlanmaları gerekenleri silahsızlandırın. Bize saldırmaları, ne yapalım silahı? Can güvenliğimiz olmadığı için silah istiyorum. Faşistler ve dinci çeteler zaten silahlı. Lütfen, siz asıl onlara bakın." dedim. Bakan: "Olmaz, yapamam." deyince ben de yanımdaki milletvekili arkadaşlara dönerek: "Hepiniz tanık olun, sayın Bakan bana ruhsatlı silah vermiyor. Faşistlere ve dinci sürülere kolay lokma olmayacağım. Şimdi buradan çıkınca kaçak silah alacağım; yakalanırsam, mahkemede tanıklarım sizlersiniz." diyerek oradan ayrıldım.

İki gün içerisinde de tanıdığım bir avukat arkadaştan geçici olarak bir tabanca aldım. 12 Eylül'den sonra da emaneti sahibine verdim.

Çeşitli zamanlarda aldığım tehdit mektuplarından birkaç ilginç örneği de bütün yanlışlarıyla aynen alıyorum, tabii ki mektupların altındaki bütün adlar sahte:

Sayın Tüm-DER Öğretmenler birleşme ve dayanışma derneği başkanı Ali BOZKURT'A TÖB-DER 72.sayısında yazmış olduğunuz yazıları okudum çok yazık memleketimizde olan olayları derginize hep tek taraflı aktarmışsınız. Örneklerle açıklayalım. Gerici ve faşist güçlerin öğretmenlere saldırısı sürdürülür. Gerici kelimesi size layık bir kelime FAŞİSTLİĞİ dersiniz biz hiç bir zaman faşist deyiliz. Eğer Türkiyede koministlere, masonlara kısacası vatana. Millete kastedenlere karşı çıkan ülkücü gençliğe sizler faşist gerici diyorsanız ögle faşistliğe ögle gericiliğe can kurban. Sonra bir yazınızda da Mil/iyetçiliğin-Ülkücülüğün maksatlı kuruluşlar olduğunu söylüyorsunuz. Biz ülkücüler sizin gibi parayla satın alınmış köpek değiliz bununda gerçek olduğunu sizlerde anlıyacaksınız ama iş işten geçmiş olacak şunu unutmayın ki vatanın bütünlüğüne kastetmiş her kim olursa olsun bunun her an karşısındayız. Sonra gene bir yazınızda ap. Kaymaklı belediye başkanının içimizde koministler var diye bağırdığını söylüyorsunuz ve de bunu hakaret olarak kabulediyorsunuz. Eğer sizler gerekten komisliği kabul etmiyorsanız Başbakan ecevite bir mesaj yollayarak." Biz kominist deyiliz başlığı altında gazetelere bir beyanat versinde o zaman inanalım ki sizin kominist olmadığınıza. Yalnız şunu tekrar edeyim ülkücü gençlik olarak vatani bölmek isteyen her kim olursa olsun karşısındayız. Ha şunu da hatırlatayım sayın ecevit biz kominist deyiliz diye bağırılmaz çünkü kendiside başkaları tarafından satın alınmış perde arkasından idare edilen vatan haini türklüğünü unutan yunanlıyı bize kardeş sayan bir (...)(aslını yazamadım) başkası değildir. Seçim öncesi sığınanlarınızda "NE EZEN NE EZİLEN HALKÇA BİR DÜZEN" diye bildiri dağıtıyordunuz sizin halkça düzeniniz bu mu eğer bu ise bunun her zaman karşısındayız. Sakın ha dağa ne yaptık diye sormayın en yakın misali "TUNCELİ ÖĞRETMEN OKULUNDA OLAN OLAYLAR" derginizde buna hiç yer vermemişsiniz niye CHP gençlik kollarından on onbeş kadar şahsın Türk bayrağına küfür edip yuhalamalarına niye göz yumuyorsunuz veya siz de bunları yapanlara karşı iseniz niye bunları CHP Gençlik kollarından atmıyorsunuz Atamazsınız çünkü sizlerde Türk deyilsiniz sizlerde Türk olanlara karşısınız niye mi

diyeceksin derginizde yazdığınız yazılardan bunlar anlaşılıyor.
HESAP GÜNÜ GELDİ ÇATTI KORKUN ÇÜNKÜ BİZ GELİYORUZ BİZ

Not: Sen o bozkurt olan soyadını değiştirden çok iyi olur çünkü soyadına layık değilsin sen bir köpeksin köpek soyadını da itoğluit koysan daha iyi olur. **YAZANIN KİM OLDUĞUNU SORARSA BEN BİR VATANDAŞIM ELBET BİR GÜN KARŞI KARŞIYA GELECEĞİZ**

Ali Koçak

Size başlık bile yazmıyorum çünkü layık değilsiniz. Ali Bozkurt bey, size bey dediğim için bile utanıyorum. Maalesef soy isminiz sizin gibi bir koministe yakışmıyor: o soy isim sizin gibilere deyil İslam, Ahlakını ve Faziletini taşıyan yüksek insanlara hastır. Sizin gibi, Allahını, Peygamberini bilen Müslüman kardeşlerimize < yobaz > damgası vuram o oğlu. e böyle faziletli bir soy isim yakışmaz. Derginiz övünülecek bir dergi deyil. utanılacak bir dergi çünkü. Türklüğü küçümseyen, Türk Milletine leke süren Türklüğü benimsemeyen Türk vatandaşlarıdır. Yüreği, yurt ve millet sevgisizle dolu bir kimse vatanına hiç bir zaman sizler gibi ihanet etmez Gün ola hesap görüle diye yazmışsınız gün olur ve hesabınızda görülür, görülecekte. Umarımki bu birkaç satırda derginizde yayınlarsınız, yayınlamazsanız doğrusu çok üzüleceğim. **ÜLKÜCÜ VE MİLLİYETÇİ Allahını ve Peygamberini tanıyan vatan yavrusuyuz.**

(imza)

(15 Şubat olayları dolayısıyla Cumhuriyet Gazetesinde yazdığım bir yazım gazeteden kesilerek üzerine ve büyük harflerle yazılıp bana postalanan bir mektup)

İMANSIZ KAFİR ULAN PUŞT KIZIL YOLDAŞ SONUNUZ YAKLAŞIYOR BU AZİZ VATANI ŞEHİT KANI İLE ALAN ECDADIMIZA LAYIK OLDUĞUMUZU 222 İLE SİZE GÖSTERECEĞİZ.

(Gazeteden kesilen yazımın üzerine yazılan bu yazıların altında sahte de olsa imza yoktu.)

Gelen çok sayıdaki mektuptan bu seçtiklerim, en terbiyeli olarak yazılanları idi. Bu mektuplar, bize saldıranların düzeylerini ve kimler olduğunu açıkça gösteriyordu.

Sonunda bir gün, bizi pusuya düşürüp öldüreceklerini anlamıştım. Polisin saldırganları yakalamaya niyeti yoktu. Mahallem olan İç Cebeci'de oturan solcuların çoğu mahalleden taşınmışlardı. Yazar-öğretmen Dursun Akçam ile ozan ve öğretmen Nebi Dadaloğlu da evlerini satarak mahalleyi terk etmişlerdi. Mahallede sadece İlhan Alkan'la biz kalmıştık. Daha fazla kalarak ezilmeye gerek yoktu. İlhan Alkan'ın da evini bombalamışlardı. İnat ederek tek başımıza orada kalmanın yararı da kalmamıştı. Faşistler, CHP'li olan mahalle muhtarını da öldürmüşlerdi.

Gazeteye ilan vererek evimi sattım. Faşistlerin etkinliklerinin olamayacağı bir yerde ev aramaya başladım. Sattığım evin parasıyla yeni ev almamız olanaksız olduğu için eşimin emekli olmasına karar verdik. Onun emekli ikramiyesini de üzerine koyarak Dikmen'den bir ev alabildik. Sokullu semti yeni geliyordu. Faşistlerin etkinliği de yoktu.

1978-1979 yılları, Milliyetçi Cephe hükümetlerinin iktidarda bulunduğu yıllardı. Ülkenin her tarafında faşistler kan döküyorlardı. Ülke, cadı kazanı gibi kaynıyordu. Hükümet, katiyen yansız davranmıyordu. Faşistler hergün onlarca adam öldürdükleri halde Başbakan Süleyman Demirel, "Bana, sağcılar cinayet işliyor, dedirtemezsiniz." diyordu.

Az da olsa, bazı sol gruplar da adam öldürüyorlardı. Onların yaptığı çoğunlukla nefsi müdafaaydı. Solcular, faşist baskı ve katliamlardan kurtulmak için silahlanmışlardı.